

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nissumske årbøger 1985

Nissumske årbøger
1985

Nissumske årbøger 1985

UDGIVET AF NØRRE NISSUM SEMINARIUMS ELEVFORENING

Nissumske årbøger 1985

Udgivet af Nørre Nissum Seminariums elevforening i samarbejde med HF-elevforeningen.

Redaktion: J. Hauge Nielsen og Benny Boysen

Tegninger: Georg Nielsen og Ragnhild Nielsen

Trykt i Bogtrykkergården a/s, Struer, i offset på 115 gram G-print, sats 10 punkt Garamond.

Indhold

- 6 Forord
- 7 Årsberetning. Af rektor *Henning Fogde*
- 12 Siden sidst. Af lektor *A. Koch* (28)
- 14 Johannes Hejbøl. Af lektor *J. Hauge Nielsen* (51)
- 16 Et pædagogisk tilbageblik. Af domprovst *P. E. Andersen, Odense*
- 20 Giv fremtidens skole en chance. Af rektor *Henning Fogde*
- 24 Ved et rektorskifte. Af fhv. skoleinspektør *E. Munksgaard*
- 25 Forstandere og rektorer ved Nørre Nissum Seminarium
- 26 Seminariets bestyrelse
- 27 Nogle synspunkter omkring danskundervisningen i folkeskolen.
Af lektor *A. Tangsig Christensen*
- 34 Tamilbørn i øvelsesskolen. Af skoleinspektør *Karsten Vinther* (66)
- 36 Tre digte. Af lektor *Inge Pedersen*
- 38 Musikken i Nr. Nissum. Af lektor *Børge Mikkelsen*
- 39 Ældre pædagogisk Center har fået luft under vingerne. Af konsulent *Carsten Anderskov*
- 42 Som hygger dig i smug. Af lektor *E. Fonsmark* (43)
- 46 Afskedsportrætter
- 48 Ny i Nissum – som lærer på HF. Af adjunkt *Jesper Kallesøe*
- 51 Gymnasium og HF. Af studielektor *Leo Fristed*
- 55 HF-dimission 1985. Af studievejleder *Orla Andersen*
- 58 HF-dimittender 1985
- 63 Seminariedimission 1985. Af studielektor *Gunner Eriksen* (43)
- 68 Dimittender 1985, seminariet
- 69 Af årets dagbog. Ved lektor *Gunner Eriksen* (43)
- 78 Foreningsmeddelelser. Ved formanden, lektor *A. Koch* (28)
- 79 Regnskab for seminariets elevforening
- 80 HF-elevforeningen. Ved formanden, *Jens Jørgen Kallesøe*
- 81 Regnskab for HF-elevforeningen
- 82 Arrangementer på Nr. Nissum Seminarium 1986
- 84 Oversigt over lærerpersonalet ved Nr. Nissum Seminarium og HF-kursus 1985

Forord

Årbog 1985 indeholder en oversigt over samtlige lærere ansat ved Nr. Nissum Seminarium og HF-kursus ved dette skoleårs begyndelse. Det er tanken at fortsætte med en lignende oversigt over lærere, der i tidens løb har haft ansættelse ved institutionen. Arbejdet med at samle alle oplysninger er imidlertid så stort, at redaktionen ikke tør love, at en sådan liste allerede optræder i næste årbog.

Det øvrige stof har naturligvis måttet indskrænkes. Alligevel håber redaktionen, at også denne årbog vil afspejle et år af livet i Nr. Nissum.

Redaktionen

Årsberetning 1984/85

Af rektor Henning Fogde

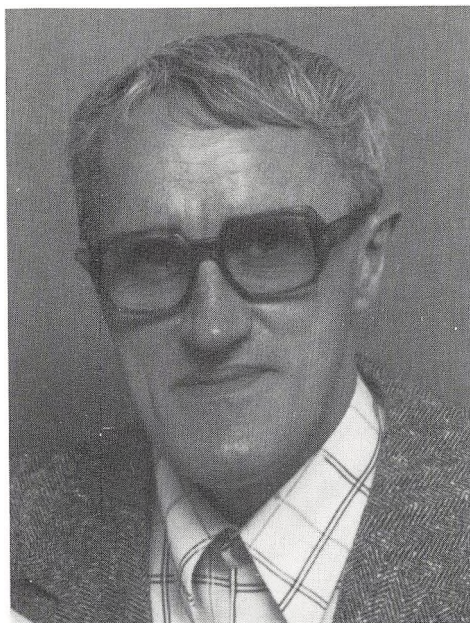
Studieåret i 1984/85 var imødeset med spænding i seminariekredse. Undervisningsministeren havde stillet en ændring af læreruddannelsesloven i udsigt. Hvordan ville den blive? Og hvordan ville tilgangen til seminarierne blive? Der var megen usikkerhed at spore rundt omkring og selvfølgelig også hos os. Hvordan ville Nr. Nissum Seminarium og HF-Kursus klare de vanskeligheder, der var alt for lette at få øje på, og hvis løsning var alt andet end indlysende.

Ændringer af læreruddannelsesloven

I maj 1985 vedtog folketinget en række ændringer af læreruddannelsesloven. Nogle var skuffede over, at disse ændringer kun var det, man har kaldt »lappeløsninger«, og efter undervisningsministerens eget udsagn må følges af en langt mere vidtrækkende reform, både på folkeskole- og læreruddannelsesområdet: For et to-sporseminarium som Nr. Nissum har ændringerne i læreruddannelsesloven dog betydet forbedrede muligheder på en række områder.

Loven åbner nu mulighed for, at liniefagene kan samlæses mellem årgange, og at vi derfor kan opretholde et rimeligt udbud af liniefag trods det mindre antal studerende på seminarierne.

Samtidig falder den såkaldte stopprøve mellem 1. og 2. seminarieklasse bort. Det

betyder, at vi, hvis vi ønsker det, kan fordele fællesfagene eller nogle af dem over to år. Idet vi forventer en udvidelse af timetallet til fællesfaget dansk, bliver det formentlig fremover nødvendigt at fordele timerne til dette vigtige fag over to år.

Læreruddannelsen er forlænget til fire år for alle studerende. Det giver mere ro over det sidste studieår, når man ikke mere skal tage hensyn til, at nogle (forholdsvis få) ønsker at afslutte efter tre et halv års studietid.

Faget Informatik spørges der stadig mere efter. Fremover får vi som obligatorisk fag et kortere kursus på området. Vi har dog endnu ikke fået en nøjere beskrivelse. Men den kommer formentlig snart.

Endelig er der med den ændrede læreruddannelseslov åbnet mulighed for, at seminarierne deltager i lærernes efter- og videreuddannelse. Det sker naturligst i et samar-

bejde med Danmarks Lærerhøjskole. Vi har intet ønske om at svække denne vigtige institution, men vil gerne i et samarbejde med Danmarks Lærerhøjskoles Afdeling i Skive kunne udbygge tilbuddene om efter- og videreuddannelsen for lærere i det nordvestjyske område. Men naturligvis glæder vi os over, at undervisningsministeren nu har lovet et videgående reformarbejde. Det trænger vi til, og vi finder det vigtigt, at reformer på folkeskolens område og på seminarieområdet koordineres og følges ad.

HF og en eventuel gymnasiereform

Det område i skoleverdenen, hvor reformer i øjeblikket presser sig mest på, er imidlertid det gymnasiale område. Vi forstår fuldt ud, at gymnasieskolen, der i dag står med et langt bredere klientel end tidligere, har ønsker om ændringer. En række rapporter og forslag foreligger da også allerede, uden at der iøvrigt er taget stilling til dem fra officielt hold. Forståelsen for HF's betydning som selvstændig gymnasial skolereform synes i flere af rapporterne ringe. Vi glæder os dog over undervisningsministerens positive holdning til HF-kurserne og finder det vigtigt, at en eventuel reform fastholder HF med dets nuværende kompetence. Flere grunde kan nævnes. De vigtigste er nok, at HF er en uddannelse, der er forskudt et til to år i forhold til gymnasiet, teknisk skole og handelsskole. Den giver derfor de lidt usikre unge, der ikke straks efter folkeskolen tør kaste sig ud i en ny skoleform, en mulighed for at vende tilbage til undervisningssystemet.

HF er en mulighed for 16-17 årige, der endnu ikke har et fast erhvervsønske. De kan i HF få en skolegangsfortsættelse, der er anderledes end folkeskolen og fagligt mindre bundet end gymnasiet. Dertil kommer, at

HF er en mulighed for de 20-30 årige, der af en eller anden grund gerne vil have en uddannelse, der kan føre til et andet job end det, de valgte i første omgang. HF har en højere grad af muligheder for supplerende fag, så eksamen kan tilpasses eventuelt ændrede erhvervsønsker eller muligheder.

Nr. Nissum Seminarium i samarbejde

I sammenhæng med ændringerne på lovgivningsområdet er det værd at bemærke, at Nr. Nissum Seminarium i de senest forløbne år har deltaget i udviklingen af flere pædagogiske initiativer.

Det gælder samarbejdet med Lemvig kommune om det store telematikforsøg. Lemvig kommune er som udkantsområde umiddelbart truet af den udvikling, der i øjeblikket finder sted på kommunikationsområdet. Derfor søger man her iværksat forsøg, hvis opgave det er at finde muligheder for, at også mindre samfund og udkantområder kan få del i udviklingen, og at det kan ske, uden at de værdier, der åbenlyst findes i de mindre samfund, forsvinder, og samfundene udhules. Også på skole- og uddannelsesområdet er der muligheder og risici, og vi håber i løbet af den kommende tid at kunne udvide vores aktiviteter.

Allerede nu løbes der storm mod vore undervisningsfaciliteter til datalogi, og der afvikles i seminariets lokaler en lang række kurser.

Et andet sted, hvor seminariet har gjort sig gældende, er i udviklingen af det ældrepædagogiske område. Siden starten af Den jyske Pensionisthøjskole for over 10 år siden har en arbejdsgruppe arbejdet med de særlige pædagogiske problemer, der knytter sig til ældreområdet. Dette gav for få år tilbage som resultat, at man i et samarbejde med de store

omsorgsorganisationer oprettede Ældre-pædagogisk Center hér. Centret har siden da været i stadig vækst med kurser, seminarer o.l. over hele landet, og en række af seminariets ansatte deltager i dette arbejde. Vi tror, at arbejdet fortsat vil vokse i de kommende år, og at det meget snart vil blive nødvendigt at knytte flere medarbejdere til.

Studieåret 1985/86

Tilgangen til Nr. Nissum Seminariums HF-Kursus var også i 1985 ganske stor, nemlig i alt 138 ansøgere, de fleste fra Vestjylland, men også mange fra det øvrige land. Desværre måtte vi afvise en del ansøgere, idet vi ved fordelingen af klasserne i amtet kun fik tildelt fire 1. HF-klasser.

Men ansøgetallet viser klart, at der fortsat er et stort behov for denne uddannelse, og at specielt mange unge, der har haft et eller flere år på efterskole foretrækker at gå videre i en HF-uddannelse hos os. De fleste af disse HF-studerende er velmotiverede for uddannelsen. De har været væk fra hjemmet nogle år, er blevet mere modne og ivrige efter at komme videre i uddannelsessystemet.

Tilgangen til 1. seminarieklasser gik – formentlig under indtryk af det meget avisskriveri om en truende overproduktion af lærere trængt længe, og det resulterede i, at undervisningsministeren i juli benyttede sig af sin ret til at bortskære et antal seminarieklasser ud over landet. Vi var et af de seminarier, der blev ramt af denne pludselige nedskæring, så vi i dette studieår kun fik tilladelse til at oprette én 1. seminarieklasser. Imidlertid kom ansøgerne i sidste del af juli og i august i stort tal, så vi måtte fylde klassen til bristepunktet og samtidig afvise mange. Uden ministerens indgriben ville vi have haft et pænt fyldte klasser. Vi håber derfor naturligvis igen næste

år at kunne optage to klasser, som seminariet i øjeblikket er normeret til, og glæder os over, at den nye klasse arbejder særdeles godt og meget målbevidst.

Løvrigt er det også vort indtryk, at den meget omtalte lærerarbejdsløshed næsten udelukkende er et byfænomen. De allerfleste af vore dimittender fik snart arbejde, og i øjeblikket er det her i området vanskeligt at skaffe kvalificerede vikarer.

Personalesituationen

Nedskæringerne på seminarieområdet har naturligvis ramt os hårdt, som de har ramt en række andre seminarier. Men der har været god vilje til at stå last og brast i situationen. Det betyder bl.a., at en række kolleger frivilligt har søgt nedsat timetal og dermed givet plads til andre. Alligevel har det 31. juli 1985 været nødvendigt af afskedige to dygtige kolleger, nemlig Lone Jensen og Per Bech Larsen, ligesom vi i den forløbne tid har måttet ændre nogle kollegers ansættelse til kvota-ansættelse. Det er vi kede af, men vi er taknemmelige for, at et godt samarbejde med bl.a. Danmarks Lærerhøjskole, Voksenundervisningscentret og Lemvig Gymnasium har gjort sit til, at situationen ikke er blevet værre, end den faktisk er.

Til nytår 1986 skal seminariet tage afsked med endnu to lærere, der begge har søgt afsked, nemlig Poul Skovbakke og Tage Ringgaard. Vi er dem begge stor tak skyldig for mange års trofast arbejde på institutionen, og vi håber en tid at bevare dem begge som timelærere.

Samtidig tager vi også afsked med Per Fuglestved, der har søgt afsked på grund af svagelighed. Også Per Fuglestved har været et markant led i institutionens arbejde. Vi vil komme til at savne ham meget.

Fra 1. august 1985 har vi ansat cand. mag. Jesper Kallesøe i kristendomskundskab og tysk og cand. mag. Steen Eiberg som timelærer i fransk.

I sammenhæng med omtalen af medarbejderne skal det til sidst nævnes, at Johannes Hejbøl i sommeren 1985 afgik ved døden i en alder af 85 år. Johannes Hejbøl var, som det blev udtrykt i en nekrolog, den sidste af »den gamle garde«, idet han havde været knyttet til Nr. Nissum Seminarium i over 40 år. Til det sidste var han en trofast gæst ved morgensangen hver dag, og han deltog ivrigt i en række af seminariets aktiviteter.

Intet nyt byggeri, men . . .

Gennem nogle år var seminariet karakteriseret ved, at der ustandselig fandt et eller andet byggeri sted. Sådan har det ikke været de seneste år, men forandringer finder dog stadig sted. I 1984 faldt »Arken«, og vi har nu fået et meget smukt grønt område mellem seminariebygningerne. Ved dimittendfesten 1985 plantede dimittenderne et egetræ i plænen og lykønskede seminariet for dets vedholdenhed og gåpåmod også i vanskelige tider.

Med bestyrelsens tilslutning vil den tidligere rektorbolig i løbet af kort tid blive inddraget i seminariets aktiviteter og blive center for datalogi m.v. Samtidig hermed vil den dejlige parklignende have blive åbnet og sat i forbindelse med det øvrige parkområde, idet den nuværende rektor jo i forvejen har en bolig ganske nær seminariet. Vi forestiller os, at vi ad åre vil åbne kantinen mod syd og derved skabe direkte forbindelse mellem seminariet og det »nye« parkområde.

Seminariet og traditionen

I et udkast til uddannelsespolitisk princippro-

gram omkring læreruddannelse og seminarier skriver Dansk Magisterforening bl.a.:

»Højskolepræget var i en årrække ganske udvisket, men synes nu atter at tegne sig på seminarierne. Og vi finder, at der her er muligheder for fællesskab, som bør gives vækstmuligheder inden for læreruddannelsens rammer, og gennem frihed for det enkelte seminarium til at udvikle det særpræg, man ønsker at have.«

Højskolepræget har på Nr. Nissum Seminarium ikke været »ganske udvisket«, men det havde nogle år vanskelige vilkår på grund af den almindelige holdning i samfundet. Det er en glæde at konstatere, at ikke blot er højskolesangbøgerne de seneste år atter kommet i gang rundt om i klasserne, men tilslutningen til frivillige arrangementer som morgensang, foredrag, dramatik og korsang stiger igen, ligesom seminariets foreningsliv atter går fremad, uanset om der er tale om kirkelige/kulturelle foreninger eller om f.eks. sportsforeninger og klubber. Alt det er der almindelig enighed på seminariet om at støtte og opmuntre mest muligt, og vi kan derfor også helt tilslutte os de citerede linier ovenfor. Lærerens arbejde er ikke blot af faglig art, men det rummer et element af personligt engagement, som ikke kan være seminariet og læreruddannelsen uvedkommende. Naturligvis er læreruddannelsen først og fremmest en faglig-pædagogisk uddannelse, underkastet de forskrifter, som folketings og regering sætter. Men samtidig er uddannelsesårene for den enkelte en forberedelsesperiode, hvor lærer-personligheden skal udvikles og finde en form.

Her har Nr. Nissum Seminarium en uvurderlig inspiration i sin historiske tilknytning til de kirkelige og folkelige vækkelser i forrige århundrede. Men denne historiske tilknyt-

ning må aldrig blive en dogmatisk spændetrøje, der anfægter den enkeltes frihed. Den skal derimod være en inspiration til at sætte vort eget liv og vor egen tid ind i et kritisk sidelys fra det kirkelige og folkelige budskab, som de gamle formulerede, og som de kæmpede for hele deres liv.

Et farvel og et goddag!

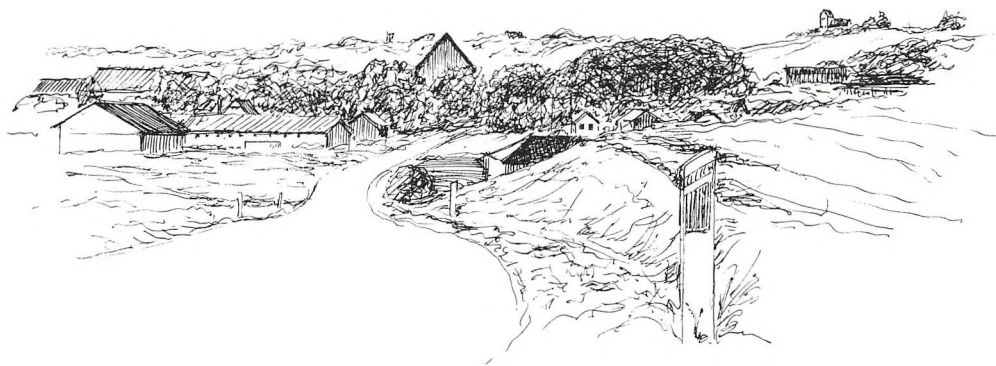
Denne årsberetning kan ikke slutte uden en omtale af rektorskiftet i foråret 1985. Det var med beklagelse og en god del ængstelse vi modtog Poul Erik Andersens meddelelse om, at han havde søgt og fået stillingen som domprovst i Odense. Vi var kede af, at Poul Erik Andersen skulle forlade os efter ni års virke som leder af Nr. Nissum Seminarium og HF-Kursus. Det var vanskelige år, men Poul Erik Andersen formåede at skabe respekt om sin person og om sit lederskab, ikke blot blandt studerende og medarbejderne, men også hos myndighederne.

Poul Erik Andersen var os en dygtig leder

med overblik og indlevelsessevne, egenskaber, som han formentlig også får god brug for i Odense, og vi forstår godt, at han ønskede at vende tilbage til den folkekirke, hvor han begyndte sit virke. Lykke til!

Men der er altid ængstelse omkring et lederskifte, og denne ængstelse var også min, da jeg med nogen betænkelighed søgte og fik dette arbejde. Men jeg har al mulig grund til at afslutte denne beretning med en tak til alle, der har fulgt forløbet på nærmeste hold. Det gælder bestyrelse, kolleger og øvrige medarbejdere, og det gælder de studerende både på HF og seminariet. Tak for en god modtagelse, for hjælpsomhed og overbærenhed. Som medarbejder ved Nr. Nissum Seminarium i snart mange år har jeg altid oplevet institutionen som en god arbejdsplads. Forklaringen er, tror jeg, at vi alle altid har fået lov til at udfolde os frit og til at bære med både i medgang og i modgang.

Et sådant sted er værd at bevare – og det er værd at kæmpe for også i kommende år!

Siden sidst

Af lektor A. Koch (28)

Jeg lader igen i år tankerne strejfe henover seminariets nærmeste omgivelser for at registrere det svundne års tildragelser.

Tamilerne

Noget nyt er det, at jeg ser knapt så mange »gammeldags« studerende vandre hen ad Hellasvej til og fra skole som tidligere. Der er kommet en skare af mærkeligt snakkende mørke skikkelser, der i stedet vandrer frem og tilbage ad denne skolevej, ivrigt diskuterede og venligt smilende til enhver, som de møder på vejen. Det er tamilske flygtninge fra Sri Lanka, der i et antal af ca. 75 voksne og nogle børn er indkvarteret på Ad.L. kollegiet under dansk flygtningehjælps ledelse. Andetsteds i årbogen kan der læses nærmere derom.

Nr. Nissum kommuneskole

Skolen har som øvelsesskole for seminariet første prioritet i denne omtale, idet dens trivsel er af afgørende betydning for det lokale samfund. Det er derfor glædeligt, at der kan meldes om stigende børnetal (1/9 83 262 elever, 1/9 84 278 elever og nu 291) i en tid, hvor mange skoler ellers oplever det modsatte. De fleste klasser har maksimal klassekvotient. Dertil kommer nogen særundervisning for en gruppe tamilske børn. Desuden undervises de ca. 75 voksne tamiler på skolen. Sidst-

nævnte undervisning besørges af ca. 12 tilrejsende lærere. Hver voksen tamiler bliver daglig undervist 4 timer i dansk. Denne undervisning (indenfor de 18 måneders indskoling) er nødvendig for at forberede dem til optagelse i det danske samfund. Følgelig er hver eneste brugbar krog på skolen optaget af undervisning.

Nr. Nissum Høj- og Efterskole

Mens højskolen stadig er hvilende, er der fuld gang i efterskolen (med ca. 120 elever). Der er mange reserveringer for de kommende år. Ganske uventet har skolen i det forgangne år skiftet forstander, idet forstander Graversen efter eget ønske er fratrukket. Han fortsætter som lærer ved skolen. Som nyt forstanderpar er ansat Gerda og Niels Braad Andersen, begge dimittender fra seminariet her i 1958. De brød op fra stillinger som henholdsvis

lærer og ledende skoleinspektør i Fjerritslev kommune, måske forståeligt nok lokket af det slægtsmæssige tilknytningsforhold, idet Niels Braad Andersen er oldebarn af Janus Andreassen, der i sin tid var både ejer af og forstander for højskolen og seminariet.

Pensionisthøjskolen

Denne skole er så godt som hele året fuldt belagt med ca. 75 elever i 12-14 dages kurser. De omfattende byggerier er nu foreløbigt afsluttede. Svømmesalen (med tilhørende badefaciliteter) og den nye foredragssal med ca. 100 tilhørerpladser er forlængst taget i brug, og det nyanlagte parkareal (på ca. 2 tdr. land) har haft en god sommer. Skolen koncentrerer sig nu om modernisering af de ældre elevværelses badeforhold, så hvert værelse får selvstændigt bad og toilet.

Kongensgård Landbrugsskole

Skolen kan stadig melde om fuld belægning på de almindelige kurser (med ca. 75 elever). Der er dog ikke længere kø af optagelsessøgende elever. Det skyldes dels det vigende børnetal, men tillige de usikre og meget krævende forhold inden for dansk landbrug. Disse almene kurser af 18 ugers varighed starter henholdsvis februar og november. Desuden afholdes der også et 9 ugers kursus for studenter og HF'ere, begyndende 1. februar. Begge kursustyper giver adgang til erhvervelse af »Det grønne kort«, der er betingelsen for en gunstig erhvervelse af en landbrugsejendom. Skolen har udvidet sit landbrugsmæssige område ved køb af »Nygård« (47 tønder land).

»Fenskær« Efterskole

Denne skole, der er beregnet for børn med et særligt behov for praktisk arbejde, er stadig i

støbeskeen. Komiteen arbejder med at skaffe kapital og har allerede tilsagn om ret væsentlige bidrag (ca. 300.000 kr.). Der skal dog mere til. Forhandlingerne med kreditforening og kommune om erhvervelse af visse dele af Ad. L. Hansens kollegium er trukket i langdrag, så det vil sikkert være vanskeligt at nå frem til en skolestart pr. 1/8 1986 – som man har satset på.

De idrætslige faciliteter

Arbejdet med anlæg af sportspladser ved kommuneskolen er nu langt fremme. Der indrettes hele 3 fodboldbaner ved siden af hinanden. Sammen med den allerede eksisterende fodboldbane ved Østhallen, vil der så fremtidig kunne arbejdes på 4 baner samtidigt.

De lokale idrætsforeninger arbejder i fællesskab med Østhallen på at få indrettet ekstra omklædningsfaciliteter, idet de allerede eksisterende ikke har kunnet dække behovet ved større idrætsarrangementer. Der påtænkes tillige indrettet et klubhus. Midlerne dertil håber man bl.a. at kunne skaffe ved afholdelse af den årlige høstfest med revy, der i år som tidligere har haft til huse i tømrermester Ole Bjerre Jensens store høvlehal i Nissumby. I år blev der givet en ekstra forestilling i seminariets festsal.

Teologisk Voksenundervisning

Et af de arrangementer, som Nordvestjysk Folkeuniversitet har sat i gang i tilknytning til seminariet, er et kursus i teologisk voksenundervisning. Kurset gennemføres i år for 5. gang. Der er ca. 80 deltagere fra hele det nordvestjyske område, der denne gang glæder sig over temaet »Kristendommen som inspiration«, behandlet af dygtige forskere.

Johannes Hejbøl

Af lektor J. Hauge Nielsen (51)

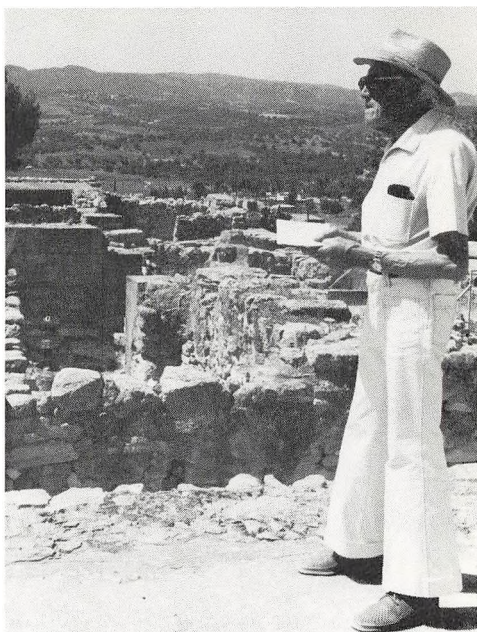
I sommerferien døde seminarielektor Johs. Hejbøl 85 år gammel.

Johs. Hejbøl blev dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium i 1921, og allerede i 1924 var han igen i Nissum. Denne gang ansat som lærer ved seminariet i fagene dansk og historie. Det blev en usædvanlig lang ansættelse helt frem til 1969, da Hejbøl tog sin afsked. Hvis 45 år ikke er dansk seminarier rekord, så er det i det mindste tæt på.

Mange elever har Hejbøl haft, mange omskiftelser i den pædagogiske verden har han oplevet, og utrolig meget huskede han. Han fik gennem de mange år et kendskab til mange studerende, til seminariet og den egn, det ligger i, der er langt ud over det almindelige. På en måde blev han selv en del af institutionen, forenede på nobel måde det bedste i seminariets gamle tradition med nye strømninger, som tages op og indføjes i den nissumske livsmåde.

Hejbøls store interesse ikke bare for sine fag, men også for tidens spørgsmål, gjorde, at han var særdeles velorienteret. Han kunne derfor sortere væsentligt fra uvæsentligt og danne sig sine meninger, som han forstod at argumentere for.

Hans store viden kom hans mange elever til gode, vel ikke mindst i danskundervisningen. Alligevel tror jeg, at gamle elever bedst husker Hejbøls oplæsning. Hans

karakteristiske stemme kunne på næsten nænsom vis indvi os i et digt eller et stykke prosa, som optog ham. Det kunne være gammel litteratur, men det kunne også være den allernyeste. Nok blev Hejbøl gammel, men han blev ikke gammeldags.

Hejbøl var også hjemmets mand. Hvor har han siddet mange timer i den store stol ved vinduet og læst. Hvor har han nydt at samle familie eller venner om sig. Altid havde han noget at bidrage med, fortælling eller oplæsning – og altid velvalgte uddrag.

Hejbøl havde den lykke at være aktiv til det sidste. Kort før sin død var han på tur til Kreta sammen med sine nærmeste. Han travede rundt til historiske minder, nød at fortælle derom, velforberedt som han var. Også seminariet nød godt af hans aktivitet. Årbogen tillader sig at citere, hvad den skrev, da Hejbøl fyldte 80 år:

»Det er for et seminarium som vort af stor værdi at have ældre kolleger på stedet, lærere, som i en årrække har været med til at præge seminarier, og som stadig deltager i seminarierets liv. Det giver sammenhæng såvel tidsmæssigt som holdningsmæssigt«.

Hejbøl blev en del af Nr. Nisum Seminarium – og det er seminarieret bestemt ikke blevet ringere af – for nu at tale det sprog, Hejbøl elskede og beherskede.

Nørre Nissum Seminarium og HF-kursus skifter rektor

Et pædagogisk tilbageblik

Af domprovst Poul E. Andersen, Odense

Når man forlader en stilling, som har opfyldt en helt og fuldt i næsten en halv snes år, er det måske ikke ganske ufrugtbart at forsøge at samle nogle indtryk i et bagudrettet perspektiv. Det var i året 1976, jeg kom til Nr. Nissum som rektor, og årene frem til 1985, da jeg rejste derfra, er naturligvis i erindringen fyldt med liv som en markedsplads med køb og salg, med skiftende farver og stemninger og med engagementets stadige greb om bevidstheden.

Jeg har ikke årene så meget på afstand, at jeg kan give nogen sikker karakteristik af dem. Skulle jeg tage et kraftigt greb ned i erindringsposen, ville jeg sige, at det var de år, hvor den pædagogiske professionalisme brød sammen og erstattedes af utrættelige forsøg på at finde nye veje.

Den pædagogiske professionalisme med 66-loven

I begyndelsen af 70'erne oplevede jeg min egen lærerrolle sådan, at jeg gennem et stort arbejde havde sat mig ind i mit fag, så jeg videnskæmsigt ikke kunne komme ud for de store overraskelser i den faglige undervisning, og sådan, at der var bredde nok til, at de studerende kunne tage emner op efter eget valg, uden at det ville vælte mig. Jeg er helt sikker på, at mine fagkolleger oplevede deres situation på samme måde. Vi var desuden overbevist om, at faglige kurser var nødvendige, for alt det nye, som kom, måtte vi hurtigst muligt bringe hjem og indarbejde i vor undervisning.

Til det faglige kom så, at hele det fagdidaktiske arbejde var nyt og ustruktureret, og det virkede meget fascinerende. Først med 66-loven var vi begyndt at se det nødvendige deri, og ikke mindst på dette område oplevede vi os selv som tidssvarende, noget, som givetvis smittede af på de studerende. Egentlig tror jeg ikke, at det blot var en slags klanoplevelse inden for faget kristendomskundskab. En dejlig oplevelse af professionalisme gjorde sig gældende inden for de allerfleste fags lærergruppe.

Men det mest spændende var, at professionalismen også blev et accepteret begreb blandt de studerende. Man mødte hos dem en helhjertet tro på, at man via fag og pædagogik kunne blive en dygtig lærer. Evaluering af undervisningsforløb, drøftelse af tilrettelægnings af timer, af de studerendes rolle og lærerens rolle var seriøse beskæftigelser. Fagråd etableredes og skulle være de erfaringsformidlende organer mellem årgange og mellem hold. Og selvom de studerende, i hvert fald de toneangivende blandt dem, ofte begrundede deres holdninger i autoritære, politiske anskuelser, blev det til spændende arbejde. Man kunne næsten sige, at arbejdet var »dødelig« alvor, for man skulle jo ud at have med mennesker at gøre, og arbejdet med børn var det vigtigste af alt, for de skulle jo forme fremtiden. Pædagogik var den vigtigste side af samfundsdebatten, og lærerens arbejde havde høj prioritet.

Den svindende optimisme i slutningen af 70'erne

Men den optimistiske professionalisme, som var et produkt af mange faktorer, ungdomsoprøret, den politiske gennemtænkning af samfundsforholdene, den ideelt tænkte 66-lov, den økonomiske fremgang osv., den holdt ikke, og det var der mange grunde til.

Pædagogisk svækkedes læreruddannelsen ved at 66-loven fik for lang levetid. Det mærkedes allerede i slutningen af 70'erne. Selvom loven på mange måder var fremragende, udtømtes dens faglige og pædagogiske inspirationskilde omkring dette tidspunkt. Samfundsudviklingen gik så hurtigt og skiftede brat fra det bredt favnende til det restriktive vagtsomme. De pædagogiske debatter blev gentagelser, undervisningens pensum fornyedes for sjældent (hvad bl.a. eksamensop-

givelserne viste), og en noget træt déjà vustemning blev ikke korrigeret af det faglige og pædagogiske nybrud, som en ny læreruddannelse kunne have skabt, hvis den var kommet i tide. Ofte og oftere dukkede vore gamle studerende op efter nogle år i folkeskolen og fortalte om realitetschocket, krævede mere praktik og mere konkret støtte til de første år i folkeskolen. Bedre blev det naturligvis ikke af, at folkeskolens egne folk af fagforeningsmæssige grunde stadig fremhævede det dårlige arbejdsklima i skolen og de dårlige lønvilkår for derved at skabe baggrund for øgede lønkrav eller timenedsættelser. Fagforeningen var med til at skabe en stemning af fortrædelighed, som ingen kunne være tjent med. En samtidig større undersøgelse dementerede, at skolen skulle være en dårlig arbejdsplads. Det altovervejende flertal af børn, lærere og forældre erklærede deres tilfredshed med folkeskolen. Men det bortforklarer ikke, at de første lærerår i skolen er vanskelige, og at der de seneste år er sket en lønmæssig deklassering, som er alvorlig.

Endnu en faktor kan have været med til at undergrave de nyuddannedes professionalisme i folkeskolen. Det er de praktiske konsekvenser af selve det bærende princip i læreruddannelsesloven, nemlig kravet om to liniefag. Dette krav var i begyndelsen med til at løfte de nye læreres faglige niveau. På to områder var de alle specialister, i hvert fald i folkeskolesammenhæng. De to liniefag vejede så tungt i den samlede læreruddannelse, at de fleste andre fag måtte betale derfor. De første årgange af lærere efter 66-loven var heldigvis heldige. De fleste fik mulighed for at undervise i deres liniefag. Men hurtigt fik man dækket markedet, og de senere årgange måtte ofte stille sig tilfreds med skemaer, som slet ikke omfattede de fag, som de

specielt havde uddannet sig i. I stedet fik de skemaer med mange timer i fag, som var svagt placeret i deres uddannelse, og som de måske ikke havde fordybet sig ret meget i.

Professionalismen svækkedes yderligere ved den usikkerhed, som opstod gennem de mange politiske indgreb og den krisestemning, som voksede op omkring læreruddannelsen. Central styring af liniefagene var et varsel om stadig snævrere manøvrer muligheder for seminarierne. Adgangsreguleringen var med til at kanalisere studerende med de højeste eksaminer til andre uddannelser, og det gav en skævhed i rekrutteringen. Holdreduktion og nedlægningsstrusler virkede psykologisk ind på seminariernes undervisere. Ofte kunne man med rette stille det spørgsmål, om det virkelig kunne betale sig at være i top på det pædagogiske og faglige område, når der ikke var nogen garanti for, at man fik lov til at bruge sin faglige ekspertviden.

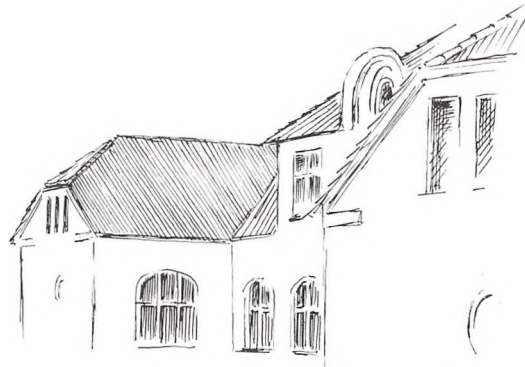
Fra politisk side hørtes ofte toner i retning af, at seminariernes overlevelseschance var ligefrem proportional med den måde, hvorpå de kunne gøre sig uundværlige i andre sammenhænge, f.eks. gennem virksomhed som pædagogisk højskole. Disse signaler blev hørt og opfanget mange steder, og de omsattes i udadrettet aktivitet, som nok var frugtbar, men som ofte betød, at netop de mest engagerede og udadrettede undervisere rettede opmærksomheden så stærkt mod ydre udfordringer, at det medførte en indre svækelse af det pædagogiske miljø.

Krisens positive virkninger

Men når jeg siger, at mine rektorår faldt sammen med nedbrydningen af den pædagogiske professionalisme, så kunne man tro, at det alene oplevedes som en meget negativ

periode i seminariets historie, men det er slet ikke tilfældet, for denne udvikling skal nemlig ses i sammenhæng med en række andre strømninger.

For det første er det ikke på forhånd helt sikkert, at en rystelse af den pædagogiske professionalisme er noget katastrofalt. Det afhænger af mange ting. Til professionalisme hører en meget stærk koncentration om sagen, en kompromisløshed i faglig henseende og en faglig stolthed. Men netop på et område som undervisningsområdet, og ikke mindst det, som har med børn at gøre, er det personlige element vigtigere end alt det andet. Børn lærer jo som bekendt ikke alene ved de logiske argumenter og den strenge saglighed. De lærer langt mere ved mødet med det voksenmenneske, som de engageres af og stoler på, og som de tør tage som forbillede. Ikke mindst det sidste er vigtigt i en identitetsfjendtlig tid. Hvis den pædagogiske bestræbelse på altid at være på toppen i visse

tilfælde har kunnet stille sig i vejen for det personlige møde, så er en vis svækkelse af professionalismen ikke så skræmmende, hvis den altså i stedet følges op af et møde mellem engagerede personer. Jeg husker nøje fra min universitetstid, at professorer, som sandt at sige ikke besad nogen pædagogisk professionalisme, og hvis faglige dunkelhed var legendarisk, i kraft af deres personlige optagethed og glæde ved at drøfte tingene kunne sætte sig langt dybere spor end de pædagogisk skolede.

Med modereringen af de skarpe professionelle krav skete der også en mildning af de skarpe standpunkter, forhandlinger i råd og udvalg blev mindre paragraforienterede, dagsordensdebatter trådte i baggrunden, formalismen fik sit rette lidt komiske præg, det blev lettere at stole på hinanden og de gode hensigter, og humoren blev mindre anstrengt. Det blev hyggeligt at synge, endda sange, som blot var sjove og elegante, men uden dybere mening.

Det var også bemærkelsesværdigt, at samtidig med at dette skete, dukkede fortællingen som undervisningsform op igen, efter at den i den pædagogisk perfektionistiske tid havde været suspect. Den blev anset for at være for ubestemmelig, for lidt systematisk, ja i virkeligheden betragtedes den som en anakronisme, der blot var et tomt hylster omkring grundtvigianernes tomme bragesnak. Men fortællingen generobrede sin legitimitet. Der pegedes nu på fortællingens åbne form, der stillede krav om medarbejderskab hos tilhørerne, som ikke gav løsninger, men som appellerede til fantasien og den enkeltes valg af tolkning. I og med at fortællingen trådte frem, fik dens ældgamle substans, myter, sagn og eventyr bekræftet deres værdi. Og selvom en stærk videnskabelig interesse for

fortællingen i nogen grad kunne true spontaneiteten, er fortællingens tilbagekomst oplevet som en befrielse.

Men det vigtigste nye i den pædagogiske verden, og specielt i den nissumske udformning var nok nye og spændende krav på tre forskellige områder, det voksenpædagogiske, det ældrepædagogiske og det informationsteknologiske. Her meldte sig tre meget store udfordringer, som ikke kunne opfanges af en forudgiven pædagogisk professionalisme. Det drejer sig om krav om undervisning, som ingen var uddannet til, og hvor man på egen hånd måtte begynde at indsamle materiale, læse bøger, som ikke var optaget i noget pædagogisk fagregister og gennemtænke problemer, som man ikke bare kunne spørge fagkolleger til råds i. Specielt på det ældrepædagogiske og det informationsteknologiske område var det udyrket land, som skulle kultiveres. Og netop dette var spændende og krævende. Der var ingen betalte kurser, som tilbød omfattende viden, ingen hylde på biblioteket, som allerede havde alle relevante bøger, her var bare løst definerede opgaver, som øvede tiltrækning, og som udfordrede nysgerrighed og kaldte på fordybelse. Hvis der netop på de her nævnte områder skulle udvikle sig et spændende uddannelses- og studiemiljø, så hænger det ikke mindst sammen med, at en slags pædagogisk uskyld er til stede, og den bevarer nogle af legens karaktertræk, og legen er som bekendt det alvorligste af alt.

Lad dette blot være nogle spredte overfladiske erindringsglimt fra en spændende tid. Og en ting har jeg lyst til at føje til. Jeg var mig til stadighed bevidst, hvilket privilegium det er at arbejde på et uddannelsessted, hvor så megen viden om vidt forskellige emner er samlet. Et og andet fik jeg selv lært derved.

Giv fremtidens skole en chance

Skole og seminarium på vej mod en ny tid

Af rektor Henning Fogde

I august 1985 begyndte ca. 56.000 børn i folkeskolens 1. klasse. De kom i skole med spændte forventninger, en god del ængstelse og en kriblende fornemmelse af, at de nu var ved »at være store«. Og det ville de allesammen gerne være! Men hermed hører det fælles formentlig også op. For i denne store gruppe af børn var forskellighederne langt lettere at få øje på end det fælles, i hvert fald når de første skoledages begejstring og/eller benovelse havde lagt sig.

Her var velplejede og forpjuskede børn, her var glade og forknyttede børn, og her var tillidsfulde og sky og tillukkede børn.

Her var børn af veltilpassede og af dybt frustrerede forældre, her var børn af succesforældre og af forældre, hvis liv først og fremmest var præget af fiaskoer, og her var børn fra privilegerede miljøer og børn fra miljøer, hvor man var kommet i klemme i et tilsyneladende nådeløst samfund.

Forandringens skole i forandringens tid

Når mange lærere i disse år er beklemte og fortrykte i forhold til deres arbejdssituation, har det naturligvis sammenhæng med disse forhold. Elevernes problemverden trænger sig ind på skolens lærere med voldsomme krav om omsorg for den enkelte og for helheden, om hensyntagen til ulige muligheder,

fagligt som menneskeligt, samtidig med at samfundets krav om effektivitet og succes i undervisningen vokser.

Ikke underligt om mange lærere standser op og spørger: Hvad vil man egentlig med denne skole? og hvad ønsker man egentlig af os?

Skolen er som alle andre samfundsinstitutioner underkastet de store forandringer, der præger tiden. Forskellige grupper stiller deres helt forskellige krav. Derfor kan konflikter omkring skolen heller ikke undgås, og det kan ikke undgås, at usikkerheden bliver en uafrystelig del af den enkelte lærers tilværelse. Denne usikkerhed præger samtidig forældrenes holdning til skolen. *Ingen forældre kan med rimelighed sammenligne deres børns skoletilværelse med deres egen!* Dertil er udviklingen for hurtig og forandringerne for mange.

Men en usikkerhedens og forandringens tid rummer også både fascinerende og tillokkende elementer. Vi har chancen for at være med til at skabe noget nyt, hvis det lykkes os at finde sammen i et frugtbart, omend bryd-somt samarbejde omkring fremtidens skole!

Skole – hjemmearbejdet, en stigende nødvendighed

Andre lande i Europa kender til de samme brydninger, som vi gennemlever i disse år. Et stift, statsstyret skolesystem komplicerer i nogle af disse lande situationen og fører til gentagne konfrontationer og en voksende undertrykkelse.

Hos os har vi en tradition for en udstrakt frihed, en stærk grad af decentralisering og i nogen grad for forældresamarbejde. Forhåbentlig vil det kunne forskåne os for nogle af de problemer, man er løbet ind i andre steder. Men det er ikke nok at henvise til det forma-

liserede system med skolenævn, forældremøder osv. Dette system kan, hvor nødvendigt det end kan være, ikke løse opgaven alene. Afstanden mellem skolen og det enkelte hjem er fortsat stor, og en egentlig samtale mellem skolen og de mange hjem finder ikke sted. Derfor må skolen for alvor overveje, hvordan man kan åbne sig udad og vise forældrene, at man ikke opfatter sig som deres kontrollant, men som deres medarbejder i opgaven med at støtte og opdrage børnene.

De ændrede normer

Tidligere tiders nogenlunde faste normsæt og familiemønstre er i disse år under hastig nedbrydning. De afløses af usikkerhed om normdannelsen og i bedste fald skiftende normer fra miljø til miljø. Det ændrede familiemønster betyder samtidig mange enebørn og mange eneforældre.

I en rapport fra Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen mener man uden videre at kunne slå fast, at:

»de børn, lærerne modtager ved skolestarten, er anderledes og på mange måder vanskeligere at arbejde med end tidligere«.

Hvis det er rigtigt, og næppe mange vil betvivle det, bliver det en stor opgave i de kommende år at forsøge at samtale sig frem til, om der trods alt ikke i samfundet som helhed og i hvert fald på det enkelte sted er visse fælles normer, man kan enes om at fastholde og lægge til grund for opdragelse og undervisning. Det vil blive nødvendigt at overveje andre arbejdsformer og en anden tilrettelægning af undervisningsstoffet og det bliver bydende nødvendigt, at der afsættes stadig mere af den enkelte lærers tid til opgaver, der ligger ud over det rent undervisningsmæssige.

Det er overvejelser af denne art, der ligger bag den nye lov om ændret skolestart, som folkettinget vedtog i 1985. Mange børn vil de kommende år opleve børnehaveklasse, 1. og 2. klasse på en helt anden måde end tidligere. Ja, de vil måske slet ikke lære disse etiketter at kende. I stedet vil de glide ind i værksteder og grupper, dannet efter andre retningslinier end den traditionelle klasseinddeling. Forhåbentlig vil de dermed opleve skolen lidt mindre opsplittet og lidt mindre forvirrende end før. Og det har de brug for. I en fremtidig samordnet indskoling vil eleverne forhåbentlig få lidt større chance end nu for at finde den ro og tryghed, de savner, og dermed også blive bedre egnede til skolearbejde i traditionel forstand.

Ro og tryghed er ord, der ofte pointeres som nødvendige for skolearbejdet. Det er også i sammenhæng med disse bestræbelser vi skal se arbejdet med den såkaldte *heltidsskole*, som i disse år forsøges gennemført nogle steder. Heltidsskolen åbner kl. 07 morgen og tilbyder børnene at være en slags reservehjem til kl. 17 eller 18. Nogle børn, der i dag pendulerer mellem institutionerne og skolen, vil måske herigennem kunne få en bedre og mere sammenhængende dag med lidt færre skift og med lidt færre voksne at forholde sig til i løbet af dagen. Men ændringer af denne art kræver samtidig af myndigheder og andre implicerede, at man forstår, at det ikke blot er pasningsordninger, der skal til, men kvalificerede aktiviteter, helt forskellige fra dem, en traditionel skoledag byder på.

Forhåbentlig vil den nedsættelse af forældregenerationens arbejdstid, der vel må komme inden for de nærmeste år, bevirke, at forældre ikke i alt for stort tal må benytte sig af et sådant heltidstilbud. Det vil jo aldrig

kunne erstatte et kvalificeret og følelsesmæssigt samvær mellem børn og forældre.

Teknologien og skolen

Karakteristisk for mange overvejelser omkring skolen i fremtiden er en forestilling om, at den skal rumme en intens beskæftigelse med den nye teknologi, specielt på det elektroniske område. Skolen slipper selvfølgelig ikke for at give sine elever en undervisning om disse ting. Det er de fleste enige om. Men så hører enigheden også op. De teknologibegeistrede forestiller sig, at store dele af undervisningen efterhånden kan formidles ad teknisk vej, og at eksempelvis beskæftigelsen med datalogi og computere vil optage en stor del af tiden i skolen.

Mere teknologiskeptiske forestiller sig derimod, at skolen skal danne bolværk mod teknologien, og at man først og fremmest skal arbejde sig frem til en kritisk distancerende undervisning, der kan hindre teknologien i »at løbe af med mennesket«.

Forvirringen øges derigennem, at de fleste lærere som andre voksne endnu er uskoledede på området, og at de elektroniske firmaer dygtigt markedsfører et apparatur, som kommunerne derefter køber og installerer uden helt at kunne udnytte det og uden at skele til, at det meste formentlig vil være forældet om ganske få år.

Specialundervisningen og ressourcerne

Specialundervisningen er et af de områder i skolen, der i disse år debatteres voldsomt. Diskussionen drejer sig naturligt nok om det stigende ressourceforbrug. Ikke så få steder ser man, at et pædagogisk modeord som *integration* i virkeligheden kommer til at dække over mere eller mindre hovedløse besparelser på specialundervisningens område, uden at

de svageste børn sikres en rimelig støtte. Der vil i de kommende år blive stærk brug for en ny udvikling på dette område. Ellers vil svælg mellem de stærke og de svage i skolen og derefter i samfundet blive endnu voldsommere, end det allerede er tilfældet.

Elevtallet

Både i skole- og seminarieammenhæng har et yndet diskussionsemne de seneste år været det faldende børnetal. Ganske vist synes faldet nu at være standset og en svag stigning konstateret, og ganske vist har seminarierne fået skåret deres holdantal ned, men en række problemer står tilbage. Rundt om på Danmarks skoler sidder en meget stor gruppe lærere i alderen 35 til 45 år, og de unge lærere, der kommer til, er forholdsvis få. Det kan betyde stagnation og en vis træthed over for pædagogiske udfordringer. For ganske vist er unge lærere både uerfarne og ukyndige på mange områder, men til gengæld vil de ofte have en entusiasme, de ældre ikke har, og et gåpåmod, vi dårligt kan undvære i skolen.

Alt for mange lærere slides i disse år ned, både fagligt og menneskeligt på grund af forandringerne. Derfor må myndighederne i de kommende år være opmærksomme på, at netop disse lærere skal have hjælp. Der må skaffes plads til unge lærere, og lærere, der har tjent skolen fast gennem en årrække, må hjælpes til faglig og menneskelig inspiration for at komme videre.

Ordet *personaleudvikling* er et meget brugt ord i det private erhvervsliv. Men også skolen har brug for at tage dette begreb op og alvorligt overveje, hvordan man med den forhåndenværende gruppe af lærere kan skabe en skole, der aktivt kan deltage i de nødvendige forandringer, uden at lærerne ofres.

Seminarieret og forandringen

Mens seminarierne i disse år kører på »vågeblus« (undervisningsministerens udtryk), d.v.s. med forholdsvis små årgange, er der måske plads til at eksperimentere i et videre omfang, end hvis man var mange. Der er plads til at arbejde sig frem mod en ny seminarielov, der bedre end den nuværende kan skole lærere til forandringens opgaver.

Med den beskrevne rådvildhed omkring normer og værdier i erindring er der for mig ingen tvivl om, at seminarierne igen må lægge større vægt end i 70'erne på det »højskolepræg«, der karakteriserede seminarierne engang. En lærer er ikke kvalificeret til at varetage sin opgave i forandringernes samfund blot ved at være *uddannet* på en række områder. Der må også være tale om en *dannelse*, der lader ham eller hende forholde sig personligt aktivt til sin nutid og sin fortid. Højskoler bliver seminarierne bl.a. derigennem, at der lægges vægt på, at de studerende ikke blot tilegner sig viden og færdighed inden for en række beskrevne fagområder, men ved at de fastholdes på en stillingtagen og en dialog med andre om tilværelsen og dens dybeste spørgsmål.

Dertil må komme et udvidet og anderledes arbejde med de emner, der traditionelt knytter sig til faget Praktisk Skolegerning. Praktiksituationer må i højere grad end nu omfatte øvelse i forældresamarbejde og i forståelse for forældreholdninger og forældreproblemer.

De mange fag og den opsplittede skoledag er ikke blot et problem for skolen, men også for seminarierne. Uden at der slækkes på de faglige kvaliteter må det være muligt, at lærere allerede under deres uddannelse oplever, hvordan ting kan knyttes sammen i helheder, uden at kvalitet og niveau ofres.

Det forekommer også vigtigt, at vordende

lærere får knyttet en forståelse af teknologien sammen med en overvejelse af, hvordan den samme teknologi kan benyttes, uden at synet på tilværelsen behøver at ændre karakter.

Set i sammenhæng med det foregående forekommer det rigtigt, at seminarierne fortsat ligger spredt ud over landet, og at læreruddannelsen ikke som megen anden videregående uddannelse er samlet i store centre.

Skal man under seminarieuddannelsen lære fortrolighed med det liv, der leves rundt om i Danmark, og skal man allerede under uddannelsen indgå i en kvalificeret dialog med forældregenerationen, sker det formentlig bedst, når seminarierne er anbragt midt i et lokalmiljø og med muligheder for at nå dette miljø og blive fortrolige med det.

Seminarierne må bestræbe sig på at under vise de studerende i sammenhængene mellem miljø, miljøvilkår, kultur og opdragelse. Det kan ske ved, at de studerende i stadig højere grad kommer ud i miljøet, og det kan ske ved, at seminarierne åbnes for det omgivende samfund som center for en række forskellige aktiviteter. De stadig flere såkaldt eksterne studerende, vi modtager, er et skridt i denne retning. Det samme er den netop foretagne ændring i læreruddannelsesloven, hvorefter seminarierne deltager i efter- og videreuddannelsen af lærere i samarbejde med Danmarks Lærerhøjskole.

Kan vi udvikle seminarierne til at være idé- og mødesteder for lærere og andre, er vi kommet et langt stykke videre. Seminarierne kan herigennem få korrektioner til sit interne arbejde, og folkeskolen kan hente inspiration til sit.

Skal seminarierne og folkeskolen have en chance for at komme videre og røgte den fælles opgave i fremtiden, må udfordringerne tages op nu!

Ved et rektorskifte – problemer og overvejelser

*Af fhv. skoleinspektør Eigil Munksgaard (37),
fmd. for seminariets bestyrelse.*

Kort før jul 1984 bad rektor Poul Erik Andersen mig om en personlig samtale, og på den stilfærdige måde, der er hans, gav han mig at vide, at han agtede at søge det ledige domprovsteembede i Odense. Problemet var nu: Hvordan kan Nørre Nisum Seminarium undvære en så dygtig leder? Men også: Et menneske må have fuld frihed til at frigøre sig til andet arbejde, i dette tilfælde til en tjeneste i folkekirken. Poul Erik Andersen har vist altid gået med et stille ønske om at vende tilbage til folkekirken.

Poul Erik Andersen fik embedet i Odense med virkning fra 1. maj 1985. På seminariet havde man forinden haft en afskedssammenkomst, som blev særdeles vellykket. Fortjent tak og hyldest til både rektor og fru Kirsten Andersen for en betydelig indsats i Nr. Nisum gennem en længere årrække kom stærkt til orde.

Et nyt problem skulle herefter omgående løses: at få konstitueret en rektor i embedet, indtil en ny person endeligt kunne tiltræde. Bestyrelsen var ikke i tvivl. Den henvendte sig til prorektor, studieinspektør Gunner Eriksen, som beredvilligt påtog sig den opgave at fungere som rektor netop som eksamen stod for døren, og et nyt skoleår skulle forberedes med alt, hvad det indebar. Gunner Eriksen

øvede en god indsats i trofasthed mod seminariet i de tre måneder, opgaven var hans, og vi er ham stor tak skyldig for veludført tjeneste.

Så snart Poul Erik Andersen havde forladt stedet, tog overvejelserne for alvor fart hos alle i bestyrelsen og hos de mange, der har det daglige arbejde på seminariet. Lederproblemet skulle helst løses hurtigt og rigtigt. Hurtigt, da det i en tid, hvor man faktisk konkurrerer om de optagelsessøgende, skulle stå klart, hvem der som rektor i særlig grad tegner seminariets profil; men også rigtigt ved at finde den rette person, som alle efter udnævnelsen ville støtte. Bestyrelsen og repræsentanter for lærerforsamlingen fandt en samarbejdsform, hvor begge parter bidrog til en løsning af problemet. Ingen af parterne afstod fra deres selvstændighed, men havde respekt for den anden parts ønsker og ansvar.

Embedet blev opslået, og ni ansøgninger fra kvalificerede personer indløb. Tre blev indkaldt til samtale, og den ene af dem var seminarielektor Henning Fogde, Nr. Nisum, som efter lange og alvorlige overvejelser havde sendt sin ansøgning. Meget hurtigt blev forretningsudvalget og lærergruppen klar over, at Henning Fogde var den bedst egnede, og man kunne gå til bestyrelsen, som derefter udnævnte Henning Fogde til seminariets nye rektor. Dette godkendte undervisningsministeriet, så den nye rektor kunne tiltræde den 1. august 1985.

Henning Fogde er kendt ud over landet for sit religionspædagogiske virke som medforfatter til en lang række bøger og undervisningsmidler for folkeskolen, gymnasiet/HF og seminarium, ligesom han har deltaget i forskelligt organisationsarbejde, bl.a. hos KFUM-spejderne og i religionslærerforeningen.

I Fogdes ansøgning stod bl.a.: »Det forekommer mig af største vigtighed, at Nørre Nisum Seminarium og HF-kursus i en tid som denne videreføres i et stadigt samspil mellem den tradition, seminariet medbringer kirkeligt, folkeligt og pædagogisk og vor tids særlige udfordringer«. Denne »programerklæring« står bestyrelsen bagved, og den ønsker den nye rektor velsignelse og visdom i gemingen blandt studerende og kolleger ved Nørre Nisum Seminarium og HF-kursus. Vi har alle den største tillid til, at Henning Fogde vil kunne løse de mange opgaver, som den kommende tid vil bringe.

Henning Fogde er født den 2. august 1932, læreruddannet fra Silkeborg Seminarium 1950-55 og derefter ansat i folkeskolen indtil 1964, først i Nørresundby og senere i Bedsted, Thy. Ansat ved Nørre Nisum Seminarium fra 1964 som lærer i pædagogiske fag og senere i kristendom/religion. Forskellige kurser og kandidateksamen i kristendoms-kundskab fra Danmarks Lærerhøjskole 1980.

Forstandere og rektorer ved Nørre Nisum Seminarium

Adolph Lauritz Hansen seminariets grundlægger	1892-1901
Janus Andreassen	1901-1906
C. C. J. Asschenfeldt-Hansen	1906-1914
Anton Sofus Jensen Krogsø	1914-1919
Peter Chr. Gjelstrup	1919-1955
Ejnar Høgel	1955-1976
Poul Erik Andersen	1976-1985
Henning Fogde	1985-

Seminariets bestyrelse

Bageste række fra venstre:

Forstander C.J. Gräs, Tarm. Generalsekretær Mogens Nielsen, Vejle. Assurandør L. Raakjær, Lemvig. Forstander Erik Bitsch, Vejrum. Provst J. Ørum Jørgensen, Hammerum. Skoleinspektør E. Munksgaard, Struer.

Forreste række fra venstre:

Biskop Johs. W. Jacobsen, Viborg. Amtrådsmedlem Ruth Schjødt-Pedersen, Vestervig. Lærer Ane Krogh, Hurup. Landsretssagfører E. Hermansen, Lemvig. Rektor Henning Fogde.

Fraværende:

Tømremester Egon Chr. Bjerg, Dybe. Borgmester Villy Christensen, Frederikshavn.

Nogle synspunkter omkring danskundervisningen i folkeskolen

Af lektor A. Tangsig Christensen

Denne artikel må på ingen måde betragtes som en redegørelse for danskundervisningen i folkeskolen i henhold til »Dansk 1984«, men derimod kun som nogle kommentarer til og synspunkter omkring folkeskolens danskundervisning før og nu.

I undervisningsministeriets tidsskrift »Uddannelse« nr. 7/85 fremlægger undervisningsminister Bertel Haarder sine uddannelsespolitiske overvejelser for fremtidens Danmark frem mod år 2000.

»Udgangspunktet er«, som det hedder i forordet, »et opgør med især 1970'ernes uddannelsespolitik og en beskrivelse af, hvorledes den kommende tids teknologiske udfordringer kan imødegås og samtidig udnyttes til gavn for såvel den enkelte som samfundet som helhed«.

Såvel af dette citat som af indholdet i dette nummer af tidsskriftet fremgår det klart, at der nu finder et opgør sted med 70'ernes uddannelsespolitiske syn, som bl.a. kommer til udtryk i skoleloven af 1975 og i »U-90«. Det foreløbige resultat af dette opgør er bl.a. ny vejledende læseplan for faget historie og

ny formålsformulering, ny vejledende læseplan og ny undervisningsvejledning for faget dansk.

Dertil kommer, at der i øjeblikket arbejdes i undervisningsministerielle udvalg med nye vejledende læseplaner for fagene fysik og musik. Nye læseplansudvalg kan snart ventes nedsat for biologi og geografi. Ændringer i reglerne om specialundervisning (19.1) og vidtgående specialpædagogisk bistand (19.2) kan forventes inden for den nærmeste fremtid. Ændringer i folkeskoleloven med bl.a. mulighed for samordnet indskoling og nye regler for undervisningen i 10. klasse blev vedtaget i folketinget i maj 1985, og i øjeblikket behandler man i folketinget forslag til ændring af skolestyrelsesloven. I undervisningsministeriet arbejder man på højtryk med nye reformer og forbereder nye lovinitiativer.

Jo, jeg skal love for, at der sker noget i og omkring folkeskolen. Den er i bevægelse, ja, i opbrud. Den er ved at omstille sig fra industrisamfundet til det nye informationsamfund.

Men netop med denne overgang til det højteknologiske samfund har man fået øjnene op for værdien og nødvendigheden af at udvikle, ikke blot det teknisk orienterede menneske, men også det musisk-kreative menneske, der er karakteriseret ved at være nysgerrigt, optaget, undersøgende, ivrigt, levende, aktivt, én, som optager og vurderer ny viden, holdninger o.s.v., og som ønsker at bruge sine evner og andre menneskelige muligheder og udvikle sit forhold til det, der interesserer én. Et menneske, der er dannet til at ville og skabe og at bruge sin fantasi.

Man er ved at forstå, at systematisk og omhyggelig opøvelse af fantasien er det vigtigste led i enhver opdragelse. Man har side-

løbende med indførelsen af den moderne teknologi set nødvendigheden og værdien af at delagtiggøre eleverne i dansk kulturarv, som den bl.a. kommer til udtryk i historie, kristendomskundskab og dansk og nordisk digtning.

Hovedsigtet er givetvis en gennemgribende ændring af folkeskoleloven og en ny formålsformulering. I efteråret 1984 blev der fremlagt et uddannelsespolitisk notat i folketinget med titlen »Firkløverregeringens oplæg til nødvendige justeringer i folkeskolen«. Det mest interessante i dette lille skrift er måske ikke omtalen af de konkrete ændringer, der søges gennemført, men derimod de indledende bemærkninger, hvori det hedder:

»Skolens opgave er først og fremmest at give eleverne grundlæggende kundskaber og færdigheder, at gøre dem fortrolige med den kulturelle sammenhæng, de er sat i, og give dem lyst til at skabe«.

Og så fortsættes der:

»Sådan kommer formålsparagraffen til 90'ernes skolelov måske til at lyde«.

Dette er en interessant udmelding. For her siges mere eller mindre direkte, at endemålet er fastlagt, og at ændringer i skoleloven og i vejledende læseplaner for de forskellige fag er delmål, som skal føre frem til endemålet: 90'ernes skole.

Det er kun på den baggrund og ud fra den synsvinkel, vi skal vurdere de nye bestemmelser for danskundervisningen i folkeskolen, således som de kommer til udtryk i »Dansk 1984«. Og i den forbindelse er det værd at notere sig, at dansk er det første fag, der har fået en ændret formålsformulering. Andre fag vil givet snart følge efter.

For bedre at kunne forstå den nye målsætning for danskundervisningen og ideologien

bag den kan det være nyttigt at sammenligne formålsformuleringen i »Dansk 1984« med formålsformuleringen i »Dansk 76«. Det skal her lige indskydes, at man i de enkelte kommuner selv kan fastsætte indholdet af den kommunale læseplan for faget dansk. Den ministerielle læseplan er kun vejledende for skolemyndighederne, når de skal fastsætte indholdet, ligesom undervisningsvejledningen kun er vejledende for lærerne, når de i undervisningen skal forsøge at leve op til fagmålet og til det af de kommunale myndigheder fastsatte indhold. Det helt centrale er de af undervisningsministeren fastsatte fagmål. De er bindende for danskundervisningen i alle landets skoler.

Formålet: Dansk 1976

1. Formålet med undervisningen er, at eleverne styrker deres muligheder for at indgå i et mangesidigt sprogligt fællesskab.
2. Undervisningen skal fremme elevernes mulighed for at vurdere, tage stilling og handle. Den skal sigte mod, at de får et middel til erkendelse af deres egne og andre menneskers situation, at de får et middel til at erhverve viden, at de får en støtte for begrebsdannelsen, og at de får et redskab for kontakt og kommunikation.
3. Eleverne skal opnå en sådan færdighed i at lytte til, tale, læse og skrive sproget, at de bliver i stand til at opfatte og udtrykke sig sikkert og varieret.

Formålet: Dansk 1984

1. Formålet med undervisningen er, at eleverne udvikler deres færdighed i at bruge sproget godt og alsidigt og

øger deres forståelse af talt og skrevet dansk.

2. Eleverne skal udvikle deres sans for perspektiver og værdier samt deres udtryks- og læselyst gennem oplevelse og analyse, forståelse og vurdering af ældre og nyere digtning såvel som andre udtryksformer.

Det væsentligste i formålsformuleringen for »Dansk 76« er kommunikation. Der tales således om, at undervisningen skal styrke »elevernes muligheder for at indgå i mangesidigt sprogligt fællesskab«, at de »får et middel«, at de får »et redskab for kontakt og kommunikation«, at de opnår »færdighed«, og at de »bliver i stand til at opfatte og udtrykke sig sikkert og varieret«.

Her er den rent sproglige udvikling hos eleverne det overordnede. Dansk er primært blevet et kommunikationsfag fremfor at være et såkaldt dannelsesfag. Dette medførte en helt ny opfattelse af, hvilke materialer der kunne og burde benyttes i danskundervisningen. Man indførte »det udvidede tekstbegreb«, hvorefter enhver henvendelse med hensigt var noget, man kunne beskæftige sig med i undervisningen. Det gav muligheder for at benytte sagprosattekster af enhver art, f.eks. reklame- og annoncetekster, ja, enhver form for meddelelse blev betragtet som tekst, blot den var fremført med hensigt. Dermed var alt lige fra en tv-collage til en annonce – ja, et bøvs – at betragte som en tekst.

Hertil kom så tegneserier, ugeblade, tv-udsendelser, video, film, m.m. Materialet til danskundervisningen var ubegrænset. Der var ikke noget kvalitetskrav. Ja, nogle har endda kritiseret formålet for »Dansk 76« for ikke at indeholde noget, der kunne forhindre en lærer i udelukkende at præsentere sine ele-

ver for »Ugens Rapport« og »Ekstra bladet«.

Hvorom alting er, så var faget dansk ifølge »Dansk 76« primært et kommunikationsfag, et samfundsfag, et redskab til optræning i deltagelse i den demokratiske proces. Dette er jo ikke noget ringe formål i sig selv. Spørgsmålet er blot, om ikke danskundervisningen også, og måske primært skal tilgodese andre formål.

At danskundervisningen i henhold til målsætning og metoder efter »Dansk 76« har været en succes, er ubestrideligt. Elevernes mundtlige formuleringsevne er i dag bedre end nogensinde, og de bruger den – på godt og ondt – til at gøre sig gældende i klassen og i den demokratiske proces som aldrig før. Selv om timerne til dansk i de senere år er skåret ned med ca. 40%, er det et faktum, at eleverne, når de forlader folkeskolen, i almindelighed i dag skriver et mere korrekt dansk, end tilfældet var tidligere. Her dog bortset fra den logiske sammensætning og det indholdsmæssige niveau!

Der er ganske vist elever, der af forskellige årsager aldrig lærer at beherske sproget. Derudover er der i den voksne befolkning en vis procentdel, der hurtigt glemmer deres sprogkundskaber, hvis disse ikke bruges til stadighed. Disse menneskers læse- og skrivefærdigheder vil derfor hurtigt falde tilbage til det niveau, der er gældende for folkeskolens 2.-3. klasse. Dette fænomen er kendt i alle kulturlande. Denne procentdel med ringe sproglige færdigheder svinger i de vestlige lande mellem 20-50. I Frankrig og Amerika menes den at ligge omkring 50%. Det betyder, at halvdelen af befolkningen ikke er i stand til at deltage i den demokratiske proces på lige fod med den øvrige del af befolkningen. I Danmark ligger denne procentdel af svage sprogbrugere og sprogudøvere nu helt nede på 10%.

Dette er verdensrekord! Hvem eller hvad har æren herfor? I høj grad dygtige danskere i folkeskolen, men også den undervisning, der er givet efter intentionerne i »Dansk 76«.

Men den fatale mangel i »Dansk 76« var, at dens mødre og fædre ikke havde forstået, at det ikke er nok at lære eleverne at kommunikere, at indgå i et mangesidigt sprogligt fællesskab. Der må så sandelig være noget at kommunikere om, ellers bliver det hele let til en form for verbal gymnastik uden reelt indhold, til midler frem for materiale, til noget rent ydre, der i sig rummer faren for tomhed, meningsløshed og splittethed, og især holdningsløshed.

»Dansk 76« er barn af sin tid, af 70'ernes holdningsløshed – alt kan jo være lige godt – et idékatalog uden stillingtagen, uden livsholdninger og livsopfattelser. Dette er i sidste instans at give barnet stene for brød!

Nu er vi i 80'erne med en helt anden samfundsstruktur. Vi har en opsplittethed som aldrig før. Familien udgør ikke længere en samlende og sammenhængende faktor. Kærnefamilien med mor, far og 2-3 børn eller flere er afløst af alenefamilien med én voksen og et barn eller i sjældnere tilfælde 2 børn. Over halvdelen af alle danske børn bor ikke sammen med begge deres biologiske forældre. Dertil kommer, at både børn og voksne dagligt udsættes for et sandt bombardement fra den trykte presse og fra radio og TV af forskelligartede indtryk uden sammenhæng. Og denne påvirkning vil blive enormt forøget i takt med udviklingen af bredbåndnettet, der åbner mulighed for et utal af TV-programmer og deraf følgende stærk påvirkning fra andre lande og andre kulturer.

Resultatet af alt dette – og af en holdningsløs skole, og én pr. definition holdningsløs danskundervisning – er børn, der beskrives

som forvirrede, ukoncentrerede, splittede, voldelige, uforpligtede og provokerende og med manglende etiske forestillinger og evner til at forstå almindelige irettesættelser. – Jo, men sådan måtte det jo gå, når man f.eks. i danskundervisningen først og fremmest koncentrerer sig om midlerne i stedet for indholdet.

Det er ikke nok at kunne kommunikere. Der må være et indhold at kommunikere om. F.eks. synspunkter og holdninger, livsværdier og perspektiver, spørgsmålet om den enkelte og de andre, de store spørgsmål om liv og død, om meningen med tilværelsen, om ondt og godt, rigtigt og forkert. Kort sagt alt det, vi finder i digtningen.

Folkeskolens danskundervisning må her i 80'erne være med til at give eleverne sammenhæng i en ellers opsplittet hverdag og indhold i en ellers splittet tilværelse. Den må hjælpe vore børn og unge med et svar på spørgsmålet »Hvem er jeg, og hvorfor er jeg i grunden her?«. Den må tage kampen op mod tomhed og meningsløshed ved bl.a. at styrke elevernes følelsesliv, udvikle deres fantasi og give dem sans for sammenhænge og alternativer.

Ud fra disse synspunkter har digtningen nu fået en væsentligere placering i folkeskolens danskundervisning.

Men det betyder ikke, at man i den nye formålsformulering har droppet kommunikationssiden. Den er stadig med. Der kan fortsat anvendes sagprosattekster og TV-udsendelser, film og video. Det fremgår af stk. 1 i formålsformuleringen og af slutningen i 2. stk. med ordene »såvel som andre udtryksformer«. Det første udkast havde følgende slutning på stk. 2: »digtning og andre former for tekster«. Nogle har hævdet, at denne ændring fra det første udkast til den endelige

formulering var udtryk for, at læseplansudvalget havde bøjet sig for den kritik, der var kommet fra de organisationer, der har haft udkastet til høring, og med den nye formulering havde sikret TV, film, video m.v. en fremtrædende plads i undervisningen. Men dette er ikke tilfældet. Fra læseplansudvalget siger man, at meningen med de to formuleringer er den samme, men ved at skrive »udtryksformer« i stedet for »tekster« markerer udvalget, at det vil afskaffe det såkaldte udvidede tekstbegreb, der efter udvalgets mening rummer en alt for bred definition. Ved at bruge udtrykket »andre udtryksformer« udelukker man ikke TV, film og video. Men der er tale om en anden vægtning af dette materiale end tilfældet er i »Dansk 76«.

Efter høringsrunden ændrede man i formålsformuleringens 2. stk., så ikke blot »læselyst«, men også »udtryklyst« kom med i formålet. I vejledningen siges der om dette, at barnet skal udtrykke sig, ikke blot mundtligt og skriftligt, men også gennem drama, video og andre medier.

I formålsformuleringens 2. stk. hedder det indledningsvis: »Eleverne skal udvikle deres sans for perspektiver og værdier«. Her er vi ved noget helt centralt i danskundervisningen og noget helt nyt i forhold til »Dansk 76«. Her ligger det egentlige brud med »Dansk 76« – og i virkeligheden også et brud med folkeskolelovens formålsformulering. Af bemærkningerne til folkeskoleloven fremgår det, at skolen gennem sin undervisning ikke må påvirke eleverne til at antage bestemte holdninger og livsopfattelser. Dette har givet folkeskolen betegnelsen »Den holdningsløse skole«.

Nu står der her i danskformålet, at det bl.a. er opgaven i danskundervisningen at udvikle elevernes sans for værdier og perspektiver.

Dette forudsætter, at læreren har gjort op med sig selv, hvad der er af værdi, og hvad der ikke er. Det kræver stillingtagen af læreren med hensyn til valg af undervisningsmaterialer – hvilke tekster der kan/skal anvendes for at opfylde formålet. Nu er det slut med den opfattelse, at det ene kan være lige så godt som det andet. Nu kræver det lærere med holdninger. Lærere, der har gjort op med sig selv, hvad han/hun anser for godt eller dårligt, rigtigt eller forkert, ondt eller godt. Det kræver med andre ord ikke blot kvalitetskriterier men også etiske kriterier. Men det er vel netop, hvad det spørgende barn har allermest brug for. Hvis barnet ikke møder holdninger hos den voksne, forældre og lærere, og i de udvalgte tekster, vil det ikke være i stand til selv at danne sin egen livsopfattelse og livsopfattelse.

Folkeskolens dansklærere har nu igen lov til at være rigtige mennesker og ikke blot en slags robotter og fotokopister. Ja, de har ikke bare lov, men det kræves også af dem, at de i danskundervisningen fungerer som pædagoger. Pædagogik betyder som bekendt opdragelse!

Dette her har noget at gøre med dannelsesbegrebet i danskundervisningen. Det er et historisk belastet udtryk. Men det skal her ikke opfattes i snæver forstand som traditionen af danneskultur. Dannelse har ikke noget at gøre med sleben optræden og det, at man ikke må slikke på kniven. Der er heller ikke tale om traditionel finkulturel dannelse, hvor man skal have læst de og de værker. Medlem af læseplansudvalget, sognepræst, cand. pæd. og tidligere underviser ved Tønder og Aalborg seminarier, Palle Steffensen, definerer dannelsesbegrebet i »Dansk 1984« således: »Dannelse vil sige, at man oplever sammenhæng i sin egen person, og at man

føler sig i sammenhæng med andre. Det er oplevelsen af, at man ikke er alene. Oplevelsen af sammenhæng mellem tidligere tiders værdier og tankesæt og nutidens. Dannelse vil sige at have værdier, men tillige at have mødt andres værdier og at have reflekteret over dem. Dannelse er at have fået udviklet sin fantasi og følelsesverden. Brede sagst vil dannelse sige at leve sit liv som et tænkende og handlende menneske og have blik for udvikling og forandring«.

Til dannelse hører også, at man har sans for perspektiver og den historiske dimension. Dette er noget væsentligt i »Dansk 1984«. Eleverne skal opleve, at fortidens værdier og tænkemåder er en forudsætning for nutidens. Vor historiske baggrund er med til at styre vort liv, og skal man forstå sig selv og sin egen tid, er man nødt til at stifte bekendtskab med den. Man mindes i den forbindelse den flamske digter og filosof Maeterlincks ord »Den, der ikke kender fortiden, forstår ikke nutiden og er derfor ikke egnet til at forme fremtiden«.

Som et middel til forståelse af sig selv og sin egen tid anbefales det at beskæftige sig også med ældre digtning. I vejledningen er der et særligt afsnit om læsning af ældre digtning. Heri hedder det bl.a.: »Når danskfaget kaldes et humanistisk fag, skyldes det, at det har med centrale menneskelige kvaliteter og funktioner at gøre, og hvis ordet skal tages for mere end en smuk etikette, omfatter det også et mål af historisk bevidsthed og udfoldelse af de kulturelle traditioner, som er med til at styre ens eget liv« – »Man møder i fortidens digtning nogle andre og noget andet end sig selv, andre tænkemåder, bevidsthedsformer og fantasier, betinget af andre livsvilkår og samfundsformer. Men man møder også sig selv. Man kan overraskes af at møde sin egen

angst, forelskelse, sult, sine egne grumme og elskede forældre, sin bundethed og sine frigørelsesmuligheder«. – »Beskæftigelse med ældre digtning er ikke en bagudrettet bestræbelse. En brug af det mægtige lager af menneskelige erfaringer kan øge elevernes egne muligheder for at forstå sig selv og deres tid.

Det er efter min mening væsentlige og rigtige synspunkter, der her fremføres. Heraf følger, at man f.eks. ikke skal læse Blicher, fordi han levede i det forrige århundrede og var en stor digter. Man skal læse ham, fordi han kan skrive en god historie, der appellerer til oplevelse og fantasi, og fordi hans digtning har et alment menneskeligt indhold og et stadig aktuelt budskab om den menneskelige tilværelses vilkår og muligheder. Og man skal læse andre ældre digtere, hvis deres digtning kan formidle oplevelse og forståelse og udvide elevernes erfaringsverden. Til det formål har vi en sand skatkiste i dansk digtning.

Der kan ikke være nogen tvivl om, at »Dansk 1984« placerer digtningen meget højt i folkeskolens danskundervisning. Og her vægter man naturligt nok dansk digtning højest med romanen, novellen, fortællingen og lyrikken som det væsentligste. Men man ønsker også at styrke den nordiske digtning, og man udelukker ikke oversat udenlandsk digtning.

Det er værd at lægge mærke til, at man i stedet for at bruge det brede begreb »litteratur« anvender begrebet »digtning« – også i formålsformuleringen. Selv om ordet her anvendes sideordnet med »andre udtryksformer«, peger anvendelsen af ordet »digtning« henimod, at man nu først og fremmest skal beskæftige sig med fiktion frem for sagprosa. Og der ligger nok også en kvalitetsvurdering i brug af ordet »digtning« fremfor ordet »litteratur«.

Som middel til at nå målet anviser »Dansk 1984« bl.a. den sammenhængende roman. Hermed vil man bekæmpe den mangfoldighed af fabrikerede A4-ark, som mange børn er blevet fodret med i danskundervisningen, og som i høj grad har været medvirkende til brudstykkeagtige og usammenhængende opfattelser af digtningen og dens beskrivelse af tilværelsen. Med den sammenhængende roman ønsker man at medvirke til, at eleverne kan få en større oplevelse af sammenhæng i tilværelsen. Det samme gælder for fortællingen. En fortælling er en afsluttet helhed med begyndelse, midte og slutning. Den er med til at lære eleverne at lytte, og den øger deres kreds af forestillinger og styrker deres fantasi. Den er en velegnet form for formidling af menneskelige erfaringer, og den er på forhånd kendt af eleverne. Det er således karakteristisk for børn, at de ikke udveksler synspunkter, men de fortæller for hinanden.

Det er for øvrigt en almenmenneskelig oplevelse, at skal man udtrykke erfaringer, så fortæller man. Ja, i virkeligheden er det således, at først når man fortæller det, bliver ens oplevelse til en erfaring.

Foruden fortællingen peger »Dansk 1984« også på genrer som sagn, eventyr og myter. Også disse genrer er velegnede for formidling af menneskelige erfaringer. Et eventyr eller en myte rummer f.eks. erfaringer om kampen mellem det onde og det gode i en selv og i tilværelsen i almindelighed.

Man har fra visse sider beskyldt læseplansudvalget for at ville afskaffe det samfundsrelaterede syn på digtningen. Hertil svarer Palle Steffensen: »Vi hverken kan eller vil isolere danskundervisningen fra samfundet, ligesom man heller ikke kan forestille sig digtning uden samfund. Men vi er imod, at en lærer til enhver tid vil gøre en tekst samfundsrelevant.

Man må kunne læse Holberg uden at analysere kønsrollemønstret i 1700-tallet. Hvis samfundet altid er hovedindfaldsvinklen, bliver der mindre højt til loftet. Det samfundsrelevante syn indebærer, at alt kan forklares. Digtningen siger, at livet ikke går op, det er for kompliceret«.

Et centralt område i undervisningsvejledningen er opfattelsen af sproget som værende ikke blot et redskab, men tillige et budskab i sig selv. Dette er formuleret således i vejledningen: »Sproget kaldes et redskab, men er mere end det. Enhver sproglig konstruktion er allerede et budskab. Udtryk er nøje sammenhængende med indhold. Det er kendskabet til den relation, som er danskfagets særlige pointe. Den ligger i selv den enkleste meddelelse og viser sig med større og rigere nuancer i kunstneriske sammenhænge og i andre gennemarbejdede tekster. Alle medier kan derfor indgå i danskundervisningen. Således bliver fagets område meget stort, men sproget er danskfagets overordnede begreb, og digtningen, litteraturen i vid forstand, fagets midtpunkt, uden at man derfor til enhver tid skal beskæftige sig med den eller referere alt til det kunstneriske udtryk«.

Med dette citat er der skabt sammenhæng mellem formålsformuleringens to punkter og dermed udtrykt det væsentligste om folkeskolens danskundervisning.

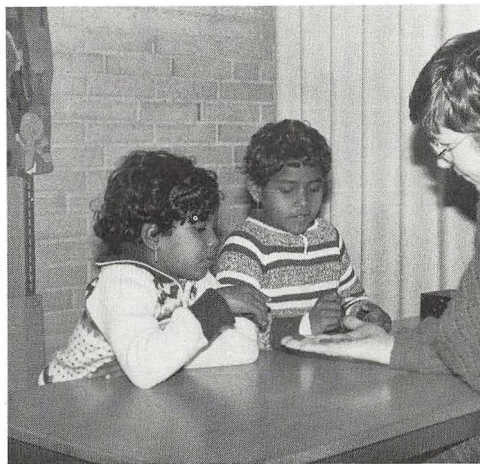
»Dansk 1984« er en gave til alle dansk-lærere i folkeskolen, men først og fremmest en gave til alle folkeskolens elever, der nu får lov til at møde hele den rige kulturarv, der ligger i dansk digtning, samtidig med, at de også kan beskæftige sig med alle de andre udtryksformer, som også hører deres tid til, og dem, som nu er på vej ind over os gennem den teknologiske udvikling.

Tamilbørn i øvelsesskolen

*Jesuratnams beretning;
genfortalt af skoleinspektør
Karsten Vinther (66)*

Jesuratnam blev født i 1950 i Point Pedro på Ceylon. Han havde sin første barndom der og gik 12 år i skole, uddannede sig senere til farmaceut og arbejdede indtil 1983 i Colombo, mens hans kone og tre børn boede i Point Pedro. Et par gange om måneden rejste han til Point Pedro for at være sammen med familien.

Forholdene blev efterhånden så vanskelige, at Jesuratnam i 1983 besluttede sig til at forlade landet. På daværende tidspunkt kendte han ikke meget til Danmark – kun at det var et landbrugsland. Det mest direkte

kendskab husker han fra en reklame på dåsemælk. Ellers var Danmark et fjernt sted med et klima, som han heller ikke kendte. Alligevel flygtede han alene hertil i september 1984, og allerede i december samme år kom hans kone og tre børn. Efter få dage i København tænkte familien ofte, om ikke forandringen var for stor. Tit måtte man dulme en voldsom hjemve. Hvis ikke det var et spørgsmål om liv og død, ville man være blevet hjemme i Sri Lanka.

Børnene græd meget og kunne ikke rigtigt vænne sig til den stærke kulde. Savnet af kammerater og skole var også stor.

Heldigvis blev de flyttet til Videbæk og derfra til Nr. Nissum. De var kede af at skulle flytte fra Videbæk, men nu er de faldet så godt til i Nr. Nissum, at de gerne vil blive her. To af børnene er begyndt at gå i skole. De er blevet godt modtaget af de danske elever og har allerede mange gode kammerater. De er efterhånden ganske dygtige til at tale dansk. I skolen følger de den almindelige undervis-

ning i flere fag, og har desuden ekstratimer i dansk. Det er ikke vanskeligt for børnene at begå sig i klasserne. I de fleste klasser i Sri Lanka er der mellem 38 og 42 elever. Undervisningen er ikke meget forskellig fra, hvad de er vant til. Det værste er den forfærdelige udtale, som dansk sprog har.

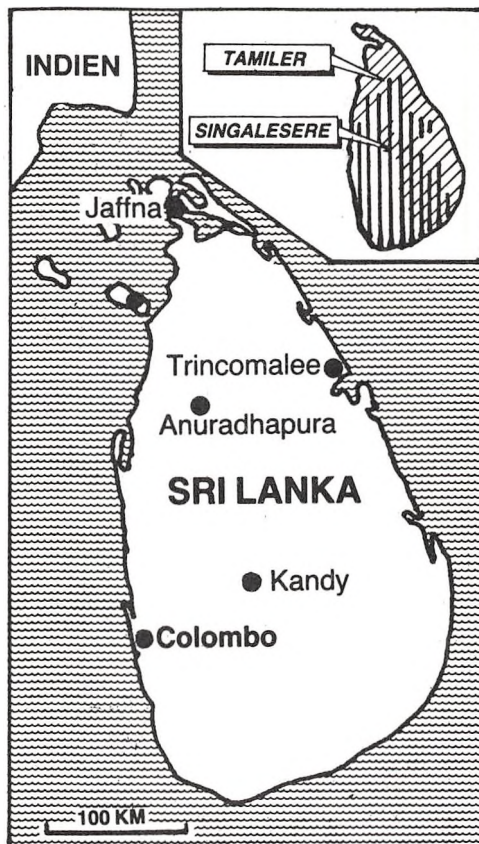
Børnene er henrykte over, at der er kommet yderligere otte tamilske elever i skolen. Der er på nuværende tidspunkt fire elever i 1. klasse, to i 2. klasse, to i 4. klasse og to i 5. klasse. De kan være til megen hjælp og støtte for hinanden. De sidst ankomne benytter de andre som tolke.

Familierne med børn er glade for, at de nu flytter fra seminariets kollegieværelser til huse og lejligheder i Nr. Nissum, det giver familielivet bedre muligheder.

Fru Jesuratnam mødte sin fætter i flyet, da hun var på vej til Danmark. Fætteren Jesulonganathan havde været fisker i 12 år og er også fra Point Pedro. Han forlod kone og seks børn. – Heldigvis blev familien forenet i Nr. Nissum den 14. oktober.

For denne familie forestår også en lang tilvænningsperiode – men man er blevet godt modtaget af danske familier, og de tre skole-søgende børn er straks begyndt at gå i skole, hvor de befinder sig godt.

Fremtiden ses i møde med optimisme, det er en tvingende nødvendighed, når håbet om at kunne vende tilbage til det elskede fædreland skal bevares – og det skal det!

Tre digte

Af seminarielektor Inge Pedersen

Inge Pedersen har udgivet to digtsamlinger. Digtet »gnister« har ikke været offentliggjort før. De to øvrige digte er fra digtsamlingen »Sejlads på en ø« (Borgen 85).

morgen

hen på morgenen
blir jeg høj i hatten
forsvind
eller i er dødsens
truer jeg alle
små gnavere i hjertet:

dagen er en falk
på min skulder

gnister

om det så er
din fingerspids
er den elektrisk

og kun
denne lysende plet
i mørket
skal der til

for at illuminere mig
skulderblade
knæhaser
springer
til alle sider
vibrato ovale
galopperende sole
om morgenen
trækker jeg
gnister
med fødderne
af væggene

jeg behøver bare at se
på vandet
så koger det

brødet skærer jeg
uden kniv

for ikke at dø

flytter hånden fra side til side
tvinger den til at glide
og ikke stivne
til sten og forvirring

men svæve
i faldet
glimtvis
fra sætning til sætning

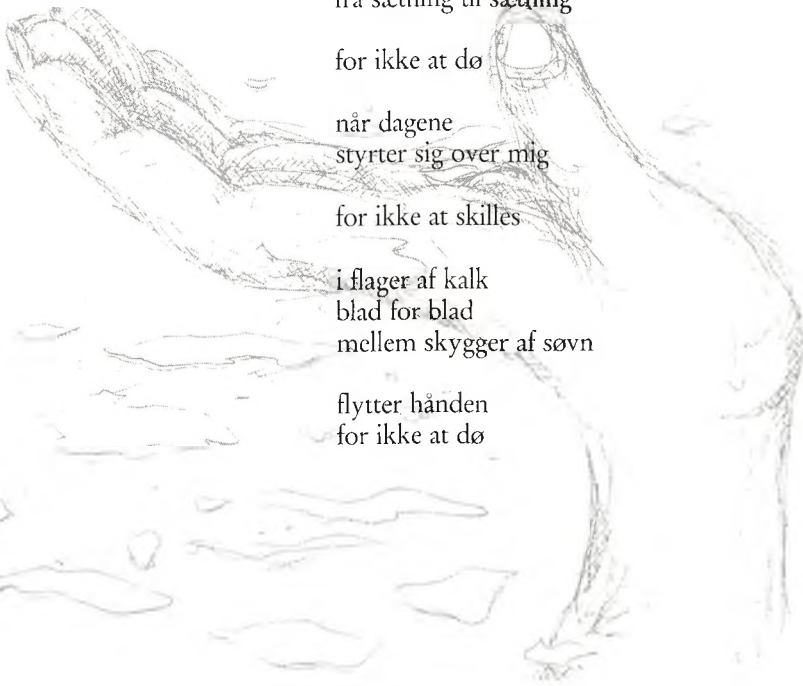
for ikke at dø

når dagene
styrter sig over mig

for ikke at skilles

i flager af kalk
blad for blad
mellem skygger af søvn

flytter hånden
for ikke at dø

Musikken i Nr. Nissum

Af lektor Børge Mikkelsen

Man kan vanskeligt gå forbi seminariets musikbygning uden at høre musik. Om dagen er det som regel lyde fra musikundervisningen i seminariets grunduddannelse og liniestudium eller musik i forbindelse med fællesfag eller tilvalgsfag i HF-afdelingen, hvor den største aktivitet selvsagt udfoldes. Om eftermiddagen kan det være en eller flere, som øver sig på orgel eller klaver eller måske afreagerer på trommesættet i kælderren.

Hver dag i ugens løb samles studerende og lærere til fællessang, om mandagen på Borgen og de øvrige dage til andagt i Lovsangsalen.

Ved den månedlige Kanal i Festsalen foregår forskellige ting, men et fast indslag er fællessange, valgt af studerende.

Ensembler af mere eller mindre stabil struktur er til stadighed i funktion. Måske en rockgruppe, måske en gruppe med blandet sammensætning, måske et kor.

Koret og blokfløjteensemblet hører til de mere etablerede foretagender, forstået på den måde, at disse har eksisteret i adskillige år. Seminariet har kor, KFS har kor, og ofte dannes kor i forbindelse med en bestemt opgave.

En gang om måneden samler Tage Ringgaard korsangere fra hele landsdelen. Disse udgør Nordvestjysk Koncertkor, der giver et

par koncerter om året, som regel i en af omegnens større kirker.

I årets løb samles musikglade mennesker til forskellige arrangementer. Det største af disse er det store kor- og orkesterstævne i januar. Kor- og orkesterstævnet, hvis ophavsmand og centrale figur er Holger Møl Christensen, er blevet en landskendt institution.

Kun få steder i landet kan man samle et par hundrede sangere og et symfoniorkester på ca. hundrede medlemmer, som under en professionel og myndig dirigent, Alf Sjøen, oplever og gennearbejder et af musiklitteraturens store værker for kor og orkester.

Studerende og lærere deltager i vid udstrækning i egnens musikliv, – som deltagere i et ensemble, – som instruktører eller dirigenter for kor eller orkester.

Musikken trives godt i Nr. Nissum, og man kan vel også vanskeligt forestille sig kultur uden musik. Hvis man kan slutte omvendt, står jeg inde for, at der er kultur i Nr. Nissum, – undertiden endda musik-kultur.

Ældrepedagogisk Center har fået luft under vingerne

*Af Carsten Anderskov, konsulent for
omsorgsorganisationernes samvirke*

I det følgende skal jeg forsøge at give en statusrapport af situationen for Ældrepedagogisk Center.

Min redegørelse vil falde i tre dele:

1. En generel beskrivelse af centrets virksomhed.
2. En uddybende beskrivelse af de aktivitetskursus, der har været afholdt i det forløbne år.
3. En omtale af de videofilm, der indgår i de fleste af centrets kursus.

Centrets virksomhed

Sidste gang der i Nissumske Årbøger var en mere udførlig beskrivelse af Ældrepedagogisk Center og intentionerne bag det, var i 1982. Her gjorde centerleder Hans Jørgen Scheel Andersen rede for starten af centret og for dem, der er med. Hvad angår det sidste, er det stadig de store omsorgsorganisationer OK-Fonden, E. G. V., Pensionisternes Samvirke og De Samvirkende Menighedsplejer, der sammen med Nr. Nissum Seminarium tegner billedet.

I forhold til startfasen er der sket den afgørende ændring, at de kursus, konferencer m.v., der er afholdt, og som planlægges

afholdt, i alle tilfælde er foregået som »salg ud af huset«. Det vil sige, at der har ikke været tale om afholdelse af kursus på seminarier. For de længere internatkursus har det betydet, at de er blevet placeret på steder, der har haft de nødvendige faciliteter, og nok så væsentligt, de kortere kursus (eksternkursus) har været placeret på de steder, hvor kursusdeltagerne arbejder.

Dette indebærer en række fordele: Et større antal medarbejdere kan komme på kursus; effekten af kurset bliver en anden, når hele personalegruppen har deltaget, fremfor at en eller to drager på kursus og så bagefter kommer hjem og skal »sprede det glade budskab« til kollegerne; man afholdes ikke fra deltagelse i kursus, fordi det er vanskeligt at forlade familien i flere dage; i det øjeblik, et kursus afholdes lokalt, lægger det op til, at kursusindholdet afpasses lige netop de problemstillinger, der er vedkommende på det pågældende sted. Ældrepedagogisk Center har efterhånden en lang erfaring med »skræddersyede« kursus; og endelig, disse kursus bliver noget billigere end de traditionelle internatkursus.

Nu er der afholdt begge typer kursus:

I januar måned udsendtes indbydelse til et værkstedskursus med titlen »Pensionistcenter – fremtidens ældremiljø?«. Målgruppen var forstandere, ledende medarbejdere inden for de sociale forvaltninger samt socialudvalgsmedlemmer. Der viste sig så stor interesse for dette kursus, at Ældrepedagogisk Center kunne dublere kurset, tidsmæssigt lidt forskudt, således at de samme foredragsholdere kunne bruges begge steder (Aulum og Skive)

Et andet større arrangement løb af stablen i eftersommeren 1985:

Her var tale om en kort, meget koncentre-

ret konference om fremtidens ældrepolitik. Målgruppen var ledende medarbejdere inden for den sociale sektor samt socialpolitikere. Også her oplevede vi en meget stor interesse, en interesse, der nok bl.a. kunne tilskrives, at socialminister Elsebeth Kock-Petersen var blandt foredragsholderne.

Herudover har centret afholdt en række kortere kurser, især for personale på plejehjem. Det er foregået over hele landet, fra Frederikshavn til Farum.

Aktivitetskurserne

Nu kan man med rette spørge, om der da slet ikke foregår kursusvirksomhed, der har de ældre som målgruppe? Det gør der i høj grad, idet centret inden for det sidste halve års tid har afholdt fire såkaldte aktivitetskurser for pensionister i forskellige kommuner. Det har så afgjort været disse kurser, jeg som konsulent har været mest optaget af i den tid, jeg har været knyttet til centret. Kurset var udviklet før min tiltræden, men har gennemgået forskellige ændringer undervejs.

Forud for selve kurserne har der været kontakt og forskellige møder med de kommuner, der har fået tilbudt et kursus. Da kommunerne betaler ca. halvdelen af kursuspriisen har sagen skullet igennem hele det politisk-administrative apparat. Efter denne fase har næste skridt været at få udvalgt de ca. 24 kursusedtagere. Langt den overvejende del har været pensionister, som man har tiltro til kan blive igangsættere. Der har også skullet tages hensyn til, at de 24 pensionister tilsammen dækker kommunen geografisk, så intet område udelades. Næste skridt har så været at invitere dette håndplukkede udsnit af kommunens pensionister og give den en orientering om kurset. Her sker også den endelige tilmelding til kurset.

Formålet med aktivitetskurserne er:

1. At gøre de ældre til nødvendige led i et socialt netværk, der stimulerer til aktivitet.
  2. At stimulere til højnelse af livskvaliteten ved at ældre bliver mere selvhjulpne.
  3. At udsætte tidspunktet for mere omsorg- og/eller plejekrævende foranstaltninger.
- Anderledes udtrykt, hvor man tidligere har været tilbøjelig til at fokusere på, hvad den ældre ikke kan, spørges der i denne sammenhæng, hvad den ældre kan, hvilke ressourcer den enkelte kan bidrage med.

Organisering: Kurset afholdes i den pågældende kommune, i lokaler der måtte være til rådighed. Det har betydet, at der indtil nu har været afholdt kurser på et hotel, et par plejehjem og i en kommunes nye administrationsbygning.

Kurset strækker sig over seks dage med kortere og længere pauser imellem.

Indholdet i kurserne kan i store træk inddeles således:

Foredrag om ældre i biologisk/psykologisk/etisk/sociologisk belysning. Plenumdrøftelser om igangsætterfunktionen, med konkrete eksempler. Endelig har der været forskellige samtale- og gruppeøvelser.

Foredragsholdere har været den faste stok af lærere knyttet til Ældrepedagogisk Center. Derudover har enkelte lokale kræfter medvirket.

Hvis jeg kort skal give en vurdering af selve kurserne, må de betegnes som vellykkede. De deltagende pensionister har udtrykt en til tider næsten overvældende taknemmelighed. Som én af dem skrev: »Vi har konstateret, at vi ellers var begyndt at føle os betydningsløse, men gennem kurset har vi fået fornemmelsen af, at vi stadig er noget værd, og at

der stadig vil være opgaver at løse i fællesskab med andre».

Hensigten med afholdelse af aktivitetskurserne har imidlertid ikke været »kun« at arrangere et vellykket kursus. Undervejs i kurset er der blevet nedsat forskellige arbejdsgrupper. Deres opgaver har været at få iværksat aktiviteter på deres egn. Det kan så være ud fra de ideer, kursusedtagerne kommer med, ideer, som af den ene eller anden grund ikke er blevet realiseret. Eller inspirationen kan have været nogle af de forslag til aktiviteter/projekter, der er fremkommet i løbet af de seks kursusdage. Et af budskaberne under kurserne har været, »hvis andre kan, kan vi også«.

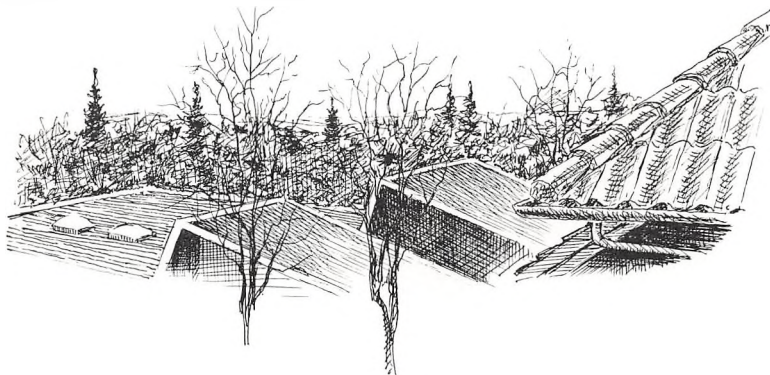
Der er på nuværende tidspunkt i de kommuner, hvor der har været afholdt kurser, nedsat ialt 11 arbejdsgrupper, for hvem jeg har fungeret som konsulent. På længere sigt er det tanken, at disse og senere grupper skal blive selv bærende, en fase, flere af grupperne allerede er nået til.

Om centrets videofilm

I alle de kurser, Ældrepedagogisk Center afholder, indgår nogle videofilm. Der er tale om spontanspil, hvor nogle professionelle og pensionister bliver bedt om at »spille« situationer igennem, som de ville have gjort det i

deres dagligdag. Der er altså ikke tale om i forvejen nedskrevne og indstuderede replikker. Situationen kan f.eks. være en tilsynsførende for hjemmehjælpen, der skal overbevise en pensionist om, at han nu skal sættes ned i hjemmehjælp. Eller en plejehjemsbeboer, der skal forsøge at overtale en skeptisk forstander til, at hun godt selv kan gøre rent på sit værelse. Filmene er optaget med professionel bistand for så vidt angår teknikken. I forbindelse med foredrag omhandlende traditionelle handle-mønstre og traditionelle holdninger over for ældregruppen har de situationer, der vises i spillene, været en god igangsætter for diskussioner omkring spørgsmålet: »Hvad er det vi går og gør?« Situationerne er alle så nær deltagerne egne erfaringer, hvad enten der er tale om pensionister eller professionelle, at alle har kunnet genkende noget i dem. Det er mere trygt at starte en drøftelse ud fra andres handlinger end ud fra egne. At så egne handle-mønstre også inddrages er både uundgåeligt og nødvendigt.

Afslutningsvis kan det konstateres, at fremtiden for Ældrepedagogisk Center tegner lys. Det, der kan blive problemet, er at få efterspørgsel efter kurser og centrets kapacitet til at følges rimeligt ad.

Som hygger dig i smug

Et erindringsbillede fra de første krigsår

Af lektor Edvard Fonsmark (43)

Der var engang en krig – og der var som bekendt et lille land, der hyggede sig. I dette lille land helt oppe mod nordvest, gemt godt væk fra alfarvej, lå et lille seminarium, der strakte sig fra Akropolis til sportspladsens og fra Borgen til den Gule. Bevares – en lille trofast menighed boede og spiste i Korinth – det sidste foregik hos Marianne, der var et moderligt, let bekymret ugift fruentimmer, der sørgede godt for sine alumner.

På dette snævre areal, der var omgivet af marker til alle sider færdedes omkring 100 seminarister og 25 f'ere (forberedelsesklasse-elever) og en halv snes lærere med familier. Når dertil lægges en pedel, personalet på seminariet og pensionatet »Borgen« og så selvfølgelig boghandler Graversen, så var det alle de brikker, der var at flytte rundt med.

Til dette sted sendte IM i Midt- og Vestjylland sine sønner og døtre. Men forholdet dreng/pige var lige modsat det der kendes i dag, så der var gode chancer for at folk i Nissum kunne få en degn til svigersøn.

Man sendte sit afkom over Struer og med rutebil, der standsede ved missionshuset. Så hankede man op i sit pik og pak og vandrede

ned til »det forjættede land«. Vi ville være blevet slagne med rædsel, hvis vi »på sem« havde set en rutebil.

Jeg var så heldig, at jeg havde en god ven, der gik i 1. klasse. Han kunne fortælle mig, at den sammenkomst, der skulle være om aftenen, var af en særlig karakter. Hver især blev grundigt udspurgt og man havde lejlighed til at bevise, at man engang ad åre ville kunne synge en menighed vågen. Der blev taget gas på os, til stor indeklemmt moro for resten af dem, der til denne aften havde fået speciel indbydelse.

Dette skete i det Herrens år 1938, hvilket også var det år, hvor Neville Chamberlain forhandlede med Hitler, og ved sin hjemkomst udtalte de berømte ord »Peace in our time«. Deres profetiske rækkevidde var desværre stærkt begrænset, men jeg kan da meddele at ud over Schweiz og Sverige, så var der i min tid fred i Nr. Nissum, dvs. at vi måtte køre til Odde sund for at se en tysker, idet de indtil 1943 ikke viste sig på vor lille enklave. Vi syntes, der var utrolig langt til Odde sund, så vi blev hjemme og her var der sandeligen også nok at se til.

Vi begyndte dagen til fodermestertid kl. 7. »Morgenbadet« foregik i et vaskefad, idet der ikke var rindende vand på værelserne. På Sparta bildte man de nye f.ere ind, at man på dette fromme sted havde en smuk gammel skik, der hed »vandbærere ved helligdommen«. Rent praktisk ville det sige, at der skulle sørges for rent vand til seminaristerne. Så slap man da for det besvær i den første måned, hvis der var held ved det.

Efter at man således havde gjort ansigtet vådt styrtede man ned på »Borgen« for at indtage det første af dagens seks måltider. Da den faste undervisningstid lå fra 7-13, måtte det være åbenbart, at formiddagskaffen måtte

ligge ved 10-tiden. Middag kl. 13, eftermiddagskaffe når vi kom op fra den obligatoriske lur og kl. 18 aftensmad. Hele herligheden afsluttedes kl. 20.30, hvor »kaffen« serveredes. Citationstegnene blev, som tiden skred frem, mere og mere påtrængende. Jeg tror ikke, jeg røber nogen hemmelighed, når jeg fortæller, at der sporedes en vis uro, da kostprisen pr. måned kort tid efter vor ankomst blev sat op fra 42,50 kr. til 48 kr.

Da krigen brød ud i 1939 fordelte man landets goder ved at uddele mærker til de vigtigste fødevarer. Man kaldte dem rationeringsmærker, men det var ligesom den ide ikke rigtig vandt gehør hos os. Hvad danske land- og havebrug kunne skaffe, manglede vi ikke på bordet.

Alle boede på eller i umiddelbar nærhed af seminariet. Nogle flottede sig og boede stort og smukt. Således hørte vi, at et hjørneværelse på Sparta kostede 10 kr. pr. md. Vi der ikke klattede med pengene måtte bøde 7 kr., det kostede således mit hummer på »Home« hos »Gammel Jens« (lærer J. Kirkegaard) excl. varme.

Nu vi er ved økonomien, så skulle der afsættes 25 kr. pr. md. til undervisningspenge. Hele det månedlige budget lå for mit vedkommende på o. 115 kr., vel ca. 1/3 af en arbejders løn dengang.

Dagen var som sagt inddelt af måltiderne og året af ferierne – og af festerne, som optog efteråret, særlig for III. kl. som stod for arrangementerne.

Det begyndte med bazar med alskens tant og fjas. Evt. aggressioner mod lærerne kunne lindres i skydeteltet, hvor deres karrikaturer (tegnet af Gantriis, der gik på sem) kunne væltes, hvis man med boldene ramte plet. De indkomne midler skulle bruges til elevfesten, der var et syvtimers kaffebordsarrangement

med revy, vaudeville, festsange og -taler, afsluttende med tableau. Dette sidste var en gribende begivenhed. Sceneriet var som flg.: Foran et bagtæppe med kæmpehøj og bautastene stillede man et ungt kvindemenneske som skulle symbolisere Mor Danmark, hun var derfor ikklædt folkedragttagtige gevanter, og for at selv de sløveste på dette sene tidspunkt ikke skulle gå glip af den dybere mening, så havde man et år under de til siden udstrakte arme hængt dannebrogslag. Hun stod der nu så længe hun kunne holde armene i ro, mens der fra kulissen messedes et nationalt digt.

Når vi således på smukkeste vis havde demonstreret vort nationale sindelag for hinanden og lærerne, intonerede »Musiken«, stedets musiklærer H. Nissen, ouverturen til nationalsangen: »Nær ved sø og friske vinde«, som selvfølgelig blev afsunget stående.

Et imponerende arrangement var sluttet, men nye strabadser lå foran os i form af klassefest, pensionatsfest og sluttelig julefesten.

Det må jo pågætes, at man ikke som nu

kommer over forberedelsesfasen ved at købe en æske øl og et stearinlys og så lejre sig på gulvet rundt om dette husalter og føle sig som livskunstnere. Sognet var tørlagt og kun ganske få havde frekventeret et danseinstitut, så disse former for livsudfoldelser var os nægtet. Festerne var derfor planlagt ned til mindste detalje, og alle i den arrangerende klasse var i gang i flere måneder forud, med de forskellige gøremål.

Men det er sandt, der var jo krig fra 1. sept. 1939. Men det var langt væk undtagen for mig, for min far sejlede mellem Esbjerg og Harwich og tyskerne bombede og beskød skibene. Denne sejlads stoppede fra den 9. april. Vi var på denne dag godt klar over, at noget var i gære, så vi lyttede ivrigt i radiostuen på Sparta (kun ganske få havde selv radio). Vi kom derfor nogle minutter for sent til dansk hos Rasmine Nielsen og undskyldte os med, at de barske nyheder havde forsinket os. Det fandtes der dog ingen forståelse for, og timen fortsatte som normalt. Det var, så vidt jeg husker, den eneste gang, at krigen greb forstyrrende ind i vores dagligdag!

Som sagt var efteråret en festrig og festlig tid, men efter juleferien var det meningen, at det der evt. var blevet forsømt indlæringsmæssigt nu kunne genoprettes! Eneste lyspunkt var forårskoncerten, hvor kor og orkester på smukkeste måde tolkede de gamle mestre. Der var dog også lysglimt, idet foredragsforeningen hentede notabiliteter hertil. Således kom Kaj Munk to gange og læste op af egne skuespil, og gav os uforglemmelige oplevelser.

Jeg gik det første år i forberedelsesklassen, og deri var ca. dobbelt så mange som der kunne optages. I løbet af tre dage blev vi eksamineret i alle skolens fag, dvs. at vi gik fra det ene eksamensbord til det andet og til det tre-

die. Ude i det ene vindue i forhallen lå en liste med navnene og plads til karaktererne. Efterhånden som timerne og dagene gik, blev de der »sultede ud«, altså fik for små karakterer, og de der dumpede streget ud – og rejste hjem. Det var spændende og barske dage, men med oplevelse af en salig fryd, når man var blandt de udvalgte.

Nu var der så kun fire år tilbage, og vidunderlige år, skønt man på et vist tidspunkt strøg formiddagskaffen. Hvad der dog føltes mere, var de dårlige tørv, der skulle lindre de to fimbulvintres strenge kulde i begyndelsen af fyrreterne. Efter en lærerrådsbeslutning blev der givet pigerne lov til at benytte skibukser på klassen. Men når det i det hele taget nok føltes anderledes for os, der gik på Nissum i disse år, så skal årsagen sikkert også findes i den lov, der siger, at ydre pres mod en gruppe, får dennes medlemmer til at rykke tættere sammen. Vores fredelige og hyggelige tilværelse stod i skarp kontrast til den verdensbrand, der hærgede overalt. Vi havde ikke fantasi til at forestille os, hvilke grufulde hændelser der forekom i de besatte – og krigsførende lande. Først efter krigen blev man gjort bekendt dermed, og det gjorde forskellen endnu mere grel for ikke at sige grotesk.

Et lille eks. vil vise vor naivitet. Få dage efter krigsudbruddet kom Lemvigs politimester herud for at fortælle, hvad vi skulle gøre i tilfælde af luftalarm. Det blev bestemt, at der skulle kimes med skolens klokke. Forstander Gjelstrup spurgte så bekymret om ikke flyverne ville kunne høre det?! I revyen senere på året blev det foreslået at ringe med en uldklokke.

Der kom aldrig luftalarm eller andre nederdrægtigheder. Det oplevede vi i ferierne, jeg i Esbjerg, og vi glædede os derfor

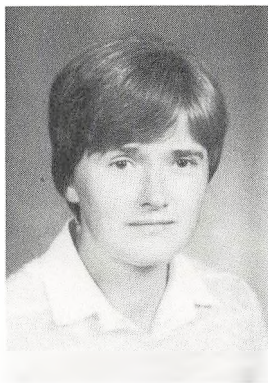
til at komme tilbage til »ordnede forhold«. Det var en brat opvågnen for mig, da jeg umiddelbart efter dimissionen blev indkaldt til marinen i København. Jeg opdagede til min store forundring, at folk bandede og for-

talte sjofert! Er det mærkeligt, at Nisum kom til at stå i et forklaret lys? Jeg giftede mig med en pige fra Nisum-by, og ved først givne lejlighed vendte jeg tilbage til stedet.

Lyset er der stadig.

Afskedsportrætter

Ilsa
Albertsen

f. Jepsen Schmidt

Ilsa Albertsen blev i 1971, efter afsluttet skoleembedseksamen i tysk og idehistorie fra Århus Universitet, ansat ved Nr. Nissum Sem. og HF-kursus som lærer i tysk. Ved præsentationen i Lovsangssalen ved skoleårets begyndelse sagde Ilsa Albertsen, at hun stod med en embedseksamen, som hun ikke rigtigt vidste, hvad hun skulle bruge til, men at hun iøvrigt håbede, hun ville være i stand til at udføre et arbejde til gavn for Nørre Nissum Seminarium. Nogle kunne måske ved en sådan udtalelse få den tanke, at hendes ord var udtryk for mangel på viljestyrke og kompetence. Men en sådan beskedenhed er karakteristisk for Ilsa. Og årene i Nissum viste, at der bag denne beskedenhed gemte sig

egenskaber, som Nørre Nissum Seminarium i høj grad fik glæde af, idet Ilsa kom til at udføre et stort, omhyggeligt og pligtopfyldende arbejde både i undervisningen og i mange forskellige råd og udvalg. Denne indsats er vi meget taknemmelige for. Men alligevel er det måske noget andet, vi kommer til at savne mest. Arbejdet i råd og udvalg såvel som i undervisningen kan til nød erstattes. Men hvad der ikke så let lader sig erstatte er Ilsa som en god ven og loyal kollega.

Vi ønsker til lykke med den nye tilværelse i Århus, men vi savner Ilsa, fordi hun har mod til at sige sin mening, også når den går nogen af os imod. Vi savner den tolerance, varme og vid, som hun mødte os med i det daglige.

Daniel
Bitsch

Ved slutningen af skoleåret 84/85 søgte Daniel Bitsch afsked efter at have virket ved seminariet som lektor i religion/kristendom og engelsk siden 1963.

I dette år kom Inger og han hjem fra Indien, hvor de afbrudt af orlov to gange havde arbejdet som missionærer siden 1946, og hvor Daniel bl.a. var leder af Saron drengeskole i Tiruvannamalai fra 48-62. Derudover var han knyttet til præsteuddannelsen ved Gurukul Theological College, Madras, 53-58 i bibelsk eksegese og bibelsk sprog, samt leder af Arcot-kirkens efteruddannelsescenter i Cuddalore 59-63.

Da familien tog afsked med Indien og rykkede til Danmark af hensyn til børnenes skolegang og uddannelse, blev det Nørre Nissum Seminarium, der kom til at drage nytte af hans store erfaring og rige evner. Forøvrigt var han kendt med stedet og egnen, idet han efter teologisk embedseksamen var lærer på Nr. Nissum Højskole fra 41-43, inden han blev hjælpepræst i Års-Haubro 43-46.

For at stå endnu bedre rustet til lærerarbejdet på seminariet studerede han i tre år samtidigt ved Århus Universitet, hvorfra han blev

cand. mag. i religion/kristendom og engelsk i 1966.

Den store flid og samvittighedsfulde arbejdsindsats prægede hele hans virke, og dertil kom en varm medmenneskelighed parret med en aldrig svigtende humoristisk sans, der virkede forløsende på både studerende og kolleger. Få forstår som han at dreje en anekdote, og når den så bliver fortalt med den Danielske underfundige kejthed, må enhver overgive sig.

Ud over lærerarbejdet har Daniel Bitsch fundet tid til at yde en stor indsats for DMS i fortsættelse af missionærtiden i Indien, ligesom han også ofte har overtaget gudstjenesten i egnens kirker under vakance og sygdom. Der er ingen tvivl om, at der fremover vil blive kaldt på ham i mange sammenhænge. Ledig bliver han ikke, og det ville også passe ham dårligt.

Ny i Nissum – som lærer på HF

Af adjunkt Jesper Kallesøe

Det var med ikke så få sommerfugle i maven, jeg i august gik ind til mine første timer med HFerne her i Nissum. Ikke fordi stedet var nyt for mig, jeg er født og opvokset i Lemvig, – men situationen var ny: at skulle begynde som lærer efter halvandet års arbejdsløshed, at skulle undervise i stedet for at studere, at skulle springe ud af kokonen fra den ene dag til den anden og flyve så sikkert, som om man altid havde været en fuldt færdig sommerfugl. Måske kunne jeg bluffe lidt, hvis det kneb!

Man kan nå at gøre sig mange bekymringer bare på den tid, det ta'r bussen at køre fra Lemvig til Nissum. Der var f.x. også det med alderen, 17-18 år var de vel gennemsnitlig, og hvor godt kunne man overhovedet komme på bølgelængde med dem. Selvom jeg følte det, som om det var i forgårs, jeg selv var 18, måtte jeg indrømme, at det efterhånden nok var lidt af et hukommelsesnummer at prøve at rekonstruere mig selv, som jeg var dengang.

Og var det overhovedet umagen værd? Dengang for 15 år siden var det ungdomsoprørets tid, det var hippietid og blomster i geværløbene og store visioner (syntes jeg da!). Og hvad er det så ikke blevet til siden! Blandt mine jævnaldrende tales der nu med gysen i stemmen om de rædsomme unge, der har efterfulgt os. Der var den ligeglade »nå!«-generation, så kom de desperate punk'ere og

nu den kedelige, stræberiske »enhver-er-sin-egen-lykkes-smed«-generation, mens vi fra den »rigtige«, langhårede tid med skam at melde, så småt er begyndt at blive lidt tynde i toppen – og knap så tynde andre steder.

Der var altså god grund til bekymring. Jeg kunne ligeså godt vente mig det værste fra starten. Enten var HFere sikkert nogle vilde bastarder, der ikke lod én få et fornuftigt ord indført, eller også nogle tavse stræbere med eksamenskarakterer lysende ud af øjnene, men uden en personlig mening om noget som helst. Nå, jeg måtte se det som en chance. Det er ikke enhver nybagt kandidat, der i 1985 får mulighed for at undervise i begge sine fag. Tysk i tre klasser og religion i to. Hvis jeg nu tog en dyb indånding, og hvis – så var bussen i Nissum.

Heldigvis holdt ingen af mine skræmmebilleder stik. Og de etiketter, jeg havde parat til at sætte på flasken med »de unge af 1985«, kan åbenbart ikke rigtigt bruges i Nissum, så jeg må gemme dem til nogle andre af de syltetøjsglas, vi putter andre mennesker ned i. Ikke for det: Nissum-HFere skal ikke gøres til noget exceptionelt. Det ville de også selv grine ad. Jeg kan meddele, at de har vist sig at være en ret rodet blanding af modtagelighed og selvsikkerhed, nysgerrighed og selvoptagethed, frækhed og charme, overfladiskhed og alvor, saglighed og pjankethed samt flere andre »-hed«er, hvis det ellers kan komme bag på nogen, der kender dem. Og tit forefindes det hele hos én og samme person, finder man ud af undervejs.

Måske er etiketternes ubrugelighed et symptom på en slags vestjysk »ånd«? Man skal være forsigtig med den slags påstande – sønderjyder mener sikkert det samme om sig selv – men den såkaldte træghed eller langsomhed, vestjyder er kendte for, har også

et positivt udtryk: man hopper ikke med på den første, den bedste modebølge uden at have tænkt sig om, nægter at sælge sin sjæl og lade sig ensrette. Man har forbehold og skal lige tænke over det. Træghed kan være en nyttig egenskab i en tid som vores med et sandt gedemarked af livsanskuelser, forkyndt af konkurrerende afladskræmmere. Det bedste bolværk mod den fortabte og rastløse jagen efter identitet, der præger så mange andre unge, er nok simpelthen at »have fået noget med sig derhjemme fra«. Det synes jeg gælder stemningen blandt HFERne her på stedet: at de har noget med sig og ikke er kommet her på flugt fra det derhjemme.

Nu er vestjysk træghed jo ingen dyd i sig selv! Så bli'r den hurtigt til selvglad konservatisme. Og det er bestemt heller ikke den slags træghed, der præger billedet. Meningen med et HF-studium er at blive konfronteret med det nye, det anderledes, det ikke-vestjyske for den sags skyld. Og hvad det angår, tror jeg, det er godt, at så mange HFERe bor her på stedet, at de er flyttet hjemmefra. Nok er Nissum ikke verdens navle, men dog et udmærket springbræt! At komme væk fra de hjemlige kasseroller og at skulle klare sig selv som ung blandt unge et stykke tid gi'r en åbenhed og medleven, som også er en vigtig del af HF-miljøet.

Noget af det, der overraskede mig i Nissum, var den livlige aktivitet, antallet af foreninger og arrangementer, selve lysten til at udfolde sig, optræde, samles om alt muligt, kort sagt: »få noget op at stå«. HFERne er godt med her, selv kort tid efter de er begyndt, blander de sig, for slet ikke at tale om de gamle, selvsikre 2. HFERe. Fra min Århus-tid husker jeg, hvor vanskeligt det kunne være at stable lokale arrangementer på benene, – og at få folk til at deltage. Der skete altid noget

mere interessant rundt om i byen, som andre havde arrangeret. Vil man ikke kede sig ihjel i Nissum – og det kan godt lade sig gøre, hvis man insisterer – så må man tage del i det, der er, eller selv lave noget. Og det gør de så!

På det økonomiske område har jeg fået respekt for de unge HFERe. Mange slås med en miserabel økonomi, flere af dem, der ikke bor her, ta'r weekendjobs for at spare sammen til at flytte til Nissum. I det hele taget er de studerende jo den gruppe i samfundet, der må overleve med de færreste midler (det gælder også lærerstuderende). En HF-uddannelse er ikke noget, de bare går og råhygger sig med, mens det varer. De må eller har måttet ofre noget for den. Da jeg selv var på deres alder, havde unge ikke ret mange penge. Selv om vores forældre naturligvis fandt os forkælede, var den livsvigtige grammofon til rockmusik faktisk højdepunktet af, hvad vi ejede. Vi boede hjemme i den alder, havde ikke meget at rutte med, men det betød ikke noget, for det havde vore jævnaldrende heller ikke. Det har ændret sig.

I dag er der mange penge mellem de unge. Vil man tage hurtige jobs, stå i butik eller sidde i en bank, er der penge at hente til diskoteksture og talrige garderobeskift i et omfang, der var ukendt for os. Fristelsen er stor idag til at vælge den løsning fremfor en HF-uddannelse. Hvorfor flytte til Nissum og betale kollegieplads af en jammerlig SU, hvorfor sidde som en anden fattigper i islandsk sweater og boge den og tælle på knapper, bare man skal have en kop kaffe, når man kunne bo næsten gratis hjemme, stå og hygge sig i en butik uden at kunne noget særligt – og alligevel have råd til nye jeans og en ny, spændende haircut hver måned? Det er valget for mange i 17-års alderen, og alle HFERne har truffet det valg.

Nu er livet i Nissum andet end økonomiske overvejelser og fritidsaktiviteter. Grundstammen i HFernes hverdag er til syvende og sidst den daglige undervisning, og det er da også mest derfra, jeg kender dem. Og det er en hverdag som så mange andre. Slid, arbejde og grå, sjaskede mandag morgener i november. Nuvel, der er solskin, og man klynger sig til det. Nissum bredning er så blå og farverig fra bussen, og hold da op, hvor gik det godt i dag! Ånden lettede og havde luft under vingerne, og det levende ord rikochetterede mellem katederet og de små pulte!

Og så er der de andre dage: sur om morgenen, kedelig om formiddagen og træt om eftermiddagen! Om det er én selv eller eleverne, der har det sådan, er svært at afgøre. Måske begge dele. Et eller andet sted imellem disse to yderpunkter befinder dagligdagen sig, det meste af tiden er en skøn som blanding. Men det behøver man vist ikke være ny

O, kunne jeg blot vanke
imellem tjørn og hyld!
Men ord jeg kun må sanke
– o, kolde skallefyld!

Et lille kronblad brister
for hvert unødigt ord,
og blomsten snart jeg mister
i bogstavs frosne ord.

i Nissum for at fornemme, har jeg efterhånden forstået af snakken på lærerværelset.

Skal jeg slutte denne nybegynder-rapport af med et digt – og det må jeg hellere, det bruger man vistnok meget her på stedet – så har jeg et på lager. Jeg huskede det pludselig en dag, jeg stod og gennemgik en af de berygtede tyske kasserollebøjninger på tavlen for en 1. HF. Den slags begivenheder må vist henregnes til den sure dagligdag, og jeg har efterhånden erfaring for, at de desværre nødvendige kasserollebøjninger har det med at udløse behersket begejstring blandt ofrene.

Undervejs erindrede jeg så i glimt et digt, jeg havde begået engang – det viste sig at stamme fra en novemberdag i 1969, da jeg selv var netop 17 år. Om ikke andet, så vil jeg fremover lade det tjene mig som en slags påmindelse om, hvad det vil sige at sidde på den »forkerte« side af katederet og som en advarsel om, hvad det er, jeg forvalter:

O, kunne jeg blot vanke
imellem hyld og tjørn
og sky den kolde tanke
Minervas blomsterbørn.

Gymnasium og HF

Af studielektor Leo Fristed

Blandt sommerens debatmøder har drøftelsen af en gymnasiereform været et af de mere seriøse.

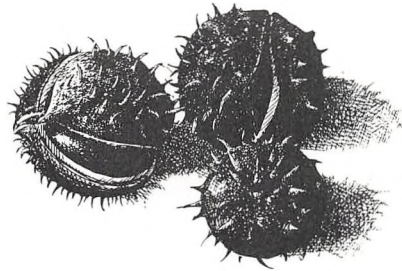
Ganske vist har en mulig gymnasiereform været vendt i den pædagogiske diskussion i adskillige år, uden at man kom sagen ret meget nærmere. Men i år har der foreligget hele to konkrete udkast til en reform af de gymnasiale uddannelser. Det ene er fremlagt af en arbejdsgruppe nedsat af undervisningsministeren med rektor Uffe Gravers Pedersen som formand. Det andet findes i en redegørelse fra Direktoratet for gymnasieskolerne og HF om mulighederne for en tilvalgsstruktur i gymnasiale uddannelser. Her findes bl.a. et eksempel på et tilvalgsgymnasium og de konsekvenser, som forskellige grader af tilvalg vil medføre for gymnasiets studiekompetence og dets daglige funktion.

Gravers Pedersen udvalgets forslag må vel i øjeblikket anses for det mest sandsynlige grundlag for en eventuel revision af gymnasiet. Hovedtrækkene i forslagets forudsætninger er, at gymnasiet skal rumme 30% af en ungdomsårgang, at det faldende børnetal nødvendiggør en fleksibel struktur, så også de små skoler kan få rimelige arbejdsvilkår, og at uddannelsens kvalitet skal fastholdes gennem et højt fagligt niveau i hovedfagene. Derfor lægges der mere vægt på den viden, som skal indlæres, end på arbejdsformerne.

Tilsvarende hensigt har forslag om indførelse af en årsnorm for fagene, en stramning omkring mødepligten og en udvidelse af karaktergivningen.

Gymnasiets struktur foreslås ændret fra en grenstruktur til en valgstruktur. Men der er tale om den mindst mulige grad af tilvalgsstruktur, idet eleverne efter det i øjeblikket foreliggende kun kan vælge ét tilvalgsfag i 2. g og 3. g. De øvrige fag er dels fællesfag, dels retningsfag, der definerer den sproglige og den matematiske linie, som i princippet bevares. Blandt tilvalgsfagene findes nye fag som fiskerifag, landbrugsfag og teknologi, altså fag med en høj grad af erhvervsrettethed.

Men forslagets struktur er altså i betydeligt omfang præget af bundethed i fagernes sammensætning. Årsagen hertil er tydeligvis kravene om et højt fagligt niveau af hensyn til gymnasiets kompetence i forhold til de videregående uddannelser.

Om HF har arbejdsgruppen kun et par sider, idet man ikke har haft mulighed for en dybtgående drøftelse af denne del af de gymnasiale uddannelser. Man anbefaler derfor, at der nedsættes en særlig arbejdsgruppe til at tage sig af HF's situation og fremtid, men fremkommer dog selv med en række betragtninger herom.

Disse betragtninger går ud fra, at højere forberedelseksamen oprindeligt var tænkt som en uddannelsesmulighed for voksne, der har forladt skolen på et tidligt tidspunkt, og som en sådan uddannelse imødekom HF et behov og blev på mange måder en inspiration for andre uddannelser. Men gruppen af personer, der efter nogle år i arbejdslivet ønsker at vende tilbage til uddannelsessystemet, er ikke længere så stor, og derfor præges de to-årige kurser i dag af studerende, der kommer direkte (eller næsten direkte) fra folkeskolens 10. klasse, og som af den ene eller anden grund ikke er kommet i gymnasiet. Udvalget finder derfor, at disse kurser er blevet to-årige ungdomsuddannelser parallelt med gymnasiet, teknisk skole og handelsskolen. De oprindelige »typiske« HF-studerende vælger i dag HF-enkeltfagskurserne, mener udvalget.

Manglen på disse voksne studerende, som er udstyret med erfaringer fra erhvervslivet, får udvalget til at anse det for meget tvivlsomt, om en gennemsnitsstuderende fra de to-årige kurser opnår studiekompetence til de lange videregående uddannelser. Man er slet ikke i tvivl om, at det faglige niveau er væsentligt lavere for gennemsnits-HFeren end for gennemsnits-studenten. Derfor bør HF ikke give adgang til de lange videregående uddannelser, konkluderer udvalget.

Oplysningen om, at HF oprindeligt var tænkt som en uddannelse for dem, der tidligt

havde forladt folkeskolen, findes der ingen bekræftelse på i de betænkninger og vejledninger, der udsendtes i forbindelse med starten af HF-uddannelsen i 1967. I vejledningen fra Direktoratet for gymnasieskolerne og HF fra 1967, »Orientering om HF« anføres tre begrundelser for at indføre denne nye vej ind i uddannelsessystemet: 1) Afskaffelse af den uddannelsesmæssige blindgyde, som seminariernes præparandkurser udgjorde. 2) Den kraftige vækst i 8.-10. klasserne, som havde fremkaldt et ønske om overbygning, der gjorde det muligt for eleverne at gå videre i teoretisk prægede uddannelser. 3) En vej tilbage til uddannelsessystemet for de unge, som efter endt skolegang er gået ud i erhvervslivet, og som senere ønsker at gå i gang med en anden, ofte boglig uddannelse. Det er alene denne tredje begrundelse, udvalget hæfter sig ved.

I loven om HF af 8/6-66 stilles som betingelse for at indstille sig til eksamen, at man er fyldt 18 år inden 1. februar det år, eksamen finder sted. Som begrundelse for denne aldersgrænse anføres, at højere forberedelseksamen normalt vil følge efter en to-årig undervisning, der for de helt unge, der her er tale om, sædvanligvis vil ligge efter det 10. skoleår. Lovgivningen må altså have forudsat en direkte overgang fra folkeskolens 10. klasse til HF-kursus. Ellers måtte man have fastsat en højere adgangstærskel.

I betænkning om Højere Forberedelseksamen, januar 1967, anfører studieplanudvalget, at der bør være en reel mulighed for at følge undervisningen for elever fra 10. klasse, der har to fremmedsprog.

Det vil af det anførte fremgå, at HF er placeret i uddannelsessystemet som en overbygning på folkeskolens 10. klasse, hvor gymnasiet er en overbygning på 9. klasse. Med

aldersgrænsen for HF har man sørget for, at begge uddannelser varer mindst 12 år.

HF skabte således sammenhæng i uddannelsessystemet på dette trin, både for dem, der kommer direkte fra folkeskolens 10. klasse, og for dem der på dette grundlag, men efter nogle år i erhvervslivet, ønsker at vende tilbage til de videregående uddannelser.

Spørgsmålet om de manglende ældre HF-studerende er det vanskeligt at belyse generelt, da der mangler landsdækkende oversigter over HF-ansøgenes aldersfordeling. For Nr. Nissum Seminariums HF-kursus kan anføres følgende oversigt, idet der af pladshensyn er angivet gennemsnitstal for karakteristiske femårsperioder:

	Ansøgenes alder			Gennemsnitsalder	Ældste ansøger	Blå* ansøgere	Kvindelige ansøgere
	16-17 år	18-19 år	20-45 år				
1968-72	34%	41%	25%	18,6	36 år	62%	45%
1973-77	24%	46%	30%	19,4	45 år	70%	53%
1978-82	34%	51%	15%	18,4	42 år	63%	72%
1983-85	31%	59%	10%	18,3	29 år	71%	78%

*) dvs. ansøgere som ikke kommer direkte fra 10. klasse.

Myten om HF som uddannelsesstedet for voksne med erhvervs erfaring har formentlig sin rod i politiske forventninger i 60'erne, da man havde brug for at inddrage større dele af befolkningen i de længere uddannelser. Det gik nogenlunde efter forventningerne i de første ti år, specielt frem til femåret 1973-77, efter at HF blev adgangsgivende til praktisk talt alle de videregående uddannelser. Men udviklingen ændredes af problemerne på arbejdsmarkedet i slutningen af 70'erne. Den dalende efterspørgsel efter arbejdskraft afholdt mange fra at opsiges et job for at tage en teoretisk præget uddannelse. For de arbejdsløse var den restriktive fortolkning af kravet om at »stå til rådighed på arbejdsmarkedet« særlig katastrofal for deres uddannelsesmuligheder. De mistede retten til dagpenge, hvis de meldte sig til de to-årige HF-kurser, hvorimod de kunne bevare dagpengereetten, når de i stedet valgte enkeltfagskurserne og begrænsede HF-uddannelsen til højst 12 timer om ugen. Da det vil vare mindst fem år

at tage en hel HF-eksamen på den måde, var det ret udsigtsløst at skaffe sig en studieforbedrende uddannelse ad den vej, og næppe mange har benyttet sig deraf. Men forholdet er formentlig en af forklaringerne på det bratte fald i de 20-45 årige ansøgenes antal fra 1978.

De, der i særlig grad har benyttet sig af de to-årige HF-kurser, har i hele perioden været de 18-19 årige, som er blevet trætte af at gå i skole, men som efter et år eller to med en prøven sig frem og tilbage på arbejdsmarkedet er endt med at ønske en videreuddannelse. De har ikke haft noget særligt klart erhvervsønske ved starten på HF, men har foretrukket denne uddannelse, fordi den i sin tilvalgsstruktur rummer muligheder for at tilfredsstille individuelle behov og samtidig holder mange uddannelsesmuligheder åbne.

Disse fordele ved HF-uddannelsen synes især at have tiltrukket pigerne med deres sans for det uformelle, det individuelle og det kreative, idet andelen af piger blandt ansø-

gerne er vokset støt gennem årene. Kvindernes udsatte stilling på arbejdsmarkedet har uden tvivl forstærket denne tendens.

Da HF har en større social bredde end gymnasiet, får en begrænsning af HF's studiekompetence social slagside. Den rammer de svagere socialgrupper, som lettest opgiver et uddannelsesønske, og den rammer specielt kvinderne. Også mulighederne for at vende

tilbage til teoretisk prægede uddannelser forringes. Dette kan næppe være et attraktivt resultat af en uddannelsesreform.

En justering af de faglige krav i HF ville være en mere fremadrettet fremgangsmåde. HF har været en succes og en inspiration, siger udvalget. Hvorfor så ikke udbygge en sådan uddannelse i stedet for at stække den?

HF-dimission 1985

Af studievejleder Orla Andersen

Først et hjertelig tillykke til jer, som nu har fået samlet alle de tal sammen, som har givet jer en færdig HF-eksamen. En af jeres kammerater skiftede kurs midt i eksamensforløbet, og en skal have justeret et par detaljer, inden den endelige eksamen er en realitet. Jeg synes, vi skal sende disse to kammerater vores bedste ønsker om held og lykke til at få deres endelige HF-eksamen.

En HF-eksamen kan anskues ud fra to forskellige synsvinkler, der heldigvis ofte går i spænd sammen. For det første kan en sådan eksamen betragtes som et første adgangskort til et videregående studium af kortere eller længere varighed. Men den kan også betragtes som et værdifuldt led i en almen, personlig udvikling. Hvad der er vigtigst kan kun den enkelte selv dømme om. Men uanset hvad man har af ønsker for sit kommende liv, er det andet aspekt vigtigt. To års studium i hvad vi vil tillade os at kalde et frit studiemiljø sætter sine spor. I er jo ikke kun blevet to år ældre, men I har også gennem kammerater og det øvrige studiemiljø fået nogle måder at betragte og udforske jeres omverden på, som vil sætte sit præg på jer.

I har fået, hvad jeg vil kalde en »troldkikkert«. Hvis man kigger gennem kikkerten den ene vej, virker den som en almindelig kikkert. Detaljer i landskabet forstørres op, så de kan blive gjort til genstand for nærmere

undersøgelser. Detaljer, man ikke før kunne se, bliver nu synlige.

Vender man derimod kikkerten og kigger den anden vej igennem den, ser man landskabet folde sig ud i sin helhed. Landskabsformerne føjer sig ind i hinanden, man får et billede af sammenhæng og helhed. Detaljer udviskes til fordel for den brede anskuelighed, man ser et panorama.

Den første måde at anskue omverdenen på, den hvor man løsriver detaljen og studerer den systematisk, er den undersøgende metode. Lad os blot være storsindede og kalde den den videnskabelige metode. Den har I forhåbentlig lært at bruge under jeres HF-kursus, både i og uden for studiet. Men jeg håber også, at I har lært at bruge den mærkelige kikkert modsat. Studiet af detaljen er vigtigt, men uden at detaljen sættes ind i en større mellemmenneskelig sammenhæng fås et goldt og på længere sigt ret ligegyldigt resultat. De sidste par måneder har nok været præget af detaljestudierne, men i summen af oplevelser fra de to år i Nr. Nissum er forhåbentlig medtaget evne og vilje til også at benytte kikkerten modsat.

Der er megen opmærksomhed – måske mere end rimeligt er – omkring afslutningerne på de gymnasiale ungdomsuddannelser, hvoraf HF jo er én ud af tre muligheder. En HF-uddannelse giver jer en betjeningsvejledning til troldkikkerten og giver jer ikke adgang til den luftige substans, som nogle ynder at kalde »åndernes rige«. De huer, I bærer så klædeligt, er holdt i blåt og hvidt.

Blå symboliserer det ophøjede, det fremragende (jvf. Den Blå Bog). I kirkekunsten er blå Himlens og dermed sandhedens og visdommens farve. Hvidt symboliserer lyset, renheden og ærligheden (jvf. begrebet en

hvidbog). Men husk, at ordet visdom herved bliver parret med sandhed og ærlighed, mon ikke blandingen af de begreber giver noget i retning af begrebet ydmyghed. Så bær jeres huer, I har fortjent det, men bær dem med ydmyghed og respekt for dem, som ikke gennem deres valg af ungdomsforløb fik ret til at bære et sådant symbol.

I får brug for en sikker hånd, og det retsind, som jeres huefarver symboliserer, når I fremover skal betjene den før omtalte kikkert. De, som prøver at kigge i forvejen for os ind i fremtidsverdenen, får i almindelighed øje på to verdener, hvor den ene er skræmmende, medens den anden er forjættende.

I den skræmmende version har datateknologien på en menneske-overflødiggende måde gennemtrængt samfundet. Bortset fra nogle få udvalgte er mennesket i det store og hele blevet overflødigt, i hvert fald set i forhold til vor nuværende opfattelse af begrebet arbejdskultur. De ikke beskæftigede i dette samfund forestiller man sig underholdt af datateknologisk vej. Harmonien skabes gennem underholdningsbranchen.

Det andet billede, der opridses, er billedet af et samfund, hvor harmonien er skabt gennem en fordeling af det arbejde og den fremtid, der er til rådighed i en verden, hvor teknologi, specielt datateknologien, har overtaget det monotone arbejde. Her forestiller man sig, at mennesket i omfattende servicefunktioner får udløsning for iboende kreative egenskaber.

Jeg tror ikke, at vi får nogen af de to samfund at se, det bliver snarere en blanding af en eller anden art, men ét er sikkert, og det er, at det er mennesker, som skal skabe dette samfund, og at I, som dimitteres i dag, skal ud og medvirke i denne proces. Det bliver en lang og besværlig rejse, I der skal ud på.

Sirenernes sang i Homers beretning om Odysseus' rejser var utrolig smuk og forlokkende for den søfarende, men den var også dødsensfarlig for dem, som lod sig forlokke, skibsforslis var en sikker følge heraf. Jeg håber for jer, at I bl.a. ved kikkertens hjælp bliver i stand til såvel at nyde Sirenernes sang, her opfattet som de lyksaligheder, fremtidsamfundet stiller os i udsigt, som til at undgå de skær, samme fremtidsamfund synes så rigt på.

Hvis vi skal skabe os et fremtidsamfund, der bevarer myterne, traditionerne og hvad vor kulturarv i øvrigt rummer af nødvendigt rejsegods, må vi finde en syntese mellem det rationelle og det irrationelle.

I litteraturen ser vi gang på gang eksempler på, at det rationelle stilles over for det umiddelbare og irrationelle. Jørn Riel har i sine pragtfulde Grønlandsfortællinger mange eksempler på den klodsede, selvhøjtidelige vesterlændings møde med det livskloge naturmenneske. Syntesen synes attraktiv.

Synspunktet er ikke nyt, allerede H. C. Andersen havde øje for den fuldendte teknik contra det naturlige og umiddelbare. Tydeligst kommer det til udtryk i fortællingen om nattergalen. Her stilles det mekaniske, det forudsigelige over for det uforudsigelige, nemlig den levende nattergal. Som spillimesteren udtalte til kejseren og det ganske hof: »hos den virkelige nattergal kan man aldrig beregne, hvad der vil komme, men hos kunstfuglen er alt bestemt, således bliver det og ikke anderledes, man kan gøre rede for det . . .«, men da det virkelig gjaldt, da kejseren lå for døden, var det den uforudsigelige, virkelige nattergal, som måtte træde til.

Fortællingen afspejler for mig at se det moderne menneskes drøm om at gøre sig til herre over naturen uden derved at miste

naturen. Hidtil er vi ikke kommet alt for heldigt fra denne balancegang.

For øjeblikket laver man kunstige nattergale i massevis, man laver maskiner, som af nogle hævdes at være mennesker lig eller som i hvert fald i fremtiden vil kunne overtage også intellektuelle funktioner fra mennesket. Men jeg tror og håber, at den naturlige nattergal nok skal vide at titte frem, når der virkelig er brug for den.

Skal vi afslutningsvis vende tilbage til fordringen om at være sig selv og bevare sin umiddelbarhed og naturlighed såvel i situationer, hvor verden byder én imod, som i situationer, hvor gaverne er så store, så de synes ufordøjelige.

I sin bog »På myrens fodsti« refererer Johs. Møllehave, efter lån fra Kierkegaard, til en af fablerne om den blå fugl. En ridder er draget

ud for at finde den blå fugl. Han får langt om længe øje på den i en stor skov. Ridderen følger efter fuglen, men til stadighed smutter den fra ham. Efterhånden lokkes ridderen dybere og dybere ind i skoven for til sidst helt at miste orienteringen.

Fablen benyttes til at illustrere det menneske, som lyver sig en rolle til, som mister sin naturlighed. Eller med Kierkegaards ord:

»Sådan går det den, der bliver væk i sit skaberi – til sidst kan han ikke finde tilbage i sig selv«.

Som vi her i Nr. Nissum forsøger at værne om livsholdninger, der ligger som en undertone på dette sted, håber jeg også for jer, at I vil forsøge at værne om jeres oprindelse i den tilværelse, som byder sig til for jer.

Endnu en gang, hjertelig til lykke med jeres eksamen.

HF-dimittender 1985

Gitte Krarup Andersen, Harboøre
Hanne Kruse Andersen, Grindsted
Lene Bjørnkjær, Bøvling
Lena Østergaard Hansen, Ansager
Åse Monrad Jensen, Ryde
Anni Jensen, Balling
Jens Birkmose Jensen, Videbæk
Monika Buus Jürgensen, Thyborøn
Ulla Ramm Mikkelsen, Nr. Nissum
Abdin Martin Nawaz, Gudum
Lene Hauge Nielsen, Nr. Nissum
Lone Hyldgaard Nielsen, Lomborg
Jesper Berg Padkjær, Skjern
Lili-Ann Pedersen, Linde
Ole Winkel Pedersen, Thyborøn
Knud Helleberg Stephansen, Hurup
Lone Kappel Sunesen, Hundborg
Kirsten Ring Thorbjørnsen, Lemvig
Alice Ervolder Olesen, Nr. Bork
Dorte Bang, Gudum
Anne Bjerre, Nr. Nissum
Dorte Breinholt Christensen, Lemvig
Ketty Helene Christensen, Skibbild
Dorte Henriksen, Fabjerg
Lars Palle Henriksen, Silkeborg
Marianne Henriksen, Lemvig
Mogens Dalager Jensen, Vamdrup
Kirstine Møller Kristensen, Kibæk
Randi Solhøj Laursen, Tommerup
Bente Lillevang, Velling
Irene Mogensen, Fjelsø

Birgit Bang Mortensen, Ulfborg
Anette Nielsen, Engesvang
Jørn Holm Noer, Løgumkloster
Marianne Berg Olesen, Bøvlingbjerg
Jytte Pedersen, Sejerslev
Ellen Refsgaard, Hjerm
Anna Marie Silkjær Rahbek, Bøvlingbjerg
Jytte Ørum Rønn, Harboøre
Janne Sidelmann, Lemvig
Leif Skjøtt Stagis, Harboøre
Ellen Schou Jørgensen, Haderslev
Mogens Pold, Viborg
Lili Aagaard, Lemvig
Frode Kvisgaard Amstrup, Bøvlingbjerg
Annette Harrestrup Andersen, Husby
Helle Tingskov Christensen, Skive
Inger Christensen, Thyborøn
Jette Falck Hansen, Give
Christian Heilig, Lemvig
Dorte Hemberg, Lemvig
Jette Skaarup Jacobsen, Fousing
Pernille Jacobsgaard, Lemvig
Hanne Bruun Jensen, Thyborøn
Anette Stensgård Karlsen, Klinkby
Jonna Larsen, Nr. Nissum
Kirsten Ellinor Madsen, Glejbjerg
Jane Møller, Dybe
Karen Marie Sloth Nielsen, Ringkøbing
Egon Noe, Vandborg
Kirsten Nørgård, Tolne
John Kjærgård Olsen, Hurup

Inger Brusen Rasmussen, Glejbjerg
Rikke Raundal, Lemvig
Karen Hanghøj Sørensen, Lemvig
Lilly Bøge Thisgaard, Snejbjerg
Teena Skov Vindeløv, Struer
Eva Winther, Farsø
Poul Henrik Nørsgaard Andersen, Haderup
Anette Nørby Dahl, Humlum
Claus Davidsen, Struer
Liselotte Jensen, Thyborøn
Mette Skovgaard Jensen, Greve Strand
Kirsten Jeppesen, Ansager
Inga Jørgensen, Glejbjerg
Marianne Jørgensen, Grindsted
Birte Knakkegaard, Hurup
Gerda Lauridsen, Vedersø
Jytte Lebahn, Nr. Nisum
Lene Lund Madsen, Ikast
Laila Jakobsgaard Nielsen, Harboøre
Lillian Noe, Vandborg
Henriette Brøckner Ulsø Nygaard,
Bækmarksbro
Lise-Lotte Kjeldager Nygaard, Nr. Nisum
Birgit Rabjerg, Borris
Hella Rams, Hirtshals
Irene Karla Kibsgaard Rask, Kjellerup
Henrik Aagaard Sparvath, Stauning
Ellen Staal, Skjern
Inge Scheel Andersen, Nr. Nisum

Mette Ebbensgaard Andersen, Lemvig
Bruno Kjeldahl Christensen, Vildbjerg
Dorthe Bæk Espersen, Nr. Lem
Birgit Bang Graversen, Bedsted
Bettina Holt, Lemvig
Susanne Ilsøe, Nr. Nisum
Joan Jensen, Hanbjerg
Klaus Busk Knudsen, Borris
Henrik Bitsch Kristensen, Resen
Tina Trankjær Lauridsen, Husby
Steen Andreas Madsen, Glejbjerg
Grethe Kjærsgaard Martinsen, Rødkjærsgade
Søren Byskov Nielsen, Nr. Nisum
Dorthe Nygaard, Fjaltring
Mette Marie Pedersen, Nibe
Annette Poulsen, Skive
Jytte Kathrine Romby, Lemvig
Hanne Byskov Sandgrav, Gudum
Tove Sloth Sørensen, Hurup
Dorthe Thesbjerg Vemb
Annika Berglund, Tvind
Lena Fribert, Tvind
Jesper Friis, Tvind
Christina Louise Hinrichs, Tvind
Johnny Sørensen, Tvind
Louise Irene Thorn, Tvind
Majken Billeskov Olsen, Tvind
Leif Jensen, Tvind

KLASSE 2. HF p. *Bageste række fra venstre:* Rektor Poul E. Andersen, Gitte Krarup Andersen, Ulla Ramm Mikkelsen, Anni Jensen, Lili-Ann Pedersen, Lone Kappel Sunesen, Lene Bjørnkjær, Jesper Berg Padkjær. *Mellemste række fra venstre:* Ole Winkel Pedersen, Alice Ervolder Olesen, Lena Østergaard Hansen, Aase Monrad Jensen, Lone Hyldgaard Nielsen, Hanne Kruse Andersen. *Forreste række fra venstre:* Orla Andersen, Lene Hauge Nielsen, Kirsten Ring Thorbjørnsen, Abdin Martin Nawaz, Jens Birkmose Jensen, Knud Helleberg Stephansen.

KLASSE 2. q. *Bageste række fra venstre:* Rektor Poul Erik Andersen, Dorte Bang, Marianne Henriksen, Irene Mogensen, Kirstine Møller Kristensen, Mogens Dalager Jensen, Bente Lillevang, Jytte Pedersen, Ellen Refsgaard, Anette Nielsen, Sten Abrahams, Mogens Pold. *Mellemste række fra venstre:* Leif Skjøtt Stagis, Jytte Ørum Rønn, Dorte Breinholt Christensen, Dorte Henriksen, Anne Bjerre, Janne Sidelmann, Jørn Holm Noer. *Forreste række fra venstre:* Anna Marie Silkjær Rahbek, Anne Marie Pedersen, Orla Andersen, Randi Solhøj Laursen, Marianne Berg Olesen, Ketty Helene Christensen, Ellen Schou Jørgensen, Lars Palle Henriksen.

KLASSE 2. r. *Bageste række fra venstre:* Jane Møller, John K. Olsen, Jette Falck Hansen, Jette Skaarup Jacobsen, Kirsten Nørgård, Lise Marcussen. *Mellemste række fra venstre:* Lili Aagaard, Karen Hanghøj Sørensen, Egon Noe, Annette Harrestrup Andersen, Teena Skov Vindeløv, Hanne Bruun Jensen, Helle Tingskov Christensen, Christian Heilig, Anette Stensgård Karlsen, Poul Henrik Nørgaard Andersen, Inger Christensen, Eva Winther, Lilly Bøge Thisgaard, Karen Marie Sloth Nielsen, Inger Brusen Rasmussen, Jonna Larsen, Kirsten Ellinor Madsen, Frode Amstrup. *Forreste række fra venstre:* Orla Andersen, Rikke Raundahl, Pernille Jacobsgaard, Dorte Hemberg, Poul Erik Andersen.

KLASSE 2. t. *Bageste række fra venstre:* Karlo Kjør, Poul Erik Andersen, Bodil Margrethe Schwarz, Grethe H. Martinsen, Mette Ebbensgaard Andersen, Tina T. Lauridsen, Mette Marie Pedersen, Henrik Bitsch Kristensen, Susanne Ilsøe, Lise Marcussen, Carsten Anderskov. *Mellemste række fra venstre:* Klaus Busk Knudsen, Dorte Thesbjerg, Tove Sloth Sørensen, Jytte Romby, Bettina Holt, Inge Scheel Andersen, Bruno R. Christensen, Joan Jensen. *Forreste række fra venstre:* Dorthe Bæk Espersen, Orla Andersen, Annette Poulsen, Søren Byskov Nielsen, Hanne Byskov Sandgrav, Steen Andreas Madsen, Dorthe Nygaard. *Ikke med på billedet:* Birgit Graversen.

KLASSE 2. 0. *Bageste række fra venstre:* Kirsen Jeppesen, Ellen Staal, rektor Poul Erik Andersen, Henriette Brøckner Ulsø Nygaard, Lillian Noe, Claus Davidsen, Gerda Lauridsen, Laila Jakobsgaard Nielsen, Lene Normann Christensen, Mette Skovgaard Jensen, Marianne Jørgensen, Liselotte Jensen, Sten Abrahams. *Mellemste række:* Hella Rams, Anette Nørby Dahl, Jytte Lebahn, Irene Karla Kibsgaard Rask. *Forreste række:* Birgit Rabjerg, Birte Knakkegaard, Inga Jørgensen, Henrik Aagaard Sparvath, Lise-Lotte Kjeldager Nygaard.

Seminariedimission

1985

Af studielektor Gummer Eriksen (43)

For en del år siden fik vi et nyt maleri derhjemme, og kort tid efter havde vi besøg af en bekendt, for hvem jeg stolt viste dette maleri frem. Da det forventede begejstringsudbrud lod vente på sig, indskød jeg en bemærkning om, at det måske skulle ses i lidt større afstand. Svaret kom prompte: mindst en mil.

Hvis I nu kaster et blik tilbage over de år, I har været her, vil I nok have tiden lidt for tæt inde på livet til at vurdere, hvad disse år egentlig har betydet for jer.

Om I fornemmer, at det var tiden værd at være her, og at det var en frodig og givende tid, afhænger vel ikke i første række af, hvad I rent uddannelsesmæssigt fik ud af det, men nok så meget af, om I hver for sig og sammen blev en levende og bærende del af fælleslivet, vi lever her, om I mærkede glæder, opmuntringer, sorger, sejre og nederlag for kammeraterne, lærerne og skolen på jeres egen krop, og om I også fornemmede de større sammenhænge og følte ansvar og skyld, når Abels blod råbte til himlen både herfra og fra andre steder på jorden.

Hvis I har gjort det, har I levet her og ikke bare været her, og så har I fået rødder, som I ikke kan rykke op.

Inden alt for længe vil I stå midt i det arbejde, som I har set frem til med både forventning og angstelse – forventning, fordi I nu får lov til at afprøve alt det, som I hver for

sig og sammen er nået til holdningsmæssigt og fagligt, men forhåbentlig også med angstelse, for ingen slår helt til, og man er altid op imod delvis ubekendte og uforudseelige størrelser, når man har med mennesker at gøre, især da, når det gælder børn.

Men det bliver i bund og grund på de samme vilkår, som I har haft her. I vil også der få efter indsatsen og blive båret oppe af det, som I selv er med til at bære.

Det er vigtigt at slå fast, at hvor væsentlig det end er at give eleverne nyttige kundskaber og færdigheder – og det kan aldrig gøres for godt – så står og falder en lærers virke med, hvad han eller hun er i stand til at give børnene i deres personlighedsudvikling.

Sagt på en anden måde, så er det lærerens arbejde med menneskelige værdier, med at forholde sig til, hvad man forstår ved et godt liv med sig selv og med andre i de små og store sammenhænge, man er en del af. Det er at hjælpe barnet med at finde ud af, hvad der er meningen med livet, at lære det at kende sig selv og sin bestemmelse som menneske.

Men det er også vigtigt at gøre sig klart, at mange børns vilkår i dag er helt anderledes, end de var, da I selv var børn. Da følte forældre og lærere sig i langt højere grad forpligtet på at beskytte børnene mod livets omskiftelighed og den voksne verdens barskhed, og de forsøgte ikke at afkorte den beskyttede opvækst.

I dag er det anderledes. Indstillingen hos mange forældre er, at børnene på et tidligt tidspunkt bør udsættes for de voksnes erfaringer, så de derigennem får lettere ved at overleve i en usikker verden. Forældrenes egne bekymringer og usikkerhed kommer til at præge børnene. Mange af dem kæmper for at overleve økonomisk, de protesterer mod korrupsion og uretfærdighed i samfundet, de

fortvivler over udbytning af naturens ressourcer, og de ryster for atombombetruslen. Midt i det altsammen glemmer de at beskytte deres egne børn, eller mener ligefrem, at det ville være forkert.

Når det så samtidig er sådan, at flere og flere ægteskaber og bofællesskaber går i stykker, bliver børnene igen de egentlige tabere. Når f.eks. i en klasse på sytten kun fem har begge forældre, så siger det noget om, hvilke problemer børnene og derigennem lærerne er oppe imod. Der er en nøje sammenhæng mellem familiens sammenbrud og børnenes skolegang.

Børnenes fjernsynskiggeri, som de fleste forældre vel har opgivet at kontrollere, har mere end noget andet været med til at nedbryde, hvad der måtte have været tilbage af beskyttelseslag mod de voksnes erfaringer og viden. Nu ligger verden åben for barnet i en meget tidlig alder, og det får en indsigt i og viden om ondskab, vold, uretfærdighed, fattigdom, sult, ulykker og krig, som det endnu ikke har evne og modenhed til at bære.

Kan man undre sig, om resultatet hos børnene bliver usikkerhed, forvirring, frygt og følelse af afmagt, ja ligefrem livsangst, som kan føre til flugt gennem narkotika, spiritus eller lignende. Overlæge Hedvig Jacobi, Gentofte, siger bl.a.: Vi oplever en opgivende holdning og en angst for tilværelsen hos børn, der spørger, hvad livet er værd, og hvad der skal blive af dem; forældrenes oplevelse af værdiløshed sniger sig ind og sætter livsangst i børnene, så selv selvmordforsøg blandt de mindste bliver flere og flere.

Ingen af os er i tvivl om, at skolen har været sat på en endda meget krævende opgave, og den er ikke blevet mindre af, at lærerne naturligt nok har været med i den samme udvikling som det øvrige samfund og haft den samme

usikkerhed over for, hvad de gennemgribende og næsten eksplosionsagtige forandringer ville indebære. Hvordan skulle man forberede børnene på en fremtid, der i mange henseender er både uforudsigelig, usikker og truende.

Kunne man gøre andet end det, som altid har været skolens opgave, nemlig at forbedre dem på og gøre dem skikkede til at glide ind i de voksnes rækker – veludrustede til efterhånden at fylde deres pladser og tage fælles ansvar.

Og er det ikke netop det, skolen har forsøgt ved at erstatte den autoritære undervisning med nye liberale metoder, der blev baseret på fornuftsgrunde, forklaringer og medbestemmelse. Forsøgte man ikke netop at få dem til at tilegne sig en sand demokratisk indstilling ved at inddrage dem i planlægning og udformning af arbejdet og ved at lære dem samarbejde og medansvarlighed gennem nye arbejdsformer og derigennem gøre dem til medarbejdere i deres egen opdragelse og udvikling.

Forberedte man dem da ikke på det samfund og den verden, der ventede dem, ved den problemorienterede undervisning og ved at tage emner op som race-, køns- og anden diskriminering, forurening, sult i den tredje verden og meget, meget mere.

Lærte man dem ikke derigennem om tilværelsens vilkår og om sammenhænge i naturen, samfundet og nationerne imellem, og hjalp man dem ikke til gennem en kritisk holdning over for alt det bestående at tage selvstændig stilling og udøve den demokratiske medborgers soleklare ret og pligt.

Glemte man under disse ærlige forsøg på at udruste børnene til den voksne fremtid, at viden og erfaring ikke er det samme som modenhed, og læssede man derved for tunge

byrder på skuldre, der endnu var for spinkle til at bære dem.

Er det da muligt samtidig med, at man erkender, at tiden ikke kan skrues tilbage, og at det stadigvæk er børnenes aktuelle verden og virkelighed, som skolen og dermed lærerne må arbejde ud fra, da at lade dem blive ved med at være børn med deres særlige behov og at give dem tid til at udvikle den sande modenhed, som byrderne kræver.

I stedet for at være med til at forcere deres udvikling, kan vi da give børnene tid til at gro ud af egen indre nødvendighed, hvorved – med Grundtvig – alting ventes i naturens orden.

Kan vi vise det enkelte barn, at det er noget ganske særligt og ikke bare et gruppeindivid, som skal socialiseres og tilpasses fællesskabet og helheden, men en personlighed med krav på andres respekt for sine særlige behov og udviklingsmuligheder i en forståelse af, at det må være forudsætningen for samme barns senere positive bidrag til fællesskabet.

Kan vi hjælpe børnene til den tryghed, det giver at være sammen med voksne, der selv står for noget og tror på noget og ikke er bange for at vise det uden at gøre forsøg på at pådutte dem egne synspunkter og meninger.

Tør vi som lærere gå ind under, at børn har behov for forbilleder, nogen at se op til, og at lærerne må være mennesker med høj etisk standard, samtidig med at de aldrig forfalder til at moralisere.

Kan vi være så små og store, at vi tør være ved det, når vi kommer i situationer, hvor vi ikke slår til, fagligt eller menneskeligt, og der ved vise, at vi, som de, stadig er i lære.

Og er vi rede til at vise en myndighed og fathed, der har sit udgangspunkt i børnenes behov for dette, men uden at blive autoritære,

og er vi parate til først og fremmest at stille kravene til os selv.

Er vi også parate til at give børnene de oplevelser, som mere end noget andet kan blive en ballast, en skjult skat, som de kan tære på senere, at hjælpe dem til, som William Blake siger det: at se verden i et sandkorn og himlen i en blomst, og at tage dem ind i det forjættede land, hvorom Grundtvig synger:

Du hilses i morgensens spejklare strand,
når børnene skimte din lignelse skøn,
og drømme, du findes, hvor skoven er grøn,
hvor barnet kan dele med blomst og med siv
sin lyst og sit liv.

Hvad nytter det, at vi lærer dem om forurening, hvis de ikke har stået ved en ren og rislende bæk og lært at undre sig over alt det skønne og vidunderlige, der endnu findes. Lad dem få lov til at drømme og bruge fantasien, og vis dem, at der endnu findes godhed, medmenneskelighed og kærlighed, så det kan blive ægte medfølelse, de kan vise, når de møder den voksne verden med alle dens problemer; for ingen har guldtårer fældet, som ej glimt af guldet så.

Johan Skjoldborg siger: I ethvert menneske bor en konge og en sjoever. Kald på kongen, så kommer han; kald på sjoveren, så kommer sjoveren.

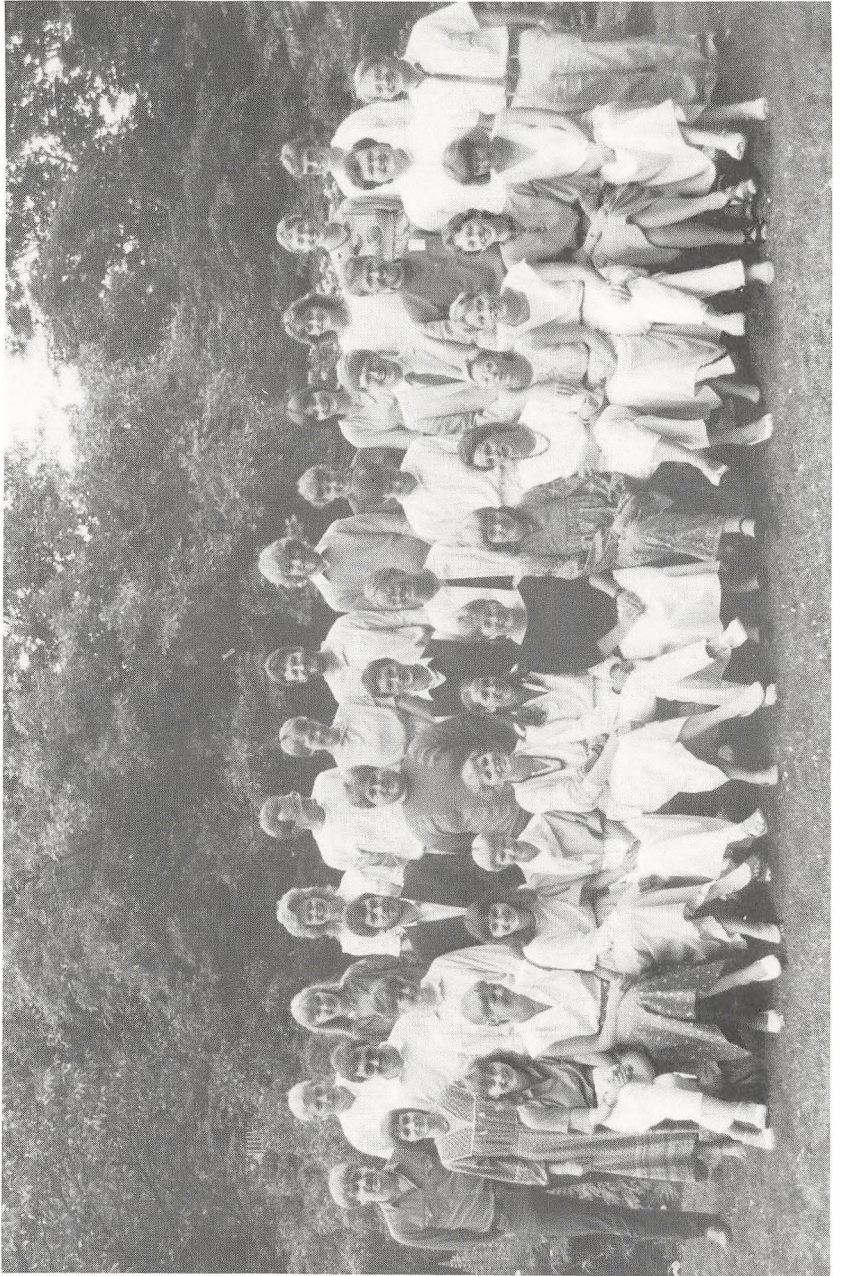
– Og det er kongen, I nu bliver sat til at kalde på.

Lad det være målet og mottoet for jeres fremtidige lærerarbejde, og lad det blive udmøntet i alle en lærers små og store gøremål.

Må jeg slutte med I. P. Jacobsen:

Hvo virkelig vil det store, må også have mod til det små. Thi ingen er flyvende båren, men: krybe kan vokse til gå.

Bageste række fra venstre: Ib Møller Pedersen, Anne-Marie Madsen, Inge Dalgaard, Kristian Skyum Poulsen, Elisabeth Eriksen, Peter Gundersen, Christian Sloth, Merete Westh Sloth, Jette Bech Jespersen, Jytte Toft, Marianne Degn Rasmussen, Linda Elisabet Pedersen.

Mellemste række fra venstre: John Baun Mikkelsen, Ida Margrethe Magelund, Jens Jørn Porup, Kirsten Hvid Lauritsen, Jon Nielsen, Jens Otto Pedersen, Poul Storgaard Lodahl, Birthe Skydt, Bent Vestergaard, Steen Balle Thomsen, Thomas Hornstrup, Leif Kjær Nielsen, Samal Lamhauge.

Forreste række fra venstre: Lone Kallesøe Kirk, Helle Braad Andersen, Dorit Thuehøj Sørensen, Kirsten Helle Sloth, Marianne Saarup, Vibeke Klausen, Helle Frederiksen, Lillian Klit Byrialsen, Helle Søgaard, Hanne Baarup Holmboe, Anne Lisbeth Noe, Hanne Løkkegaard, Ingrid Ragnhild Kirsten Winther.

Ikke med på billedet: Karin Lykke Birgitte Spanggaard, Preben Ringgaard Pedersen, Marianne Elisabeth Rochler, Kristian Rahbæk Nilsson, Petur Mohr Reinert, Inger Lis Kristensen, Peder Højmark Sylvestersen, Ulrik Schmidt Andersen.

Dimittender 1985

Seminarieret

Maj/juni 1985

Helle Braad Andersen, Fjerritslev
Kirsten Hvid Lauritsen, Skjern
Lillian Klit Byrialsen, Ulfborg
Leif Kjær Nielsen, Nr. Nissum
Karin Lykke Birgitta Spanggaard,
Harpelunde
Preben Ringgaard Pedersen, Bedsted
Marianne Saarup, Farsø
Kirsten Helle Sloth, Viborg
Steen Balle Thomsen, Lem
Bent Vestergaard, Skjern
Marianne Elisabeth Rochler, Fredericia
Inge Dalgaard, Videbæk
Peter Gundersen, Aalborg
Jette Bech Jespersen, Nr. Nissum
Merete West Sloth, Struer
Poul Storgaard Lodahl, Skjern
Jon Nielsen, Struer
Jens Otto Pedersen, Ø. Assels
Linda Elisabet Pedersen, Give
Kristian Skyum Poulsen, Ø. Assels
Christian Sloth, Ørum Djurs
Helle Søgaard, Ranum

Ingrid Ragnhild Kirsten Winther, Vejrum
Dorit Thuehøj Sørensen, Agerbæk
Helle Frederiksen, Rønde
Hanne Baarup Holmboe, Struer
Sámal Lamhauge, Tofte, Færøerne
Hanne Løkkegaard, Struer
Ida Margrethe Magelund, Frederikshavn
John Baun Mikkelsen, Hurup
Kristian Rahbæk Nilsson, Ulfborg
Anne Lisbeth Noe, Bredsten
Marianne Degn Rasmussen, Grenå
Petur Mohr Reinert, Kaldbak, Færøerne
Birthe Skydt, Hanstholm
Anne-Marie Madsen, Errindlev
Inger Lis Kristensen, Nr. Nissum

Dec./jan. 1984/85

Elisabeth Eriksen, Gudum
Jens Jørn Porup, Nr. Nissum
Peder Højmark Sylvestersen, Ørnhøj
Ulrik Schmidt Andersen, Åbenrå

Af årets dagbog

Ved lektor *Gunner Eriksen* (43)

Årgangstævner

- 30 Stævne hos Edel og Kr. Vad Jensen den 13. juni 85.
- 31 Stævne i Rødkjærsbro den 21. august 85.
- 32 Så har vi igen været sammen. Det skete lørdag den 20. juni. Denne gang blev det foreslået, at vi skulle mødes i Ebeltoft, så var der ikke så langt før dimittender, som bor i Nordjylland. Desværre var mange forhindret af forskellige årsager, bl.a. fordi ferien på dette tidspunkt var begyndt, og børn og børnebørn ventedes. Siden sidst er en død, nemlig *Anders Christensen Ibov*, Skjern. Vi mødtes på Møllerens kro i Ugelbølle, hvor vi nød en god middag. Fra kroen havde vi en dejlig udsigt over Kalø bugt. Som sædvanlig gik tankerne og samtalen tilbage til seminarietiden, som sluttede i 1932. Fra nogle kammerater var der en hilsen, som blev læst op. Efter samværet kørte vi til Ebeltoft, hvor vi bl.a. så det gamle rådhus. Vi var enige om at prøve at samles igen i 1986, men før ferien begynder.
- 33 Stævne på Lystruphave (Vandrebogen »Glimt« vandrer endnu. Udskrevne bind tilsendt landsarkivet i Viborg).
- 35 Den 8. juli 1935 dimitterede Nr. Nissum Seminarium 23 nye lærere, det første hold uddannet under loven af 15. april 1930, der bl.a. gjorde læreruddannelsen fireårig. Den 27. juni 1985 samledes denne årgang 1935 til 50 års jubilæum i Nr. Nissum til frokost og middag i Den gamle Præstegård. Der var mødt 8 af de 23 dimitterede, idet brutto-deltagerantallet var 16. I årenes løb er 11 af årgangen afgået ved døden. En af disse døde nævnes ved navn: Herman Møller Boye, født 5. juli 1913, henrettet af Gestapo 12. juni 1944. 50 år efter dimissionen er det helt sikkert, at alle har forladt deres fuldtidsarbejde. En kort talerunde, hvor hver enkelt deltager havde ordet, bragte for dagen, at mange alligevel lever et særdeles aktivt liv. En af deltagerne gav en fremstilling af årene 1930-35 i Nr. Nissum (forberedelsesklasse og seminarium) i kronologisk rækkefølge og ud fra et subjektivt og uhøjtideligt syn på personer og begivenheder i de fem år. Mellem de to spisninger var der byvandring, med dvælen især i Den Røde, på Akropolis, samt i Den Gule. Den røde hjørnebygning blev opført i vores seminarietid med indvielse 17. januar 1932. Nogle af deltagerne nåede så langt udenbys som til Høgsgård Strand. Den 27. juni 1985 var sommerlandet omkring Nr. Nissum Seminarium så rigt og svulmende som i Lemvig-digteren

Hans Hansen

Thøger Larsens poesi. Måske en og anden først nu i 1985 fik øjnene op for, hvilken værdi der ligger i at have tilbragt sin ungdoms studietid i et sådant miljø.

Som læreruddannelsen var i trediveerne, med adgang til studiet direkte fra især landbrugsarbejdet, blev seminarietiden for mange af os den første åbning til en anden verden end den, vi var født ind i. Seminariets betydning for os blev umådelig. Vor taknemmelighedsgæld til Nissum er stor. Vi sender en varm hilsen til seminariet med vore bedste ønsker for dets fremtid.

Anton Mikkelsen

- 40 Atter i år var der en lys og festlig stemning over 40-ernes stævne (45 år), der afholdtes lørdag den 15. juni på vort »gamle« seminarium og dels i Bækmarksbro. Op på formiddagen samledes 24 deltagere (14 dimittender + 10 ægtefæller) på Borgen til kaffe med rundstykker m.v. Vi er nu alle pensionister, så det var mere tilværelsen som sådan, der blev drøftet, mod tidligere de forskellige pædagogiske emner. – Efter kaffen fik seminariebygningerne et »besøg«, hvor vi særlig kunne nikke genkendende til de ældre bygninger, som vi havde fået vor uddannelse i, dog savnede vi Arken! Ved 13-tiden indtog vi et velsmagende middagsmåltid på Borgen. Kl. 15 fortsatte vi stævnet hos Esther og Thomas Johansen i deres fritidsbolig vest for Bækmarksbro. Her serverede værtsparret dejlig kaffe, som blev nydt i fulde drag, mens snakken gik for fulde omdrejninger med emner fra seminarietiden, skolearbejdet og pensionisttilværelsen, ligesom familielivet vedrørende børn, svigerbørn og børnebørn blev gennem-

drøftet. Ved aftenstid indtog vi de medbragte »klemmer«, og herefter tog vi afsked med hinanden – et godt og vellykket stævne – det niende – var afsluttet, og vi kunne bringe arrangørerne og værtsparret i Bækmarksbro en oprigtig tak for den gode stævnedag.

Einar Lilbæk

- 45 Som et forsøg samledes årgang 45 denne gang til stævne på hotel Lystruphave, altså i vort gamle lejrskoleområde, og det blev et virkelig festligt come back. Vi mødtes til middag den 7. juni kl. 18,00. Ud af 26 mulige klassekammerater havde 21 + 9 ægtefæller taget imod invitationen til at være med. Vi nød hotellets udmærkede køkken og gode atmosfære og undrede os over – som nok alle jubilæumshold gør – hvor hurtigt vi fik snakket os ind på hinanden uden at behøve at ty til formelle manøvrer af nogen art. Traditionen tro havde et par af kammeraterne været så betænksomme at tage taler og sange med i lommen, bidrag, der var med til at gøre aftenen ekstra festlig. Vi overnattede på hotellet og mødtes ved morgenkaffen næste dag kl. 8,30. Begunstiget af et dejligt forsommervejr spadserede vi derefter rundt om Kulsø, en tur på knap en time, hvor vi i adstadigt tempo nåede at genopfriske eller for første gang stifte bekendtskab med egnens rige flora og fauna. (Det var ganske vist kun Heldgaard, der overraskede en isfugl – efter hvad han selv hævdede kl. 5,30?!) Efter frokost, endnu et par sange og mange håndtryk drog vi igen hver til sit. – Og selv om enkelte af kammeraterne gav udtryk for, at et jubilæum for nissumitter bør holdes i Nr. Nissum, tror jeg, vi alle

fandt, det havde været et vellykket og udbytterigt stævne.

En hjertelig tak til jer, der mødte op og derved gav os alle et fint minde med hjem.

E.J.

50 Først på sommeren fik vi brev fra Ellen og Volle. Heri udtrykte de håb om, at vi alle ville være med til vort 35 års jubilæum. Det viste sig, at der blev god tilslutning til dette stævne, som så fandt sted lørdag den 10. august.

Vi var 31, der blev dimitteret i 1950. Tre af flokken er ikke mere iblandt os. Vi samlede 21, ca. halvdelen med ægtefælle. Det varede ikke længe, inden snakken gik

lystigt ved frokosten på »Den gamle Præstegård«. Vi havde den store glæde at have seminarielektor Gunner Eriksen iblandt os. Efter frokosten fremdrog han minder og træk fra de svundne år og fortalte os om forholdene på seminariet i dag. Derefter var der rundvisning på seminariet, ligeledes ved seminarielektor Eriksen.

Der blev drøftet mange ting, spurgt og fortalt. Oplevelser fra det daglige liv, både i skole og hjem, blev der berettet om. Kl. 18 var der middag. Her formulerede Helen vor tak til Ellen og Volle for deres store arbejde for at få dette stævne til at løbe af stabelen. Hen på aftenen begyndte

de forskellige at bryde op. Vi var enige om, at vi ville mødes igen om fem år. Med glæde over et godt stævne tog vi afsked med hverandre og satte kursen mod vore hjem.

Jens K. Jensen

- 55 Den 17. august samledes 23 af klassens medlemmer – en del med »påhæng«, i alt 33 til et dejligt samvær med frokost og kaffe i »Sommerlyst« hos Else og Ove Ellebæk. Her blev mange gode minder genoplevet samtidig med at dagsaktuelle verdensproblemer »blev ordnet«. Her hilste vi på gamle lærere fra sem-tiden og stedets nye rektor, Henning Fogde. Om eftermiddagen rundvisning på sem. ved Alex Koch. Derefter middag på »Nørre-Vinkel« ved Lemvig, og stævnet sluttede med fornøjelig samvær hos Else og Ove Ellebæk.

Orla Nedergaard

- 60 25 års jubilæum, 24.-25. august 1985 på Nr. Nissum Seminarium.
Flaget vajede over Nr. Nissum Seminarium, da årgang 1960 lørdag den 24. august 1985 mødtes for at fejre 25 års jubilæum. Efterhånden som de forskellige ankom, blev der udvekslet hjertelige håndtryk. Genkendelsen var ikke så vanskelig, da vi i de forløbne år har afholdt stævne hvert 5. år, men nogle få var der dog, som vi ikke havde set i de mellemliggende år.
I Den gamle Præstegård stod kaffebordet dækket. Heri deltog 33 dimittender, nogle med ægtefæller. Fra B-klassen var næsten alle mødt, mens fremmødet fra A-klassen var mere sparsomt. Desuden havde vi den glæde, at frk. Jensen, Koch,

Eriksen og fru Tangsig havde taget imod vor indbydelse. Jens Garsteen, med sin kone Ruth, stod for arrangementet. fra seminarietiden samt overbragte hilsener fra kammerater, som var forhindrede i at være med.

Fru Tangsig havde en hilsen med fra sin mand, og Eriksen overbragte en hilsen fra fru Hejbøl, som havde fortalt, at nu afdøde lektor Hejbøl havde glædet sig til at mødes med 25 års jubilæarerne. Senere fortalte Eriksen, suppleret af Koch, om udviklingen og situationen nu for seminariet. Ind i mellem gik snakken livligt om nyt og gammelt.

Efter kaffen var der rundgang på seminariet, og vi kunne konstatere, at meget var forandret, siden vi færdedes på stedet som seminarister. Foran den Gule blev hele flokken foreviget af Henning.

Derefter kørte vi i kortege til Gjeller Odde, hvor samværet fortsatte i Thyborøn F.D.F.s nye og smukt beliggende lejr. Her var der dækket fint op til middag kl. 19,00. Flere havde medbragt sange, og Elmer bidrog til underholdningen med et muntert causeri, hvori indgik episoder fra de glade ungdomsår.

Søndag morgen viste landskabet sig fra sin smukkeste side med sol over fjorden og bakkerne. Efter fælles morgenmad og oprydning drog vi hver til sit. Ruth og Jens fortjener en varm tak for deres store arbejde med at tilrettelægge stævnet, som blev særdeles vellykket.

Nu kan vi se frem til – om ca. 5 år – at modtage invitation til næste sammenkomst, som Grethe og Robert har lovet at arrangere.

Kirsten Østergaard Melsen

Personalia

- 06 Fhv. skoleinsp. Peter Christensen, Fredericia – 100 år 26. maj 1985.
- 47 Edna Frostholt – nu pensioneret – arbejder for Etiopermissionen.
- 57 Gunnar Jensen, rektor ved Ålborg social-pædagogiske seminarium.
- 58 Niels og Gerda Braad Andersen, forstanderpar på Nr. Nisum Høj- og Efterskole.
- 62 Hans Rohwer, sognepræst for Vildbjerg og Nøvling sogne.
- 63 Bruno Graversen, lærer ved Nr. Nisum Høj- og Efterskole.
- 64 Aage Ringgaard, adjunkt ved Thisted-Hurup Handelsgymnasium.
- 66 Bjarne Toustrup, viceinspektør i Bogense.
- 67 Dion Stagis, skoleinspektør ved Sønderholm skole, Nibe.
- 69 Ib Randrup, teknisk skole, Holstebro.
- 70 Kristian Bundgaard, skoleinspektør ved Egesvang skole.
- 71 Erik Kongsholt, skoleinspektør ved Hammerum skole.
Kurt Dokkedal, konsulent for Undervisningsministeriet.
Frank A. Laursen, skoleinspektør ved Byskolen, Skjern.
- 75 Elmer Amstrup, Ålborg.
Anni Engedal Pedersen, Hobro.
Ole B. Hanssen, Kerteminde.
- Jørgen Skinhøj Hansen, Thyborøn.
Poul Kristensen, Thyborøn.
Christian Hansen, Humlum.
Kurt Nielsen, Tvis.
Lis Lind (Tonsberg) Gudum.
Helge Borgen Lindhardt, skoleinspektør i Pindstrup skole, Djurs, (udnævnt 1. juli 1985).
Grethe Hyldgaard Jensen, ans. ved Marie Magdalene aktivitetscenter (Ryomgård).
- 76 Svend Åge S. Pedersen, skoleinspektør ved Hillerslev skole.
Toni Michelsen, fuldmægtig i Danida.
- 78 Anna Mortensen (f. Mogensen) vikar på Holstebro kristne friskole.
Jens Jørgen Christensen, Gjellerupskolen.
Børge Pedersen, Thisted tekniske skole.
Birthe Bech-Lauritsen, Mellerup Ungdomsskole.
Niels Dragørsdal, Struer Østre Skole.
Carl Åge Larsen, Hjerm skole.
Bente Jeppesen, husmoder, kontorarbejde i Gudum.
Børge Mundbjerg Nielsen, landmand i Vinderup.
- 79 Birthe Hede Andersen, Thisted.
- 80 Karl T. Johansen, Hurup.
Solveig Vilsbøll, vikar i Humlum.
Hanne Jørgensen, voksenundervisning, Struer.
John B. Christensen, skolehjemmet, Struer.
Lene Krogh, Tarm.
- 81 Kirsten Mohr Christensen, Fabjerg skole.
Susanne Gravgaard, Lægårdens Ungdomsskole, Holstebro.
Kaja Nielsen, Staby Efterskole.
Finn Brask, Sønderbjerg Ungdomsskole.
Torben Bilgrav Nielsen, Kollund skole.

- 82 Hans Jørgen Hansen, ans. ved en efterskole på Djursland.
 Sanne Højgaard, missionær i Gongole, Nigeria.
 Gudrun Bugge, vikar ved Fjelsø Friskole.
 Finn Sørensen, vikar i Struer.
 Bente Trap Andersen, vikar ved Jegindø skole.
 Erik Friis Christiansen, vikar i Vinderup.
 Erik Mathiasen, Tvis skole.
 Søren Leth Nielsen, døgninstitution i Århus.
 John Hilmersson, timelærer i Assens.
 Kim Pedersen, timelærer i Assens.
 Aksel Hoppe, timelærer i Assens.
 Birgitte Pedersen, fast vikar i Skive.
 Ruth Madsen, Filipskolen, Ålborg.
- 83 Birgit Thomsen, konsulent for KFUK-spejderne.
 Kurt H. Christensen, ans. på skole ved Århus.
 Bente Dam Madsen (g.Ahrengot), timelærer på Gudum skole.
 Kirsten Gundelund, timelærer på Humlum skole.
 Lene Nedergaard Nielsen, vikar i Århus.
 Mette Lund Christoffersen, Skørbæk-Ejdrup Friskole.
 John Pedersen, timelærer ved Stagstrup centralskole.
 Niels Madsen, Ågård Ungdomsskole.
 Jesper Ørskov Larsen, Pederstrup Efterskole, Lolland.
 Gunhild Winther Andreasen, lærer ved en missionsskole i Arabien.
 John G. Blæsbjerg, Hørning.
 Jens Chr. Madsen, efterskole ved Egtved.
 Esben Morsing, Hedensted.
 Kai Bruun, Thyborøn.
- Susanne Schnoor, timelærer Ørum Djurs.
 Gert Plougmann, Nakskov.
 Ulla Jul Sørensen, timelærer Nr. Felling.
 Jesper Poulsen, Brørup skole.
 Birgitte Rønning Pedersen, årsvikar ved Staby skole.
 Karsten Sørensen, konsulent for KFUM-spejderne.
- 84 Jens Peder Ebbe Hansen Beske, Stubbe-købing.
 Carsten Brylle, Erslev skole, Mors.
 Anker Lindegaard Henriksen, Bækmarksbro.
 Jesper Hoffmann, Grindsted.
 Britta Kruse Jensen, Harboøre.
 Michael Engstrøm Johansen, Ærøskøbing.
 Jette Falkensgaard Kristensen, vikar i Holstebro.
 Marianne Rahbek, Elbæk Efterskole.
 Lars Fonager Henriksen, Mors.
 Anne Marie Klausen, Strib skole.
 Claus Mathiasen, Resen skole, Struer.
 Jenny Roesen Mark, Erslev.
 Hanne Ørskov Andersen, Bøvling Friskole.
 Per Kloster, Ulfborg.
 Suzanne Hjelddgaard Jensen Kvist, konsulent Kolind.
 Henry Torp Madsen, Vemb.
 Torsten Overgaard Østerby, Nøvlingsskov Efterskole.
 Ulrik Schmidt Andersen, Musikskolen, Lemvig.
 Bettina Schiøler Hansen, Vinderup.
 Leif Milter Hansen, Hammerum.
 Hans Jørn Jensen, Haderslev.
 Bodil Madsen, flygtningeundervisning.
 Flemming Nordentoft, Hurup.

85 Ulrik Schmidt Andersen, Musikskolen, Lemvig.
Inge Dalgaard, emigreret til Tyskland.
Merete West Sloth, Lomborg Efterskole.
Hanne Baarup Holmboe, vikar i Struer.
Peter Mohr Reinert, skoleleder Fæørne.
Birthe Skydt, flyttet til Italien.
Elisabeth Eriksen, Rydhave Slots Ungdomsskole.
Jens Jørn Porup, Salling Ungdomsskole, Jebjerg.
Peder Højmark Sylvestersen, årsvikar på Nr. Nissum øvelsesskole.
Helle Braad Andersen, Grejsdalens Ungdomsskole.
Kirsten Hvid Lauritsen, årsvikar på Resen skole, Struer.
Leif Kjær Nielsen, barselsvikar, Struer Østre.
Karin Lykke Birgitte Spanggaard, Rødding Friskole, Spøttrup.
Marianne Saarup, timelærer på Fjeldsø Friskole.
Kirsten Helle Sloth, årsvikar på Tommerup Efterskole.
Steen Balle Thomsen, Rinkeæs Ungdomsskole.
Bent Vestergaard, Den kristne Friskole, Holstebro.
Peder Gundersen, Vesterbølle Efterskole, Gedsted.
Jette Bech Jespersen, Lomborg Efterskole.
Paul Storgaard Lodahl, Petersskolen, Rønne.
Linda Elisabet Pedersen, søndagsskolekonsulent, København.

Kristian Skyum Poulsen, timelærer på Arnum Centralskole.
Christian Sloth, vikar på Christinelist-skolen, Lemvig
Helle Søgaard, årsvikar på Durup skole.
Ingrid Ragnhild Kirsten Winther, time-lærer på Hardsyssel Efterskole.
Dorit Thuehøj Sørensen, Grejsdalens Ungdomsskole.
Sámal Lamhauge, kvotalærer på Staby Efterskole.
Hanne Lækkegaard, vikar ved Resen skole, Skive.
Ida Margrethe Magelund, timer ved flygtningeundervisning og vikar i Lemvig.
Anne Lisbeth Noe, barselsvikar ved Struer Østre.
Marianne Degn Rasmussen, Hedemølle Efterskole, Bjerringbro.
Anna-Marie Madsen, barselsvikar ved Struer Østre.

Afsked med pension

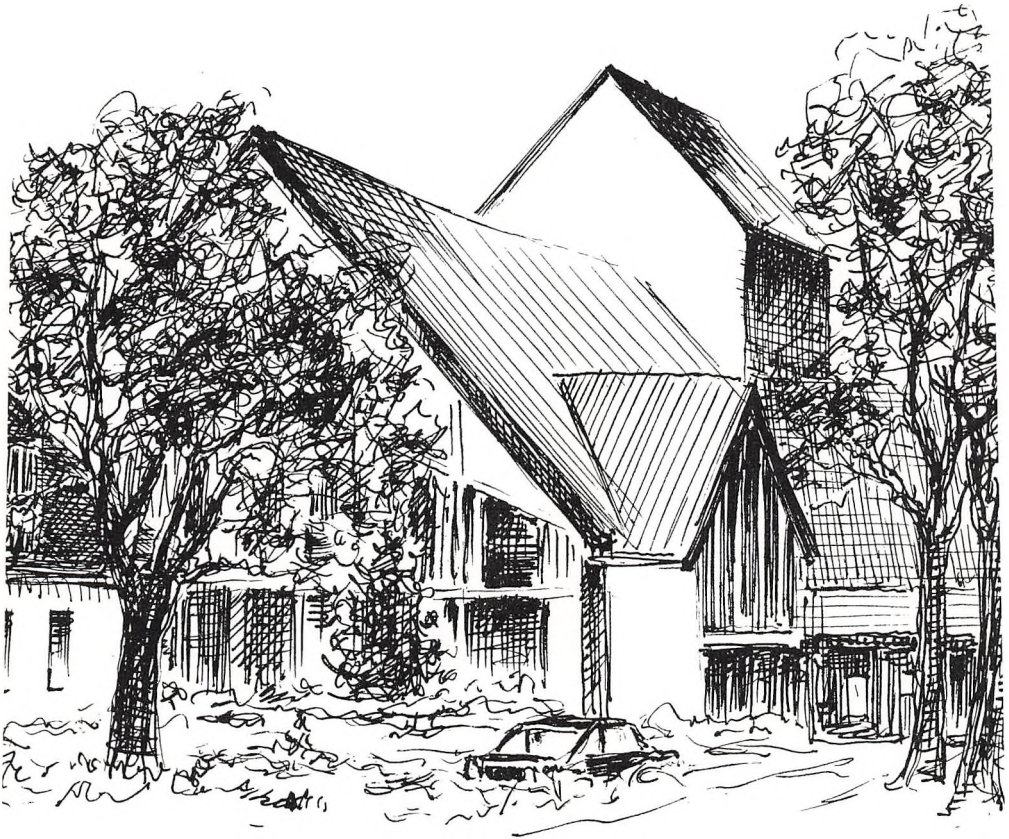
41 Ellen Laursen (Bangsgaard), Egebæk, Nykøbing Sj. 1.4.84.
Rasmus Fosgard, Hagested, Holbæk, 31.7.85.
42 Hans Boe, Silkeborg, 31.7.84.
45 Jørgen Bay Kristensen, 31.7.85.
Johs. Krogh Knudsen, 31.8.85.
Marie (Bitten) Thomsen, 31.7.85.
Pauli Kidmose, 31.7.85.

- 46 Elly Højen Pedersen, Brovst, 1.10.85.
 47 Anna Pedersen, 1.1.84.
 Edith Christiansen, 31.7.84.
 48 Jens Østergaard, 31.8.84.
 Chr. Emanuel Christensen, 1.11.84.
 Edmund Højen Pedersen, Brovst, 1.9.85.
 50 Jens Kristian Jensen, Resen, 1.12.84.
 Poul Gade Mortensen, Ålestrup, 1.8.85.
 Voldborg Roesgaard Jensen, Randers,
 1.10.85.
 Poul Busk Jensen, Ringkøbing,
 31.12.85.
 53 Johs Kobbelgaard, Skjern, 31.5.85.
 Aksel Bjørnkjær, Bøvlingbjerg, 31.7.85.
 54 Alfred Emil Aggerholm, Kalundborg,
 31.7.85.
 55 Dora Søgaard Pedersen, Esbjerg,
 1.9.85.

- 27 Søren Gerhard Sørensen, Holstebro,
 sept. 85.
 29 Peder Hedager (Mortensen), Skjern,
 sept. 85.
 Kristian Dort Pedersen, Kruså, feb. 85.
 30 Johannes Andersen, Ørum-Sønderlyng,
 april 85.
 32 Anders Christensen Ibov, Skjern,
 marts 85.
 33 Jacob Rasmussen, Skive, aug. 85.
 35 Jens Oluf Bay Østergaard, Højslev,
 dec. 84.
 Ejner Toftemark, Ørslev, Ejby, april
 85.
 36 Herluf E. Jensen, nov. 84.
 Minna Sønderriis (g. m. Sv. Aa. S.),
 sommeren 85.
 38 Vagn Odgaard, Holstebro, dec. 84.
 41 Vagn Raahede, Roslev, nov. 84.
 43 David Hansen, Skals, maj 85.
 46 Niels Gudmund Andersen, Tårs, aug.
 85.
 Jens Holger Knudsen, Skjern, juni 85.
 48 Kaj Elkjær Jeppesen, Strib, juni 85.
 52 Kr. Goul-Jensen, Nors, feb. 85.
 57 Ellen Christensen, Brovst, jan. 85.
 58 Jens Skov Jensen, Nykøbing M., juni
 85.
 Inge Rønsbro (Juhl Pedersen) april 84.
 64 Egon Lund Larsen, feb. 85.

Dødsfald

- 17 Jens O. Vejerskov, Randers, okt. 85.
 19 Morten Astrupgaard, Odense, nov. 84.
 21 Johs. Petersen, Frederikshavn, maj 85.
 Einer Hoppe, Haslev, nov. 85.
 22 Aage Schriver, Ikast, april 85.
 23 Michael Lassen, Vridsløselille, nov. 84.
 Petra Pedersen (g. m. Peder Chr. P.), for-
 året 85.
 24 Ester Skadborg (enke efter Magnus Skad-
 borg), juni 85.
 Andreas Peter Fredensborg, aug. 85.
 25 Søren Lind, Odense, nov. 84.
 26 Johs. Pedersen, Bangsbostrand, maj 85.

Foreningsmeddelelser

Ved formanden A. Koch (28)

Økonomien

Som det fremgår af omstående regnskab er denne særdeles gunstig. Som medvirkende årsag til det store overskud skal særlig omtales en gave fra forstander Gjelstrups efterlevende søster, Andrea Gjelstrup, bestående af et farve tv-apparat, der ved salg har indbragt 4.500 kr., som det fremgår af regnskabet. Vi lader en stor tak gå til frk. Gjelstrup for denne gave. Selve driften af foreningen har derudover givet et betragteligt overskud, tildels forårsaget af, at årbogens fremstilling har kostet lidt mindre end ventet. Vi er meget glade for den gode økonomi, idet vi står overfor kendelige udgifter til indbinding af årbøger m.v. til placering i forskellige arkiver.

Elevforeningen har endelig fået sit eget arkiv anvist på seminariet, hvilket vi er meget taknemmelige for. Der er et ret stort reserveforråd af gamle årbøger, som foreningen godt kunne ønske at realisere nogle af til udsalgspriser. Indretningen af arkivet vil også kræve en del udgifter.

Seminariets hundredårsfest 1992

Tiden for seminariets hundredårsfest rykker stærkt nærmere. Elevforeningen forbereder sig på at oparbejde en kapitalreserve til anvendelse ved denne lejlighed. Derfor er vi så meget des mere glade for den gode økonomi. De senere års formindskede elevantal på seminariet vil sandsynligvis medføre en vis tilbagegang i elevforeningens medlemstal, hvilket vil svække de kommende års økonomi, da fremstillingsomkostningerne i for-

bindelse med årbogen ikke vil påvirkes syn-
derligt.

Betalingen for årbogen, der samtidig er medlemskontingent

Denne kan i betragtning af det gode driftsresultat holdes uforandret på 45 kr. Ekstra eksemplarer kan erhverves for 30 kr + porto. Denne sidstnævnte pris gælder for studerende ved seminariet og HF. Årbogen trykkes i år i 1700 eksemplarer.

Valg

Horst Knüppel og Benny Boysen er på valg i 1986. Bestyrelsen foreslår genvalg, og de pågældende har indvilget i at fortsætte endnu en periode, hvilket vi takker dem for. Såfremt der ikke inden 1. februar 1986 er fremkommet andre forslag, bortfalder valget.

Betaling af årbogen

Man bedes venligst benytte det vedlagte girokort og huske at påføre afsendernavn samt dimissionsår, da registreringen ellers bliver vanskeliggjort. Jeg kan ikke dy mig for at opfordre til at foretage indbetalingen snarest efter modtagelsen af årbogen.

Bestyrelsen

Formand: Alex Koch, Hellasvej 16,
7620 Lemvig, tlf. (07) 89 11 55.

Kasserer: V. Gohr Lauridsen, Østerled 6,
7620 Lemvig, tlf. (07) 89 11 64.

Red.: J. Hauge Nielsen, Seminarievej 6,
7620 Lemvig, tlf. (07) 89 11 84.

Horst Knüppel, Højgårdvej 2, Sædding,
6900 Skjern, tlf. (07) 36 43 62.

Benny Boysen, Dalhus, Præstevej 3,
Resen, 7600 Struer, tlf. (07) 86 17 80.

Kirsten Simonsen, Ringgade 116,
7600 Struer, tlf. (07) 85 04 03.

Nr. Nissum Seminariums Elevforening

Regnskab for året 1. oktober 1984 - 30. september 1985

<i>Indtægter</i>		<i>Status pr. 30/9 1985</i>	
Årbog 1983	1.710,00	<i>Aktiver</i>	
Årbog 1984	56.045,00	Girokonto	1.875,54
Gave	4.500,00	Nordvestbank	57.841,00
Renter	2.958,76	SDS	143,12
	<u>65.213,76</u>	Obligation	6.358,42
		Kassebeholdning	23,45
			<u>66.241,53</u>
<i>Udgifter</i>			
Årbog 1984:		<i>Passiver</i>	
Trykning	26.089,56	Overførsel pr. 1/10 1984	46.888,07
Postbesørgelse m.v.	8.180,16	Overskud 1/10 84-30/9 1985	19.353,46
Moms	7.539,33		<u>66.241,53</u>
	<u>41.809,05</u>		
Redaktions- og bestyrelsesudgifter	1.017,75		
Porto	1.987,90		
Kontorartikler	137,20		
Reol	355,00		
AV-central	252,00		
Krans	301,40		
	<u>45.860,30</u>		
Overskud	<u>19.353,46</u>		

Nr. Nissum, den 30. september 1985 V. Gohr Lauridsen

Nærværende regnskab er dags dato gennemgået af undertegnede. Bøger og bilag er sammenholdt. Intet er fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 24. oktober 1985 A. C. Sørensen Gummer Eriksen

HF-elevforeningen

Ved formanden, Jens Jørgen Kallesøe

Når HF-elevforeningen skal berette, hvad den laver i årets løb, vil beskrivelsen helt naturligt koncentrere sig om årsfesten og generalforsamlingen, der er årets begivenhed for foreningen.

Til dette elevstævne havde vi som en ny ting inviteret alle 10-års jubilarer. Foreningen vil gøre dette til en tradition. Det viste sig at være et forfriskende indslag i arrangementet.

Dette års program begyndte med en velkomst ved rektor Poul Erik Andersen. Det var vist den sidste officielle handling, rektor foretog på seminariet, inden han tiltrådte sin nye stilling i Odense. Som tak for hans levende interesse for elevforeningen, han har deltaget i alle elevstævner siden starten i 1982, blev han udnævnt til æresmedlem af HF-foreningen ved Nr. Nissum Seminarium.

Efter rektors tale underholdt Børge Mikelsen med fortællinger og sange fra højskolesangbogen. Desuden dansede vi folkedans.

Resten af dagen var tilrettelagt som et projekt omkring U- og I-lande med det formål at skaffe midler til undervisningshjælp i tredielandene. Rammen om projektet var et marked med bazar. Her blev solgt ting og sager, som folk havde lavet om eftermiddagen i de forskellige grupper. Under selve markedet var der arrangeret underholdning ved tidligere og nuværende HF-studerende.

Sidst på aftenen var der fest i Studiegårdens kælder. Der var også indrettet en cafe for dem, der ønskede at diskutere og udveksle gamle minder i mere stilfærdige omgivelser.

Ellers går det stille og roligt i foreningen. Det er en lille fremgang i medlemstal og en rigtig god økonomi.

Husk årsfesten den 19. april 1986.

HF-elevforeningens bestyrelse

Formand: Jens Jørgen Kallesøe,
Højbjergvej 48, 7600 Struer,
tlf. 07-863024.

Næstformand: Bo Egedal, Svinget 7,
Nr. Nissum, 7620 Lemvig.

Forretningsfører: Johnny Berg Jensen,
Kondorvej 19, Heldum, 7620 Lemvig.

Sekretær: Lone Jensen, Provst
Drestersvej 25^{2 tv}, 9900 Frederikshavn.

Gitta Vognstoft, Lægårdvej 12b,
7500 Holstebro.

Knud Mølby Henriksen, Borumvej 19,
Nr. Nissum, 7620 Lemvig.

Horst Knüppel, Højgårdvej 2, Sædding,
6900 Skjern.

Flemming Kristensen, Åglimt 21¹,
7500 Holstebro.

Nr. Nissum Seminariums HF-Elevforening

Regnskab for året 1. april 1984 - 31. marts 1985

<i>Indtægter</i>		<i>Status pr. 31/3 1985</i>	
Kontingent 84/85	1.720,00	<i>Aktiver</i>	
Gensynsfest 84	10.831,80	Formuekonto	2.342,24
Renter	338,86	Checkkonto	379,53
	<hr/>	Girokonto	46,64
Overskud	12.890,66	Kasse	373,35
	1.643,10		<hr/>
	<hr/>		3.141,76
	14.533,76		<hr/>
		<i>Passiver</i>	
<i>Udgifter</i>		Overskud	3.141,76
Årbog 84	1.938,45		<hr/>
Gensynsfest 84	7.380,28		3.141,76
Kontorartikler	454,57		<hr/>
Bestyrelsesudgifter	132,30		
Kørselsgodtgørelse	925,00		
Porto	561,40		
	<hr/>		
	11.392,00		
Overskud 84/85	3.141,76		
	<hr/>		
	14.533,76		
	<hr/>		

Rindum, den 14. april 1985 *Johnny Berg Jensen*

Ovenstående regnskab er dags dato revideret af undertegnede. Indestående på konti er afstemt. Intet fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 26. april 1985 *J. Hauge Nielsen Poul G. Wemmelund*

Arrangementer på Nr. Nissum Seminarium 1986

9. kor og orkesterstævne

24.-26. januar 1986.

Hermed indbydes igen alle sang- og musikinteresserede til weekend-stævne på Nr. Nissum Seminarium.

PROGRAM:

Symfoniorkester:

Robert Schumann (1810-1856): Symfoni nr. 3 Es-Dur, op. 97, »Den Rhinske«.

1. Lebhaft
2. Scherzo
3. Nicht schnell
4. Feierlich
5. Lebhaft

Dirigent Alf Sjøen

Kor og orkester:

Johs. Brahms (1833-1897): Ein deutsches Requim, op. 45.

1. Selig sind, die da Leid tragen
2. Denn alles Fleisch es ist wie Gras
4. Wie lieblich sind deine Wohnungen, Herr Zebaoth
7. Selig sind die Toten, die in dem Herren sterben

Korindstudering: Tage Ringgaard

Dirigent: Alf Sjøen

Kor a capella:

Johs. Brahms (1833-1897)

Nachtwache I, op. 104 nr. 1

Nachtwache II, op. 104 nr. 2

(Tekst: Rückert)

Dirigent: Tage Ringgaard

Stævneensemble:

Joh. Chr. Bach (1735-1782): Sinfonia i D-dur.

Samt evt. et stykke nutidig musik – og lidt underholdningsmusik til lørdag aften.

Dirigent: Poul Erik Henriksen

Desuden vil der blive lejlighed til forskellig musikalsk udfoldelse med eksempelvis a capellasang, kammermusik, folkemusik og -dans etc.

Nr. Nissum-mødet 1986

19.-20. april 1986

Stævnet påbegyndes lørdag den 19. kl. 10 og afsluttes søndag kl. 15.

Da mødet først afholdes i april, er endeligt program ikke udarbejdet. Det kan dog nævnes, at følgende har givet tilsagn om medvirken:

Domprovst Poul E. Andersen, Odense.
Seminarielektor Edith Aller, Hjørring.
Højskolelærer Erik Sommer, Danebod.
Børnekor fra Spjald.

Program fås efter 15. jan. 1986 ved henven-
delse til
Mogens Lindved, Bøgegården 9, Nr. Nissum
(tlf. 07- 8913 59).

Arrangør: Nr. Nissum Seminarium, semina-
riets KFUM og K og Teologisk Voksen-
undervisning i samarbejde med Kirketjene-
sten i Danmark.

HF-elevfesten

Der afholdes stævne, og i forbindelse hermed
generalforsamling, den 19. april 1986.
Notér datoen.

Oversigt over lærerpersonalet ved Nr. Nissum Seminarium og HF-kursus 1985

Abrahams, Sten

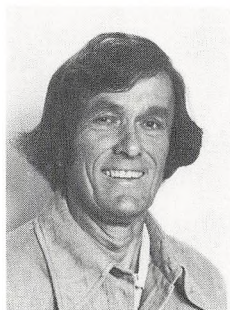
Født 24.5.1938 i Århus.

Lærereksamen fra Herning Sem. 1964. Faglærereksamen i dansk 1971.

Ansæt ved Osted skole 1966-71.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971.

Underviser i dansk.

Albertsen, Jonas

Født 3.12.1932 i Slagelse.

Cand. mag. i engelsk og kristendom fra Københavns Universitet 1958.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1958. Underviser i engelsk,
i perioden 1968-74 tillige i kristendomskundskab.

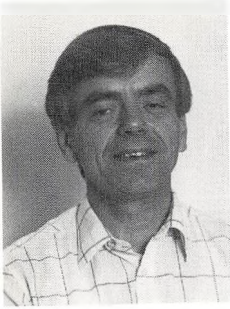
Andersen, Hans Jørgen Scheel

Født 25.10.1934 i Frederikshavn.

Lærereksamen Haslev Sem. 1957, faglærereksamen i dansk 1960 og historie
1963.

Tidligere ansat ved Gentofte kommunale skolevæsen.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1963. Praktikleder. Underviser i undervisnings-
lære.

Andersen, Orla

Født 30.7.1937 i Aabybro.

Lærereksamen Hjørring Sem. 1964, cand. pæd. 1972.

Ansæt ved Hjørring Gymnasium.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1972. Underviser i regning/matematik, undervisningslære, datalære og som studievejleder.

Anderskov, Karen

Førd 2.7.1946 i Svendborg.

Cand. psych. fra Københavns Universitet 1972.

Ansæt ved Skolespsykologisk kontor, Helsingør 1972-73.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1973. Underviser i psykologi og pædagogisk speciale.

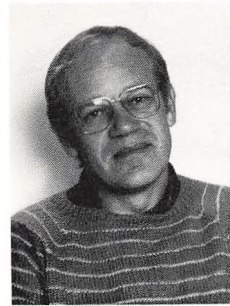
Tangsig Christensen, Anton

Født 20.1.1925 i Nørre Bork.

Lærereksamen Haslev Sem. 1951, gymnastikudd. DHL 1955-56.

Ansæt ved Ribe Statsseminariums øvelsesskole 1951-56.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1956. Underviser i dansk.

Colding, Hans

Født 16.2.1943 i Brøndum, Salling.

Cand. teol. fra Århus Universitet 1970, tillægseksamen i religionshistorie 1971.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971. Underviser i religion og historie.

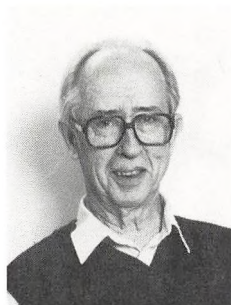
Eiberg, Steen

Født 26.9.1942 i København.

Cand. mag. i fransk og historie fra Odense Universitet 1980 og Aarhus Universitet 1983.

Årsvikariater i fransk på Gl. Hellerup Gymnasium og Struer Statsgymnasium.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1985. Underviser i fransk.

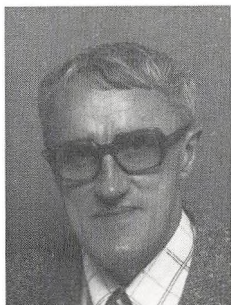
Eriksen, Gunner

Født 15.12.1920 i Flynder.

Lærereksamen fra Nr. Nissum Sem. 1943, senere Dansk Sløjdlærerskole, Danmarks Højskole for Legemsøvelser samt faglærerkursus i engelsk.

Ansæt ved Lemvig skolevæsen 1943-45.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1945. I perioden 1945-47 som vikar, derefter fast ansættelse. Underviser i engelsk.

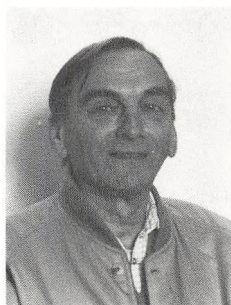
Føge, Henning

Født 2.8.1932 i Viborg.

Lærereksamen fra Silkeborg Sem. 1955, cand. pæd. i kristendomskundskab fra Danmarks Lærerhøjskole 1980.

Ansæt ved Gl. Lindholm skole, Nørresundby 1955-62, Bedsted Centralskole, Bedsted Thy, 1962-64.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1964. Underviser i pæd. fag, kristendomskundskab/religion. Fra 1985 rektor ved Nr. Nissum Sem.

Fonsmark, Edvard

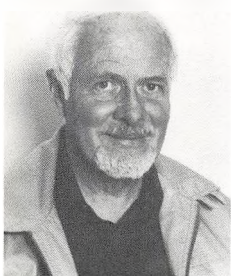
Født 8.9.1921 i København.

Lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1943, psykologi på DLH og faglærereksamen i geografi 1959.

Tidligere ansættelser ved Esbjerg Kommuneskole og Marselisborg Seminarium.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1962. Underviser i psykologi.

Fuglested, Per Bent

Født 24.1.1927 i Oslo, Norge.

M.A. i psykologi, tysk og geografi fra Aberdeen Universitet 1951, lektoreksamen i engelsk fra Oslo Universitet 1971 og i pædagogik 1960.

Ansættelser ved Arbejdsformidlingen i Stavanger 1952-54, Arbejdspsykologisk institut i Sandefjord 1955-58, Åsnes Realskole og Gymnasium 1958-66, Kgl. norske Ambassade i Bonn 1966-68, Studenterorganisationen ANAS 1968-69, samt sekretær-, adjunkt- og lektorstillinger i Norge.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971. Underviser i engelsk, tysk og psykologi.

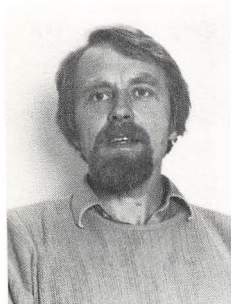
Hejbøl, Elisabeth

Født 28.2.1932 i Herringe, Fyn.

Husholdningslærer fra Ankerhus Husholdningsseminarium, Sorø 1954, specialkursus i husholdning ved Århus Universitet 1958-59.

Ansættelser ved Haslev Husholdningsskole, Husholdningsskolen »Borrehus«, Kolding, Nr. Nissum Høj- og Efterskole.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1961. Underviser i hjemkundskab og kostforståelse.

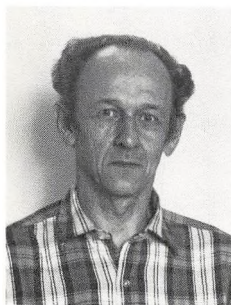
Henriksen, Knud Mølby

Født 20.7.1943 i St. Andst.

Lærereksamen fra Th. Langs Seminarium 1969, afsluttet videreuddannelse på DLH 1972.

Ansæt ved Horne Ungdomsskole 1969-74.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1974. Underviser i formning og skrivning.

Ilsøe, Niels Halvor

Født 1934 i Roskilde.

Cand. polyt. 1958.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1959. Underviser i fysik og kemi.

Jensen, Edith

Født 27.6.1937 i Oddense, Salling.

Statsprøvet musikpædagog fra Det jyske Musikkonservatorium, Århus 1959.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1960. Underviser i musik.

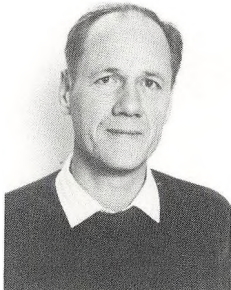

Jensen, Gitte

Født 25.1.1951 i Sønderborg.

Bifagseksamen i idræt fra Odense Universitet 1971-73, lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1978-81.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1973. Underviser i idræt.

Kaae, Klaus

Født 6.5.1942 i Horsens.

Cand. phil. i Historie fra Århus Universitet 1970.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1972. Underviser i historie, samfundsfag og idræt.

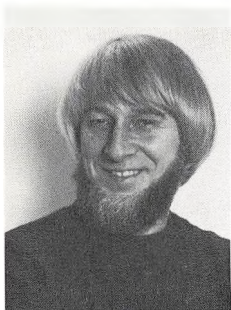

Kallesøe, Jesper

Født 18.10.1952 i Lemvig.

Cand. mag. i kristendom og tysk fra Århus Universitet 1984.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1985. Underviser i religion og tysk.

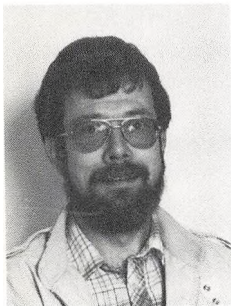
Kjær, Karlo

Født 23.3.1936 i Gøttrup pr. Fjerritslev.

Landbrugsudd. 1950-55. Cand. theol. fra Københavns Universitet 1969.

Tidligere ansættelser ved Det økumeniske Fællesråd, Jonstrup Statsseminarium, Københavns Universitet og Skive Seminarium.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1984. Underviser i kristendomskundskab/religion.

Krogsgaard, Johannes

Født 22.2.1949 i Foersom ved Tarm.

Cand. scient. i geografi fra Århus Universitet 1974, biologi fra Københavns Universitet 1976.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1977. Underviser i geografi og biologi.

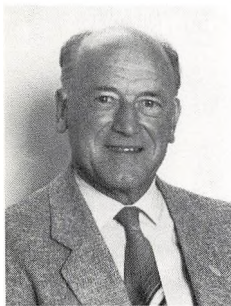
Larsen, Gerda

Født 4.10.1940 i Silkeborg.

Lærereksamen Silkeborg Sem. 1963.

Ansæt Ry Folke- og Realskole 1963-70, Aakjærskolen Skive 1970-71.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1983. Underviser i håndarbejde. Underviser tillige på Herning og Skive Sem.

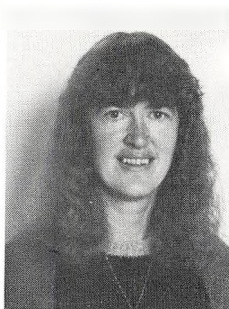
Lauridsen, Vagn Gohr

Født 22.3.1928 i Lyne.

Lærereksamen Jelling Sem. 1949.

Ansæt ved Det danske Kommando i Itzehoe 1949-52, Holstebro kommunale skolevæsen 1952-66.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1966. Underviser i regning og matematik.

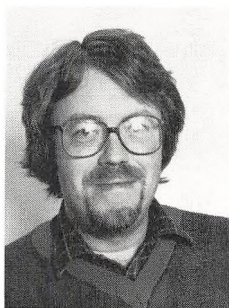
Led, Bodil Bangsgaard

Født 5.11.1945 i Skinnerup.

Lærereksamen Herning Sem. 1968, cand. pæd. i engelsk fra Danmarks Lærerehøjskole 1974.

Ansæt ved Hvidbjerg Centralskole 1968-70, Sct. Jørgens Skole, Holstebro 1970-71.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1974. Underviser i engelsk.

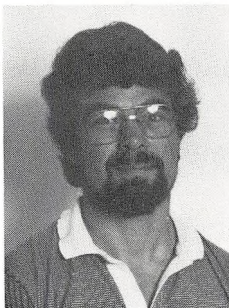
Thingsager-Madsen, Johnny

Født 23.2.1949 i Holstebro.

Exam. art/cand. phil. i naturvidenskab ved Århus Universitet 1975, Diplomeksamen fra Det jyske Musikkonservatorium 1979.

Ansæt ved Holstebro Musikskole 1972, Holstebro Højskole 1974.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1973. Underviser i musik.

Madsen, Paul Lasthein

Født 9.8.1942 i Jordløse, Fyn.

Lærereksamen Skårup Statssem. 1965, Statens Tegnerlærerkursus 1968, Superkursus i formning 1970, Metalsløjdeksamen 1981.

Ansæt ved Stege skole 1965-1971.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971. Underviser i formning og sløjd.

Marcussen, Inger Lise Vædele

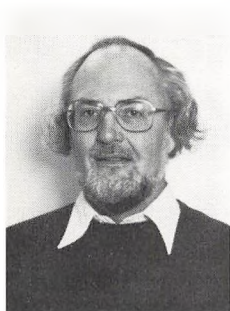
Født 30.10.1938 i Roerslev.

Lærereksamen fra Emdrupborg Statssem. 1961, cand. phil. i dansk ved Odense Universitet 1975.

Ansæt ved Brenderup Realskole 1961-65, Krabbesholm Højskole 1965-69, Odense Forberedelseskursus 1971-75.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1976. Underviser i dansk.

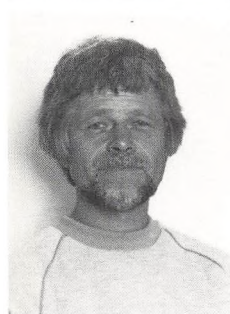
Michel, Jan

Født 4.3.1936 i Beckenham, Kent, England.

Lærereksamen Silkeborg Sem. 1962. Det pædagogiske studium på Danmarks Lærerhøjskole 1971.

Ansæt ved Ulfborg Kirkeby 1962-67, Silkeborg Sem. 1967-71.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971, underviser i de pædagogiske fag.

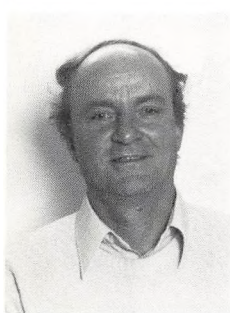
Michno, Felix

Født 3.9.1937 i Aalborg.

Lærereksamen fra Ranum Statsseminarium 1961.

Tidligere ansættelser i folkeskolen, handelsskolen og seminarium.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971. Underviser i idræt.

Mikkelsen, Børge Leo

Født 25.10.1935 i Assens ved Mariager.

Lærereksamen fra Silkeborg Sem. 1959, musikudd. ved DLH/Nordjysk Konservatorium 1961-64.

Ansæt ved Gl. Lindholm skole, Aalborg Kommune 1959-64, viceinspektør ved Bedsted Centralskole 1964-69.

Ansæt (deltid) ved Nr. Nissum Sem. 1965, fuldtidsansat 1969. Underviser i musik, fra 1982 tillige studievejleder.

Nielsen, Georg Benny

Født 18.1.1934 i Århus.

Færdigført handelsuddannelse 1949, faglærereksamen i dansk 1958, lærereksamen Emdrupborg Statssem. 1958.

Ansæt ved Gentofte kommunale skolevæsen 1958-68.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1968. Underviser i dansk, formning og metodik.

Nielsen, Jacob Hauge

Født 28.10.1929 i Nr. Nissum.

Lærereksamen fra Nr. Nissum Sem. 1951, faglærereksamen i matematik og regning 1961.

Ansæt ved Viby J. kommunale skolevæsen 1952-61, Jelling Statsseminariums øvelsesskole 1961-63.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1963. Underviser i matematik og regning.

Nielsen, Erik

Født 1.6.1934 i Veddum, Skelund sogn.

Lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1964, Danmarks Lærerhøjskole 1967-68, Tale-høre pædagog.

Ansæt ved Fjerritslev kommune.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1970. Underviser i retorik.

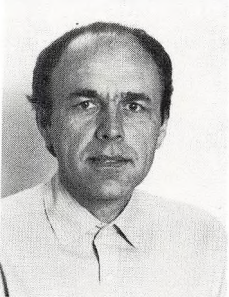
Nielsen, Thorkild A.

Født 12.11.1928 i Nyborg.

Lærereksamen Skårup Statssem. 1950, faglærereksamen i biologi 1963.

Tidligere ansættelser ved Ryslinge skole, Emdrupborg forsøgsskole, Skårup Sem. og øvelsesskole.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1966. Underviser i biologi, didaktik og pædagogik.

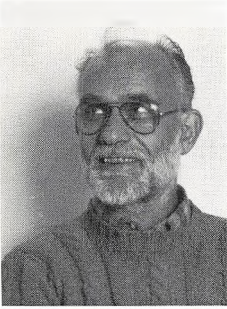
Pedersen, Alfred J.

Født 16.8.1939 i Bøstrup sogn, Langeland.

Lærereksamen fra Skårup Statsseminarium 1962. Cand. pæd. fra Danmarks Lærerhøjskole 1971.

Ansæt ved Skads Skole, Esbjerg Kommune 1964-68, lærer ved Europaskolen i Luxembourg 1978-79.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1.8.1971. Underviser i biologi og pædagogiske fag.

Pedersen, Bent

Født 9.3.1935 i Brønderslev.

Lærereksamen Ranum Statssem. 1958, faglærereksamen i historie og idræt.

Ansæt ved folkeskolen i Karlslunde.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1961. Underviser i historie.

Pedersen, Inge

Født 2.1.1936 i Brønderslev.

Handelsudd. 1955. Lærereksamen Ranum Seminarium 1959, Danmarks Højskole for Legemsøvelser 1961 og Århus Universitet (tysk) 1972.

Ansæt ved skolevæsenet i Karlslunde, Tåstrup Kommune 1959-60.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1961. Underviser i tysk, i perioden 1961-73 tillige i idræt.

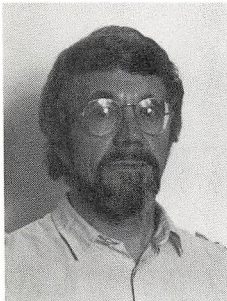
Pedersen, Søren

Født 24.1.1944 i Jelling.

Lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1967, cand. pæd. i fysik fra Danmarks Lærerskole 1975.

Ansæt ved Østervangsskolen i Hammel 1968-75.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1975. Underviser i fysik og matematik.

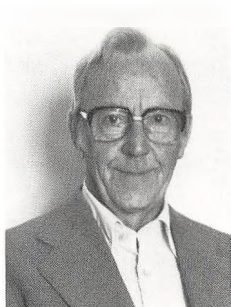
Petersen, Arne

Født 3.6.1936 i Kindertofte ved Sorø.

Læreruddannelse Haslev Sem. 1962.

Ansæt ved Horne Højskole og Ungdomsskole i 7 år og Roskilde kommunale skolevæsen i 6 år.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1974. Underviser i dansk, indtil 1982 også i pædagogisk speciale.

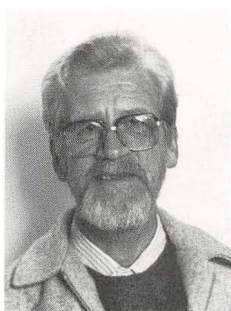

Porup, Søren

Født 6.1.1922 i Bryrup.

Lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1947, årskursus i musik og dansk på Danmarks Lærershøjskole 1951-52, Talepædagog 1952, forsk. matematikkurser på DLH.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1947 som underviser i præparandklasserne, fra 1953 undervisning på seminariet i regning og matematik. Seminariets inspektør fra 1966.

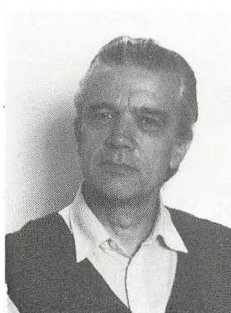
Ringgaard, Tage

Født 20.12.1920 i Give.

Lærereksamen Jelling Statssem. 1942, orgel og teoriuddannelse 1942-44, årskursus 1945-46.

Tidligere ansættelser i Nykøbing Mors, Vor Frue, Roskilde.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1951. Underviser i musik.

Rosenstand, Stig

Født 11.8.1930 i Middelfart.

Cand. mag. i historie og geografi fra Århus Universitet 1956.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1957. Underviser i historie, i perioder tillige i pædagogikkens historie, samfundsfag og geografi.

Skovbakke, Povl

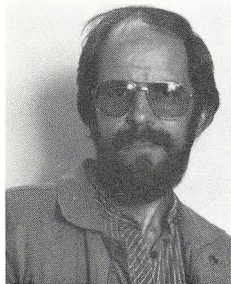
Født 10.11.1921 i Vinderup.

Lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1943.

Ansæt ved Gimsing skole og Christiansgades skole, Århus.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1965 som timelærer, fastansat 1960. Underviser i formning.

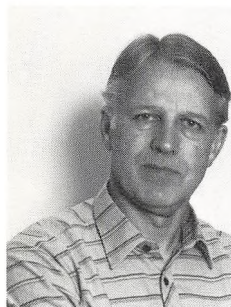
Søltoft, Bjarne

Født 21.9.1943 i Aalborg.

Cand. polyt. fra Danmarks tekniske Højskole 1972.

Ansæt ved Ballerup-Måløv Kommune 1973, Skive Seminarium 1980-82.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1973. Underviser i matematik.

Sørensen, Jørgen

Født 26.2.1929 i Brønderslev.

Lærereksamen fra Blaagaard Sem. 1950, årskursus i musik ved Danmarks

Lærerhøjskole 1959-60, Statsprøvet musikpædagog fra Det kgl. danske Musik-
konservatorium og Nordjysk Musikkonservatorium 1967.

Ansættelser som lærer i Brønderslev 1951-56, Frederikshavn 1956-59, Køben-
havn 1960-63.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1963. Underviser i musik.

Sørensen, Karen

Født 31.3.1947 i Silkeborg, men tidligt flyttet til Gerlev ved Slagelse.

Lærereksamen fra Esbjerg Seminarium 1970, Danmarks Højskole for legems-
øvelser 1970-71.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1971. Underviser i idræt.

Vemmelund, Poul

Født 4.7.1923 i Høng.

Revisorudd. 1939-44, Lærereksamen Haslev Sem. 1949.

Særuddannelse til præsteembede i folkekirken 1979.

Ansæt ved Haslev Sem. øvelsesskole 1949-53, Haslev udvidede Højskole
1953-56, Haslev Handelsskole 1949-56, Rydhave Slots Ungdomsskole 1956-66.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1966. Undervisning i historie, dansk og kristen-
domskundskab.

Vinter, Vagn

Født 2.9.1936 i Thyborøn.

Lærereksamen Nr. Nissum Sem. 1964, Efter- og videreudd. i idræt på DHL, DI og SI.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1966, underviser i idræt.

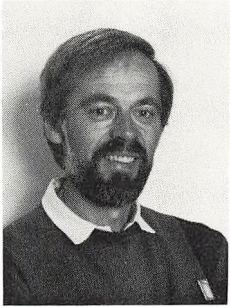
Walther, Mogens

Født 9.7.1929 i Zions sogn, København.

Cand. mag. i geografi og biologi fra Københavns Universitet 1955.

Tidligere ansættelser ved Grønlands geologiske Undersøgelse, Brunkulstilsynet m.v.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1956. Underviser i geografi og biologi.

Øe, Tage

Født 17.6.1941 i Engbjerg ved Lemvig.

Lærereksamen fra Nr. Nissum Sem. 1964, faglærereksamen i dansk 1968, cand. pæd. i engelsk 1975.

Ansæt ved Løjtegårdsskolen, Tårnby, Amager 1965-69, U-landsfrivillig 1969-71, Skottegårdsskolen, Tårnby 1971-72, København Kommunes forsøgsskole, Emdrupborg 1972-75.

Ansæt ved Nr. Nissum Sem. 1975, underviser i engelsk.

